



bilışim[®]

ISBN/ ISSN: 1303-6300

BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ - ÜÇ AYDA BİR YAYIMLANIR

1972'den Bugüne Sayı 194



Türkiye Bilişim Derneği 34. Dönem Olağan Genel Kurulu Yapıldı

**Sanayi ve Teknoloji
Bakanlığı'nda Üst
Yönetim Değişti**



**OECD Dijital Devlet
İncelemesi Türkiye
Raporu Yayınlandı**



**2. Geleneksel Kış
Kampı Kişisel Gelişim
Zirvesi Yapıldı**





TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN 100. YILI

TBD YÖNETİM KURULU

- **Rahmi Aktepe**, Genel Başkan
- **Mehmet Ali Yazıcı**, TBD Genel Başkan Yardımcısı (Kurumsal Yönetim ve Etkinliklerden Sorumlu)
- **Kenan N. Altınsoy**, TBD Genel Başkan Yardımcısı (Kamu ve Sosyal İlişkilerden Sorumlu)
- **Lütfi Özbilen**, Yazman
- **Nuray Başar**, Sayman
- **Dr. Ayşegül Ak**, Üye
- **Dr. Atilla Aydın**, Üye
- **Dr. Şeyda Ertekin**, Üye
- **Prof. Dr. Meltem Eryılmaz**, Üye
- **Ceyda Süer**, Üye
- **Prof. Dr. Adem Şahin**, Üye
- **Dr. Cebirail Taşkın**, Üye
- **Ahmet Tosunoğlu**, Üye

YAYININ ADI: Bilişim Dergisi

YAYININ TÜRÜ: Yaygın Süreli Yayın

YAYIN ŞEKLİ: 3 Aylık-Türkçe

YAYIN SAHİBİ: Türkiye Bilişim Derneği adına Rahmi Aktepe

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ: Ahmet Pekel

BİLİŞİM DERGİSİ YAZI KURULU

- **Ahmet Pekel**, Başkan
- **Koray Özer**, Başkan Yardımcısı
- **Emeritüs Prof. Dr. Tuncer Ören**, Üye
- **İ. İlker Tabak**, Üye
- **Mehmet Ali Yazıcı**, Üye
- **Lütfü Özbilen**, Üye
- **Dr. Ayşegül Ak**, Üye
- **Sedef Özkan**, Üye
- **Ersin Taşçı**, Üye
- **Murat Pehlivan**, Üye
- **Arzu Kılıç**, Üye
- **Utkucan Yazıcı**, Üye

METİN DÜZENLEME

- **Nur Çelebi**

GÖRSEL TASARIM

- **Mehmet Pektaş**

BASIM YERİ

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No.58/1 Yenimahalle / Ankara

Telefon : 0(312) 395 8571

Sertifika No: 47479

ISBN/ ISSN: 1303-6300

BİLİŞİM DERGİSİ'NDE YAYINLANAN YAZILardan YAZARLARI SORUMLUDUR.

YAYINLANAN YAZILAR KAYNAK GÖSTERİLMEKSİZİN BAŞKA BİR YERDE YAYINLANAMAZ.

Geleneksel Sayı: 194, Deneyim Yılı: 51

YAYININ İDARE ADRESİ: Ceyhun Atuf Kansu Caddesi 1246. Sokak 4/17 Balgat/ Ankara

Telefon: +90 (312) 473 8215 (pbx)

Faks: +90 (312) 473 8216

E-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr

Dergi İletişim: bilisim.dergisi@tbd.org.tr

Bilgiği Sayfası: <https://www.tbd.org.tr/>

İÇİNDEKİLER

Ahmet Pekel, Veda yazısı	6
İ. İlker Tabak, TBD Bilişim Dergisi'nde Bayrak Değişimi	7
Başyazı: Rahmi Aktepe, TBD Genel Başkanı	8
Türkçemize Özen ve Benzerleri Fransızcada Yapılsa Barbarlık Denebilecek Bazı Örnekler, Emeritüs Prof. Dr. Tuncer Ören, TBD Yayın Kurulu Üyesi	10

Bilişim Haberleri

Sedef Özkan, TBD Yayın Kurulu Üyesi	
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda üst yönetim değişikliği	14
Gelişen teknolojiler özelinde "İnsan Hakları Risk ve Etki Değerlendirmesi" yapılmalı	16
OECD Dijital Devlet İncelemesi Türkiye Raporu" yayımlandı:	
Veri odaklı kamu sektörüne giden yol sistemleştirilecek	18
Uraloğlu görevi Karaismailoğlu'ndan devraldı	19
İşletmecilerin yüzde 72'si Erişim Sağlayıcıları Birliği üyesi	20
Fortune 500 Türkiye'de enerji ve petrol şirketleri ön planda	22
IBM Türkiye'nin yeni Genel Müdürü Işıl Kılınç Gürtuna	25
Deprem bölgesindeki kadınlar için "Android Yazılımcı Meslek Edindirme" programı başlatıldı	26
Sayısal ikizle her şehrin yerel koşullarına uyum sağlanıyor ve bu süreç şehrin gereksinimlerine göre kendini geliştiriyor	28
CMF elektrik tüketiminin yüzde 40'ını temiz enerjiden karşılayacak	31
Sürdürülebilirlik Okulu; "Strateji Oluşturma, Dijitalleşme ve Karbondan Arındırma" alanlarında katılımcıları destekliyor	32
Bilim, teknoloji ve sanat kesişirken birbirleri arasındaki sınırlar eriyerek yeni yollara nasıl evrilebilir? ...	34
NFT ve ekosistemindeki son gelişmeler de tartışıldı	35
Yapay zekâ regülasyonları	36
Oyunseverlerin yeni adresi: Çubuk e-Spor Merkezi	39
Uzaydaki zorluklara açık kaynaklı çözümler için işbirliği	40
Doğanın işleyişini anlatan, mucit yapan hikâyeler yayımlandı	41
TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması 25'inci yılında da düş gücünün yeni ufuklarına davet ediyor	42
Dijital Dönüşüm Yetenek Merkezi eğitimleri devam ediyor	44

TBD'den Haberler

Türkiye Bilişim Derneği 34. Dönem Olağan Genel Kurulu Gerçekleştirildi	46
TBD Genel Başkan Yardımcısı M. Ali Yazıcı Erzurum İl Sanayi ve Teknoloji Müdürü Mustafa Küçükler'i Makamında Ziyaret Etti	48
Erzurum Vali Yardımcısı Ahmet Özdemir Makamında Ziyaret Edildi	48
Türkiye Bilişim Derneği ve Ahmet Çalık Vakfı, 140 Gencin Yapay Zekâ Alanında Yetkinlik Kazanmasını Sağlayacak Projeyi Başlattı	49
Kamu Bilişim Hizmet Alımları Yönetmeliği Toplantısı	50
TBD Kayseri Şubesi Yeniden Açılıyor	51
TBD Afet Destek Masası	52
TBD Genç Ankara 2. Geleneksel Kış Kampı Kişisel Gelişim Zirvesi	54

Simge: T'UZAK, İ. İlker Tabak, TBK Bilişim Sistemleri AŞ Yönetim Kurulu Başkanı, TBD Yayın Kurulu Başkanı	56
Seyir Defteri: Felaket Güvenliği Sertifikası, Koray Özer, TBD Yayın Kurulu Başkan Yardımcısı	60
Bilimkurgu Öyküsü: Bitkisel Hayat, Oktay Yılmaz	64
Yayınlar ve Yorumlar: Bana Yalan Söylediler: İnternet ve Gerçek Yüzümüz	68
Jamie Bartlett (Everybody Lies: What the Internet Can Tell Us About Who We Really Are)	70
Mehmet Ali İnceefe / TBD İcra Kurulu Başkan Yardımcısı	71
Yayın Kurulundan	76
Yaklaşan TBD Etkinlikleri	77
Yayınlarımız	78



Bilişim Dergisi Okurlarına...

2016 yılında yayın hayatını e-dergi olarak sürdürmesi konusunda karar alınan dergimizin, TBD'nin 50. Kuruluş Yıldönümü nedeniyle yeniden basılı olarak çıkarılması amacıyla 2021 yılında, TBD Yönetimince Yayın Kurulu Başkanı olarak görevlendirildiğim günden başlayarak iki yılı aşkın süredir bilişim dünyasına ilişkin pek çok haberi, bilgiyi, yeniliği ve derneğimizin çalışmalarını sizlere ulaştırabilmenin coşkusunu Yayın Kurulu üyelerimizle birlikte yaşadım. Bugün bayrak değişimi zamanı... Başka bir görev nedeniyle Yayın Kurulu Başkanlığından ayrılmak durumundayım. Bu ayrılık yalnızca fiziki bir ayrılık olacak, dergimizle ve okuyucularımızla olan gönül birlikteliğim hep sürecek.

Yayın Kurulu Başkanlığı görevini Yayın Kurulu üyemiz İ. İlker Tabak'a bırakırken dergimize verdiği önem ve destekleri için başta TBD Merkez Başkanımız Rahmi Aktepe olmak üzere TBD Merkez YK Üyelerimize, Şube Başkanlarımıza ve TBD çalışanlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Son olarak, verdikleri destek nedeniyle tüm Yayın Kurulu üyelerimize, 2021-2023 yılları arasındaki pek çok TBD yayınının çıkarılmasında özverili katkılarını esirgemeyen tasarımcımız Mehmet Pektaş'a, metin düzenleme konusunda değerli katkılarını sunan Nur Çelebi hocamıza ve elbette siz değerli okurlarımıza ayrı ayrı teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Esenlik dileklerimle...
Hoşça kalın.
Ahmet Pekel



TBD Bilişim Dergisi'nde Bayrak Değişimi

Değerli dostum, TBD yönetiminde, TOBB Türkiye Yazılım Meclisi'nde ve BMO kurul ve komisyonlarında birlikte çalışma fırsatı bulduğum, meslektaşım Ahmet Pekel TCMB Başkan Danışmanı olduğu için görevlerinden ayrıldığını paylaştı. Yeni görevine çok sevindim; vermiş olduğu hizmetler için çok teşekkür ederim.

TBD Bilişim Dergisi Yayın Kurulu Başkanlığı'nın yanı sıra TBD Bilişimde Özenli Türkçe Topluluğu'ndaki çalışmaları ile her zaman topluma ve insanlığa hizmet etmeyi önde tutan Ahmet Pekel'in ayrılması ile TBD yönetimi tarafından Yayın Kurulu Başkanlığı'nı üstlenmem için yapılan davete olumlu yanıt verdim. Beni bu görev için uygun gören TBD yönetimine ve Yayın Kurulu üyesi arkadaşlarıma da teşekkür ederim...

Geleneksel 195. sayımız olan Ekim 2023 sayısı ile birlikte Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılını karşılayacağımız yeni bir dönemin başlamasını da kutlayacağız. Dergimizin 52. yılına adım atacağımız bu yeni dönemin, ülkemizin tarihindeki dönüm noktasının, yeniden doğuşunun, büyük Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar var olma yolundaki önemli bir kilometre taşının simgesi olarak Ekim 2023 sayısı ile başlayacağını buradan paylaşmak istiyorum.

TBD Bilişim Dergisi, bilişim tarihimize ışık tutan, arşiv niteliğindeki yapısının yanı sıra birbirinden değerli yazarları ve bilişim dünyasından haberleri ile kamuoyunu aydınlatma görevini, gelecek yolculuğumuzdaki rehber olma sorumluluğunu unutmadan sürdürecektir.

Yolu bilgiden geçenlere seslenmek istiyorum. Toplumun ve bilişimcilerin sesi olmak için değerli görüşlerinizi paylaşmanızı bekleriz. Unutmayınız ki TBD Bilişim Dergisi hepimizindir!

1972 yılından beri yayımlanmakta olan TBD Bilişim Dergisinin bayrağını Yayın Kurulu üyelerimizle birlikte, ilkelerimizden ödün vermeden taşımaya devam edeceğiz...

İ. İlker TABAK
25 Temmuz 2023



Cumhuriyetimizin Yeni Yüzyılında Talebimiz



“Türkiye Bilişim Derneği”nin kuruluşundan bu yana 52 yılı aşkın bir süre geçmiştir.

Bu uzun süreçte Türkiye Bilişim Derneği Bilişim Sektörünün gelişmesine tanıklık etmiş ve yol gösterici olmuştur. Türkiye Bilişim Derneği, Türkiye’de bilişimle ilgili her türlü çalışma ve düzenlemelerin toplumsal gelişmeye katkı verecek biçimde çağdaş boyutlarda uygulanmasının çabası içindedir. Derneğimiz, Bilişim Sektörü içindeki eşgüdümün sağlanmasında bilişim toplumu olma yolundaki bilincin ülke genelinde oluşmasına ve ulusal bilişim politikalarının belirlenmesine katkı verir. Etkinliklerini tümüyle kamu yararına düzenler ve gerçekleştirir.

Bilişim kesiminin sözcülüğünü yapan Türkiye Bilişim Derneği; gerçekleştirdiği tüm etkinliklerde bu ülkenin yöneticilerine çağdaş uygarlık yolundaki gerçekleri göstermiş, bu ülkeyi yönetme görevini almış kadrolara ışık tutmuştur. Bu çabalarımızın meyvelerini; önümüzdeki dönemde yoğun bir şekilde alacağımızı, bilişim toplumu gerçeğinin tüm çıplaklığı ile ülke yöneticilerinin ilgi alanına gireceğini ve hak ettiği biçimde ülke gündeminin öncelikli konusu olacağına inancımız tamdır.

Bilmekteyiz ki TBD olarak büyük bir sorumluluk bilinci ile dile getirdiklerimiz çoğu kez sanıldığı gibi bilişim kesiminin sorunları değildir, dile getirdiklerimiz bu ülkenin temel sorunlarıdır. Çünkü bilişim bu ülkenin geleceğinin ta kendisidir.

Ülkenin aydınlık geleceği adına tüm bu talepleri gündeme getiren TBD bir yandan sorgulayıcı, uyarıcı ve birleştirici görevini yerine getirirken, bir yandan da etkin ve verimli olabilmek için kendini sürekli gözden geçiren, özelleştireni yapabilen bir yapıda olma sözünü vermektedir.

İçinde bulunduğumuz ekonomik ve toplumsal kriz, dünyada bilişimin başını çektiği devrim Türkiye’ye iki seçenek sunuyor; ya üreten, araştıran, özgür bireylerden oluşan, dünya ile bütünleşmiş bir Türkiye ya da bir 3. Dünya ülkesi olmayı kabul etmiş Türkiye... Birinci tercih için bilim, teknoloji ve özellikle bilişim teknolojilerine yönelmek, kullanmak, üretmek, insanlarımızı bu teknoloji ile etkin kılmak için gerekli mümkün olan her şeyi yapmak gerekir.

Ülkenin nitelikli insan gücünün temsilcileri olan bilişimciler, Türkiye’nin kalkınmasında ve gelişmesinde çok önemli işlevlerinin olduğunun farkındadırlar ve bugüne dek ülke kalkınmasındaki görevlerini büyük bir onurla üslenmiş, büyük bir özveri ile yerine getirmiştir.

Esnek, sürekli güncellenen ulusal politikalar ve eylem planları oluşturmamız. Kamu kesiminin “bürokrasi çarkı”nda kaynakları ve zamanı yitiren Türkiye, bilgiye erişmek, bilgiyi kullanmak ve bilgiyi

yönetmek için ülkesinin bilişimcisinin birikim ve deneyimine güvenerek bu hantallıktan bir an önce kurtulmak zorundadır. Bilişimciler, tüm bu fırsatları değerlendirecek bilgiye, deneyime ve engin bir birikime sahiptirler.

Türkiye Bilişim Derneği, bu fırsatları ulusal üretim seferberliğine dönüştürmek için her türlü çabayı göstermeye kararlıdır. Biz, boynu bükük değil, başı dik bireyler yetiştirmiş bir Türkiye’nin onurunu yaşamak istiyoruz. Biz, üretim kültüründen uzaklaştırılmış, verileni kabul eden ve dolayısıyla geri bırakılmış bir ülkede değil; geleceğine güvenle bakan, seyirci olmak yerine oyuncu olmayı seçmiş insanların yaşadığı bir ülkede yaşamak istiyoruz. Biz, kaynaklarını doğru kullanan, insanına ve bilgiye yatırım yapan bir ülkede yorulmak bilmeden çalışmak istiyoruz. Biz, çalışkanlığımız ve üretkenliğimizle, çözümler üretme ve çözümler geliştirme çabamızla bu ülkenin gelecek kuşaklarına örnek olmak istiyoruz. Biz bilişimciler, bilişim ürünleri geliştiren, bilişim ürün ve hizmetlerini üreterek ve kullanarak dünyaya açılan bir Türkiye’yi yaratmak istiyoruz....

Bilgiyi üreten, kullanan ve bilgiyle güçlenen bir Türkiye’yi istiyoruz.

Özetle, biz bilişimciler bu ülkeyi bilişim toplumuna taşımak istiyoruz. Bu amacımızın gerçekleşmesinde en önemli araç olarak gördüğümüz daha önce 2002 ve 2004 yıllarında gerçekleştirdiğimiz Bilişim Şuralarının 3.sünü yine geçmişte olduğu gibi ortak akıl ile gerçekleştirmek istiyoruz.



Türkçemize Özen ve Benzerleri Fransızcada Yapılsa Barbarlık Denebilecek Bazı Örnekler



1. Türkçemize Özen

Özen göstermek, “Bir şeyi özenerek, elden geldiğince iyi olmasına gayret ederek yapmak, itina etmek.” diye tanımlanıyor, “Dil Derneği”nin sözlüğünde [1]. Dilimize özen, 20. yüzyılın başlarında “Yeni Lisan Hareketi” ile başlamış. Yeni Lisan Hareketi, “Vikipedi”de kısaca şöyle tanımlanıyor [2]:

“Yeni Lisan Hareketi, Genç Kalemler’in [3] hayata geçirdiği, dilde sadeleşme hareketidir.

Genç Kalemler dergisi etrafında toplanarak, “Yeni Lisan” hareketini başlatanlar da dönemin Türkçülük hareketini yürüten sanat ve fikir adamlarıdır. Türkçenin sadeleşmesi konusunda en kalıcı atılımı, “Yeni Lisancılar” başarmıştır. 1911’de Selanik’te “Genç Kalemler” dergisi etrafında toplanan Yeni Lisancılar ilk kez “Millî Edebiyat” kavramını da ortaya atmışlardır. Ömer Seyfettin ile Ziya Gökalp öncülüğündeki Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi “Millî bir edebiyat millî bir dille yaratılabilir.” görüşünü ortaya atıp Türkçenin sadeleşmesi için şu ilkeleri kabul ve ilân etmişlerdir:

- 1- Arapça ve Farsça dilbilgisi kurallarının kullanılmaması, bu kurallarla yapılan tamlamaların kaldırılması,
- 2- Arapça ve Farsça sözcüklerin Türkçede söylendikleri gibi yazılması,
- 3- Başka Türk Lehçelerinden sözcük alınmaması,
- 4- İstanbul konuşması esas alınarak yeni bir yazı dilinin oluşturulması,
- 5- Dil ve edebiyatın doğu-batı taklitçiliğinden kurtarılması.

İsteyenler, ana amacının Türkçemizin asırlar boyu tesiri altında kalmış olduğu Arapça ve Farsçadan arındırmak olan Yeni Lisan Hareketi hakkında ayrıntılı bilgiye erişebilir [4].

Bir zamanlar, Fransızca da yaygın olarak kullanılmış ülkemizde. “Türkçede Yaratılan ‘Fransızca’ Sözcükler ve Türkçede Anlamları Değiştirilen Fransızca Sözcükler” hakkında bir sözlük bile var [5].

Bazı anaokullarında bile İngilizcenin eğitim dili olduğu günümüz Türkiye’sinde, İngilizce Türkçemize fazlasıyla karıştığı gibi, İngilizceymiş gibi gözüken, ama İngilizcede olmayan ya da “İngilizcede hata olarak nitelendirilebilecek” sözcüklerin türetilmeye başlandığı da bir gerçek. Ayrıca İspanyolca, İtalyanca, Latince gibi başka dillerde sözcükler ürün, işyeri ve konut adı olarak da kullanılmakta ülkemizde. Yabancı dildenmiş gibi kullanılan bazı sözcükler üstelik hatalı da kullanılıyor.

“Türkiye Bilişim Derneği”nde, Özenli Türkçe konusunda çalışan iki topluluğumuz var: Bilişimde

Özenli Türkçe [6] ve Özenli Türkçe [7] toplulukları. Her iki sitemizde, Türkçemize özen konusunda ve Türkçemize özen gösteren kişi ve kurumlar hakkında bilgi kaynaklarına bağlantılar da var.

Türkçemize özen konusunda, Türkiye’deki Fransızların uzun zamandan beri duyarlılığını da belirtmek gerekir. İstanbul’da 1858 yılında kurulan ve hâlâ hizmet vermekte olan Fransız psikiyatri ve davranış bozuklukları hastanesi Fransızca barış anlamına gelen “La Paix”nin okunuşu “Lape” olarak adlandırılmış [8]. İzmir’de bu yıl ziyaret etmiş olduğum Fransız Kültür Merkezi binasının adı iki dilde yazılmış, önce Türkçe olarak daha sonra da yabancı dilde, “Fransız Kültür Merkezi Institut Français.” Duyuruların üç dilden, sırasıyla “Türkçe, Fransızca ve İngilizce” olarak yapılmış olması, Türkçeyi özenle kullanma konusunda çok güzel bir örnek oluşturmaktadır...

Fransızcada, dilde bilerek ya da bilmeyerek yapılan hatalar için “barbarlık” (“Barbarisme”) terimi kullanılır [9]. Türkçede yapılan türlü hataları irdelerken, bu tür hataların Fransızcada nasıl nitelendirildiğini düşünmek ve Fransızların dillerine olan bağlılıklarını anımsamak yararlı olabilir.

Türkçemizin bilişim konusunda yeterli olduğunun en az üç kanıtı var:

- (1) 1960’lardan beri hazırlanmış, 100’den fazla İngilizce-Türkçe sözlüğün varlığı [10],
- (2) 200’den fazla Türk bilişimcisinin katkılarıyla hazırlanan Türkiye Bilişim Ansiklopedisinin Türkçe olarak yazılabilmiş olması [11] ve
- (3) TBD’nin -İngilizce-Türkçe [12] ve Türkçe-İngilizce [13]- olarak hazırlanmış olan Bilişim sözlüğünün şimdiden 23000’den fazla terim içermesi ve özellikle neredeyse her gün

türetilen yeni İngilizce bilişim terimlerinin derlenip Türkçe karşılıklarıyla birlikte TBD sözlüğüne eklenmesi çalışmalarının süregitmesi.

Türkçemizde Özenli Olmayan Bazı Uygulamalar:

Türkçemizde hâlâ kullanılan ve keşke Türkçemizi özenle kullansalar diye düşündüren bazı örnekleri paylaşıyorum. Bu kullanımlar, şu öbeklerde toplanabilir: (1) Harfler, (2) İmler, (3) Türkçe sözcükleri yanlış yazma, (4) Türkçeleri varken başka dilden sözcük kullanma, (5) İngilizce ve Türkçe terimleri aynı anlamda birlikte kullanma, (6) Başka dilleri yanlış kullanma ve (7) Türkçe terim karşılığı olarak başka dillerde yanlış çeviri yapma ve (8) Dilimize girmiş başka dilden sözcükleri özgün şekillerinde kullanmak.

Harfler

Türkçe sözcüklerin harflerini doğru yazmamak: “Çeşme” yerine “Cesme” yazmak gibi.

“c” yerine “j”, “k” yerine “c” ve “ks” yerine “x” kullanmak gibi.

Türkçe abcesinde olmayan q, x, w harflerini kullanmak.

Türkçe sözcüklerde bazı harfleri, özellikle sözcük sonunda, birden fazla kez kullanma.

Türkçe ve başka dillerde harfleri yanlış kullanmak: İngilizcede olmayan “İ”, Türkçede “ı” yerine “i” kullanma gibi.

İmler

Kesim imini “” İngilizceymiş gibi ama yanlış kullanmak.

“Zekâ” yerine “zeka”, “Kâzım” yerine “Kazım”, “hâlâ” yerine “hala”, “kâr” yerine “kar” yazmak gibi.

Türkçe sözcükleri yanlış yazma

Çoğu kez yanlış yazılan sözcüklerin doğru yazılımları için epey kaynak var [14, 15, 16].

Türkçeleri varken başka dilden sözcük kullanma

Türkçeleri varken başka dilden sözcüklerin kullanılmasına bazı örnekler:

“aktivite programı” (etkinlik programı), “antiaging” (yaşlanmayı geciktiren), “city” (kent), “konsept” -İngilizcesi “concept”- (kavram), “detay” -Fransızca détail- (ayrıntı), “fonksiyonel” (işlevsel), “home” (ev), “kampüs” -İngilizce campus- (yerleşke), “kid” (çocuk), “kiosk” (köşk - üstelik İngilizceye Türkçeden geçmiştir), “oley” -İspanyolcadan- (yaşasın), “plus” -bazen “+plus”- (artı), sezon -Fransızca saison- (mevsim), “start almak” (başlamak), “stop etmek” (durmak), “unique” (biricik), “wow” (vay).

“Kahve” veya “kafe” yerine “cafe”, “café”, “café”, “café”, “coffee” veya “coffy” yazmak.

İngilizce ve Türkçe terimleri aynı anlamda birlikte kullanma

“Nasal burun” damlası, “Piercing delimi” ve “Servis hizmeti” gibi kullanımlar.

Başka dilleri yanlış kullanma

Özellikle İngilizceyi veya Fransızca’yı yanlış kullanma yerine terimlerin Türkçeleri kullanılsa, doğru iletişim rahatlıkla kurulabilir.

Sık yapılan hatalardan bazı örnekler:

“Buji” (İngilizcesi “spark plug”, Fransızcası “bougie”) ve “biju” (Fransızcası “bijou”, İngilizcesi “jewel”, Türkçesi “takı”, Arapçası “mücevher”) bazen karıştırılmakta ve takı ya da mücevher dükkanının tabelasına “bujiteri” diye yazılmakta.

“Suit oda” ve “suit otel” kullanımlarında belirtilmek istenen kavram (satılık / kiralık daire) dendiği zaman anlaşılan “daire” olsa gerek. Zira, İngilizcede “suit” sözcüğü -başka epey anlama da gelse [17]- (takım elbise) demektir. Türkçede “daire” anlamına gelen ve “süit” diye okunan İngilizce terim “suite” olarak yazılır. Türkçede “süite(s)” veya “suite(s)” yerine “daire” dense, “apartman dairesi”nden alışkanlıkla daha da rahat anlaşılabilir.

Türkçe sözcükleri Latinceymiş gibi yazmak amacıyla sonlarına “ium” eklemekten de iletişim kurulabilir.

Türkçe terim karşılığı olarak başka dillerde yanlış çeviri yapma

Bir yemek büfesinde:

“Mısırlı pilav” (corn with rice) yazılmış, “rice with corn” demek istenmiş.

“Sakızlı muhallebi” (gummy pudding) yazılmış, “pudding with mastic” demek istenmiş.

Dilimize girmiş başka dilden sözcükleri özgün şekillerinde kullanma

“Restoran” yerine “restaurant”, “Kaliforniya” yerine “California” yazmak, gibi. “London” yerine “Londra” dediğimiz gibi “restoran” ve “Kaliforniya” denebilir.

Türkçe Konusunda Birey Olarak Yapılabilecekler:

Türkçe sevgisi ve Türkçe bilinci konusunda, başta Atatürk olmak üzere, düşünürlerden özlü sözlerin bir derlemesi [18] ve Özenli Türkçe konusunda birey olarak yapılabilecekler konusundaki önerilerimiz, TBD Çalışma Topluluğu sitemizde paylaşılmakta [19]. Türk bilimcilerinin, gerek yazılım mühendisliği gerek yapay zekâ uygulamaları ile çok konuya altyapı oluşturan bilişimde, Türkçe iletişimi daha da

güçlendirebileceklerine ve başka konularda da “Özenli Türkçe” kullanımına esin kaynağı olabileceklerine, bilişim konusuna 60 yıl önce Türkiye’imizde başlamış bir meslektaş olarak inanıyorum.

Kaynakça

- [1] Dil Derneği Sözlüğü – özen: <http://www.dildernegi.org.tr/TR,274/turkce-sozluk-ara-bul.html>
- [2] Yeni Lisan Hareketi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Yeni_Lisan_Hareketi
- [3] Genç Kalemler: <https://www.turkedebiyati.org/genc-kalemler/>
- [4] <https://www.turkedebiyati.org/genc-kalemler/>
- [5] Uysal, Sermet Sami (2013). Türkçe’de Yaratılan “Fransızca” Sözcükler ve Türkçe’de Anlamları Değiştirilen Fransızca Sözcükler. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- [6] Bilişimde Özenli Türkçe: <https://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/>
- [7] Özenli Türkçe: <https://www.ozenliturkce.org.tr/>
- [8] Fransız Lape Hastanesi: <https://www.fransizlape.com/>
- [9] Le Robert – Barbarisme: <https://dictionnaire.lerobert.com/definition/barbarisme>
- [10] <https://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/tr-bilisim-sozlukleri/>
- [11] Ören, Tuncer, Tuncer Üney, Rifat Çölkesen (Baş editörler) (2006). Türkiye Bilişim Ansiklopedisi, Papatya Yayıncılık, İstanbul. (1186 sayfa) http://www.papatya.gen.tr/Turkiye_Bilisim_Ansiklopedisi.htm
- [12] <https://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/onerilen-tum-terimler-ingilizce-turkce/>
- [13] <https://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/onerilen-tum-terimler-turkce-ingilizce/>
- [14] <https://www.turkedebiyati.org/yanlis-yazilan-sozcukler/>
- [15] <https://www.turkcenindirili.com/diger/yanlis-yazilan-kelimelerin-dogru-yazilisi-yazimi-karistirilan-h99305.html>
- [16] <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkcede-en-cok-yanlis-yazilan-kelimeler-hangileri-1813844>
- [17] <https://www.seslisozluk.net/en/what-is-the-meaning-of-suit/>
- [18] <https://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/ozlu-sozler/>
- [19] <https://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/birey-olarak-ne-yapabiliriz-2/>



Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda üst yönetim değişikliği!



Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan yeni "Cumhurbaşkanlığı Kabinesi"nde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına getirilen Mehmet Fatih Kacır'ın görevi Mustafa Varank'tan devraldıktan sonraki "A Takımı" açıklandı. Resmi Gazete'de yayımlanan kararnameye göre bakan yardımcılığı görevine; Ahmet Yozgatlıgil, Çetin Ali Dönmez, Oruç Baba İnan ve Zekeriya Çoştur atandı.

Yatırım, üretim, istihdam ve ihracat politikaları için temel oluşturan Milli Teknoloji Hamlesi ile teknolojik atılımın sürmesi hedefinin en büyük paydaşı kurumların başında gelen Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda Bakan **Mehmet Fatih Kacır**'ın yardımcıları; **Ahmet Yozgatlıgil, Çetin Ali Dönmez, Oruç Baba İnan ve Zekeriya Çoştur** olarak açıklandı. Böylece Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda üst yönetim Boğaziçi ve ODTÜ mezunu isimlere emanet edildi.



Geminin kaptanı Mehmet Fatih Kacır 2018'den bu yana Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı olarak Milli Teknoloji Hamlesi'nin koordinasyonuna yönelik çalışmalar yürüten **Mehmet Fatih Kacır**, Türkiye'nin otomobili Togg, Teknofest ve teknoloji girişimciliği gibi ülkeyi bir adım öne çıkaran vizyon projelerde gösterdiği başarıların ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından Sanayi ve Teknoloji Bakanı olarak atanmıştı. 39 yaşında kabinenin en genç bakanı olan **Kacır**, İstanbul Erkek Lisesi mezunu. Türkiye 12.'si olduğu üniversite giriş sınavlarının ardından Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği'ndeki eğitimini Onur Derecesiyle tamamladı. Çok iyi derecede İngilizce ve Almanca biliyor.



Prof. Dr. Ahmet Yozgatlıgil

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun (TÜBİTAK) Başkan Yardımcılığı görevini sürdüren **Prof. Dr. Ahmet Yozgatlıgil**, lisans ve lisansüstü çalışmalarını ODTÜ Makina Mühendisliği bölümünde gerçekleştirdikten sonra doktorasını ABD'de Drexel Üniversitesi'nde enerji alanında tamamladı. Çalışmalarına bir süre ABD'de devam etti. 2007 yılında ODTÜ Makina Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesi olarak çalıştı. 2014'te Doçent, 2019'da ise Profesör ünvanını aldı. ODTÜ MEMS Araştırma Merkezi, İzmir Biyotıp ve Gen Enstitüsü ile TÜBİTAK UZAY'da yönetim kurulu üyeliği görevlerinde bulundu. Nisan 2020'den beri TÜBİTAK Başkan Yardımcılığı görevini sürdürürken, yeni kararname ile Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcılığı'na atandı.



Çetin Ali Dönmez

Finans ve ekonomi uzmanı olan **Çetin Ali Dönmez** de beş yıldır Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı olarak görevini sürdürüyordu. **Dönmez**, kariyerinde Borsa İstanbul'un risk yönetim birimi ile vadeli işlem ve opsiyon borsasının kuruluşunda etkin rol aldı. Para ve sermaye piyasaları, şirket değerlendirme, mali analiz, finansal raporlama konularında uzmanlıkları bulunan **Dönmez** de lisans ve doktora eğitimini Boğaziçi Üniversitesinde tamamlamış bir isim.



Oruç Baba İnan

2000 yılındaki üniversiteye giriş sınavlarında birinci olarak Türkiye'ye adını duyuran **Oruç Baba İnan** da Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümünü dereceyle tamamladı. Üniversite eğitiminin ardından Yıldız Holding'te pazarlama biriminin ardından üst düzey görevler üstlendi. Özel sektör kariyerinde "Konya Şeker Torku"nın Genel Müdürlüğü ve Turkcell Tüketici Teknolojileri Direktörlüğü görevlerinde başarılar elde eden **İnan**, kamuda da Tarım ve Orman Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı görevinde deneyim kazandı. **İnan**, 2020 yılından bu yana Kastamonu Entegre A.Ş.'de CEO Yardımcısı olarak görevini yürütürken, son kararname ile Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcılığı görevine atandı.



Zekeriya Çoştur

Kararnameyle Bakan Yardımcısı olarak atanan bir diğer isim de yine Bakanlığın Milli Teknoloji Genel Müdürü olarak görevini sürdüren **Zekeriya Çoştur** oldu. Bakanlıktaki görevi sırasında Togg Projesi Bakanlık İzleme Komitesi, Ulusal Şarj Altyapısı Eylem Planı ve Destek Programı, Teknofest Havacılık, Uzak ve Teknoloji Festivali Planlamaları süreçlerinde görev aldı. Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi ve Mobilite Teknolojileri gibi konulara olan hakimiyetiyle Türkiye'nin son dönemde önem verdiği Milli Teknoloji konularında çalıştı. Genel Müdürlük görevinde gösterdiği gayret ve başarıları Kacır'ın ekibine girmesini sağladı. **Çoştur**, Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği mezunu. İyi derecede İngilizce biliyor.

Gelişen teknolojiler özelinde “İnsan Hakları Risk ve Etki Değerlendirmesi” yapılmalı...

Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı Dr. Ali Taha Koç, Türkiye’yi temsilen Paris’te gerçekleştirilen OECD Küresel Teknoloji Forumu’nun (Global Forum on Technology - GFT) Açılış Toplantısına katıldı. Koç, özellikle uluslararası düzeydeki politika ve düzenleyici çerçevelerdeki boşlukların ve tuzakların altını çizerek bu boşlukların ve tuzakların üstesinden gelmek için ilgili tüm taraflara işbirliği çağrısında bulundu.



7 Haziran tarihinde, “Sorumlu, Değerlere Dayalı ve Hak Odaklı Teknoloji Oturumu”nda konuşan **Dr. Ali Taha Koç**; yenilikçi teknolojilerin nasıl etik ve insan haklarına uygun bir şekilde geliştirilebileceği, toplumlar ve ekonomiler üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi, bu teknolojilere dair mevcut politika ve düzenleyici çerçevelerindeki eksikliğin yarattığı boşluklar

hakkında kendisine yöneltilen soruları yanıtladı. **Başkan Koç**, konuşmasında teknolojik gelişmelerin, değerlerimizle ve temel haklarımızla uyumlu olması gerektiğini vurgulayarak özel sektör ve akademi dahil olmak üzere bütün aktörlerin gelişen teknolojiler özelinde “İnsan Hakları Risk ve Etki Değerlendirmesi” yapması gerektiğinin altını çizdi.



Teknoloji ve insan hakları arasındaki karmaşık ilişki irdelendi...

Teknolojik gelişmelerin toplumlar ve ekonomiler üzerindeki etkisinin anlaşılması ve öngörülmesi hususunda, çok paydaşlı işbirliğinin ve insan odaklı bir yaklaşımın önemini vurgulayan **Başkan Koç**, bu konuda politika yapıcılar ve teknoloji geliştiriciler arasındaki uçurumu kapatmak için kamu-özel sektör işbirliğinin önemine dikkat çekti. **Koç**, gelişen teknolojilere ilişkin politika yapımının ve düzenleyici çerçevelerin

gelişen teknolojilerin hızına ayak uydurmakta zorlandığını belirterek özellikle uluslararası düzeydeki politika ve düzenleyici çerçevelerdeki boşlukların ve tuzakların altını çizdi. Ayrıca bu boşlukların ve tuzakların üstesinden gelmek için ilgili tüm taraflara işbirliği çağrısında bulundu. **Dr. Ali Taha Koç** konuşmasında; teknoloji ve insan hakları arasındaki karmaşık ilişkiyi irdeledi, gelecekte teknolojik gelişmelerin insan haklarını korumak ve daha da ileriye taşımak üzere nasıl tasarlanabileceğini aktardı.



“OECD Dijital Devlet İncelemesi Türkiye Raporu” yayımlandı: Veri odaklı kamu sektörüne giden yol sistemleştirilecek...

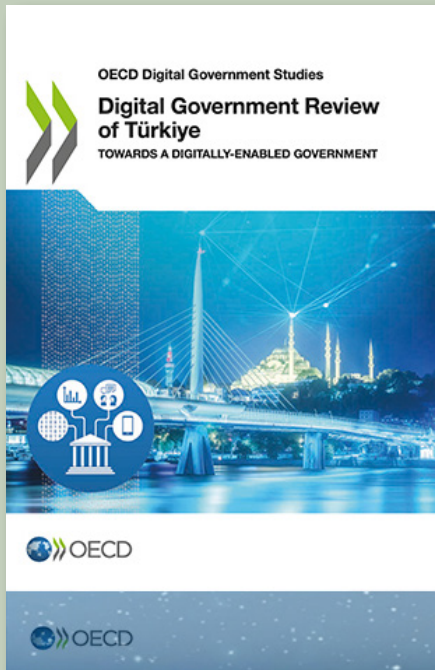
Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı koordinasyonunda, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (Organisation for Economic Co-operation and Development-OECD) tarafından ileriye dönük ve yenilikçi dijital devlet anlayışını güçlendirmeye yönelik güçlü yönler, zorluklar ve iyileştirme alanlarının belirlenmesi amacıyla Haziran 2021’de başlatılan “Türkiye Dijital Devlet İncelemesi” çalışması tamamlanarak “OECD Dijital Devlet İncelemesi Türkiye Raporu” yayımlandı. Bu çalışmanın bulguları, hazırlıkları devam etmekte olan yeni “Dijital Devlet Stratejisi” için önemli bir girdi teşkil etmekte.

“OECD Dijital Devlet İncelemesi Türkiye Raporu” ile kamu yönetiminde modernizasyonun, yenilikçiliğin ve verimliliğin dijital dönüşümle desteklenmesi amacıyla veri odaklı kamu politikaları ve dijital hizmetleri tasarlama ve sunma kapasitesinin nasıl güçlendirileceği incelendi. Raporda, OECD’nin Dijital Devlet Politika Çerçevesi doğrultusunda Türkiye’nin mevcut durumu ele alındı ve geleceğe dönük politika önerileri geliştirildi.

Bu süreçte;

- 115 kamu kurum ve kuruluşu ile anket çalışması gerçekleştirildi.
- 44 kurum/kuruluş ile Güney Kore, İsveç ve OECD sekreteryası katılımıyla paydaş toplantıları düzenlendi.
- 50 kurum/kuruluş katılımıyla “Hizmet Tasarımı ve Sunumu” ile “Veriye Dayalı Kamu Sektörü” konulu kapasite geliştirme çalıştayları gerçekleştirildi.
- Taslak rapor hazırlandı.

Taslak rapora toplam 41 kurumdan gelen toplam 221 adet görüşün yansıtılması sağlanarak rapor nihai hâle getirildi ve 15 Mayıs 2023 tarihinde yayımlandı. Özet değerlendirmeler ve politika önerilerine rapor kapsamında hazırlanan broşürde yer verildi.



“OECD Dijital Devlet İncelemesi Türkiye Raporu” kapsamında Türkiye için mevcut durum değerlendirmeleri ve 18 adet politika önerisi aşağıdaki konu başlıkları bazında sunulmakta:

- Türkiye’de dijital devlet yönetişi
- Türkiye’nin dijital dönüşümüne öncülük edecek politika araçları ve rehberler
- Dönüştürücü bir kamu sektörü için dijital yetenek ve beceriler
- Proaktif kamu hizmeti tasarımı ve sunumunda kullanıcı odaklı değer
- Ortak yapı taşları ve paylaşılan hizmetleri sağlama
- Veri odaklı bir kamu sektörüne giden yolu sistemleştirme

Bu çalışmanın bulguları, hazırlıkları devam etmekte olan yeni “Dijital Devlet Stratejisi” için önemli bir girdi teşkil etmekte. Dijital Devlet Stratejisi hakkındaki güncel bilgilere <https://cbddo.gov.tr/dijital-devlet-stratejisi/> linkinden ulaşılabilir.

Uraloğlu görevi Karaismailoğlu'ndan devraldı.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu, düzenlenen devir teslim töreninde yaptığı konuşmada, başlatılan projelere devam edeceklerini kaydetti.



Bakan Uraloğlu, Türkiye’de halen yük ve yolcu taşımacılığının yüzde 90’ının kara yolu üzerinden yapıldığını anımsatarak raylı sistemlere daha önceki dönemdeki gibi önem verileceğini ifade etti. **Uraloğlu**, önemli raylı sistem projelerinden; Ankara-İzmir Hızlı Tren Hattı, Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep Hızlı Tren Hattı, Bursa’nın hızlı trenle buluşturulması, Yerköy-Kayseri Hızlı Tren Hattı, Halkalı-Havalimanı Metrosu, Kazlıçeşme-Sirkeci Raylı Sistem Hattı, Ankara-İstanbul Süper Hızlı Tren Hattı projelerini yakından takip edeceklerine dikkat çekti. Dünya denizciliğinde Türkiye’nin geldiği seviyeyi daha da büyütürken ülkenin dünya denizciliğinden daha fazla pay alması için çalışacaklarını vurgulayan **Uraloğlu**, “Gelişen teknoloji ve imkanlarımızla iletişim altyapısını geliştirmeye devam edeceğiz,” dedi. Törende konuşan **Adil Karaismailoğlu** da fizibilitesi uygun projelerde kamu-özel işbirlikleri, yap-işlet-devret projeleri yaptıklarını diğer taraftan yüzlerce projeyi de kamu bütçesinden aynı anda gerçekleştirdiklerini ifade etti.

Abdulkadir Uraloğlu kimdir?

Abdulkadir Uraloğlu, 1966’da Trabzon’da doğdu. Karadeniz Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü’nden 1988’de mezun olan Uraloğlu, aynı yıl özel sektörde saha mühendisi olarak görev yaptı. Karayolları Genel Müdürlüğü’ndeki çalışma hayatına 1989’da Karayolları Erzurum 12. Bölge Müdürlüğü’nde etüt ekip mühendisi olarak başlayan Uraloğlu, 1990-1998 yıllarında Karayolları Ankara 4. Bölge Müdürlüğü’nde etüt ekip mühendisi, kontrol mühendisi ve kontrol şefliği görevlerinde bulunduktan sonra 1998 yılında Erzurum Bölge Müdürlüğü Yapım Başmühendisliği görevine getirildi. 2003’te Trabzon 10. Bölge Müdür Yardımcısı olan Uraloğlu, 2005’te Kayseri 6. Bölge Müdürü, 2006’da da Samsun 7. Bölge Müdürü olarak atandı. Uraloğlu, 2009’da kısa bir süre Karayolları Bursa 14. Bölge Müdürü olarak görevlendirilirken, tekrar Samsun’a dönerek toplam 6,5 yıl Samsun’da Bölge Müdürlüğü görevini yürüttü.

2012’de İzmir 2. Bölge Müdürlüğü görevine getirilen Uraloğlu, 23 Temmuz 2018’de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Karayolları Genel Müdürü olarak atandı. Uraloğlu, 2003’te başlatılan Acil Eylem Planı kapsamında yoğunluk kazanan bölünmüş yolların, bitümlü sıcak karışım kaplamalı yolların, tek platformlu yolların iyileştirilmesi ve yap-işlet-devret otoyol projelerinin hayata geçirilmesine katkı sağladı. Ülkenin kara yolu ağına önemli kazanımlar sağlayacak yeni otoyol, bölünmüş yol, köprü, tünel projelerinin yapım, plan ve projelendirme çalışmalarını yürüten Uraloğlu, aynı zamanda kara yolları makine parkının yenilenmesi, yerli ve milli araç kullanım oranının artırılması için araştırma geliştirme faaliyetlerine de özel önem veriyor. Uraloğlu, Yollar Türk Milli Komitesi (YTMK) ve Karayolları Vakfı (KAV) Başkanlığı görevlerini de yürüttü.

İşletmecilerin yüzde 72'si Erişim Sağlayıcıları Birliği üyesi...

Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih Sayan'ın katıldığı Erişim Sağlayıcıları Birliği (ESB) Genel Kurul Toplantısı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ev sahipliğinde, 7 Haziran tarihinde düzenlendi.



ESB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Çerikçi ve üyelerinin de katıldığı toplantıda konuşan Dr. Ömer Fatih Sayan, bilgi ve iletişim teknolojilerinin günümüzde ulaştığı durum hakkında önemli açıklamalarda bulundu. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişimin, yaşadığımız döneme büyük etkileri olduğunu belirten Sayan, erişim sağlayıcılarının bu noktada önemli bir payı olduğunu ifade etti. Sayan, "BTK tarafından yetkilendirilen 460 işletmecinin 330'u yani işletmecilerin yüzde 72'si hâlihazırda Erişim Sağlayıcıları Birliği üyesi. Bu tablo bize esasında erişim sağlayıcıların ve bu birliğin ne kadar önemli bir görevi icra ettiğini gösteriyor." değerlendirmesinde bulundu.

İnternet abone sayısı 91 milyon ile nüfusumuzun üzerine çıkmış durumda

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım yoğunluğunun her ne kadar hayatı kolaylaştırıyor da beraberinde birtakım tehditler getirdiğini vurgulayan Sayan, önümüzdeki dönemde de siber güvenlik alanında yapılan çalışmaların hız kesmeden devam edeceğini söyleyerek "Savunmadan güvenliğe, eğitimden sağlığa her alanda milli teknoloji üretimi ve kullanımı çok önem verdiğimiz bir konu," dedi. Sayan, günümüzde ülkelerin tam bağımsızlığı ve güvenliği konusunda üretilen teknolojilerin yerli ve milli olmasının önemini altını çizerek internet kullanıcı sayısı ve kullanım miktarının tüm dünyada olduğu gibi

ülkemizde de hızla arttığına değindi. Bakan Yardımcısı Sayan şu verilere dikkat çekti: "İnternet abone sayımız 91 milyon ile nüfusumuzun üzerine çıkmış durumda. Abonelerimizin aldığı hizmetin kalitesi de hızla artıyor. Fiber abone sayımız yüzde 20'den fazla artarak 6 milyonu aştı. Artık sabit internet abonelerimizin neredeyse üçte biri fiber abonelerden oluşuyor."

Erişim sağlayıcılarının Ar-Ge çalışmalarına mesai harcaması çok önemli

Dr. Ömer Fatih Sayan, "Çok yüksek hızda internet abone sayımızı kısa vadede 10 milyona çıkarmak, mobil interneti tüm abonelerin kullanabilmesini sağlamak ve sabit internet yaygınlığını yüzde 30'lar seviyesine yükseltmek hedeflerimiz arasında" ifadesini kullanarak

şunları kaydetti: "Orta ve uzun vadede çok daha kapsamlı olarak altyapı yatırımlarını artırarak fiber imkanını tüm yurda yaygınlaştıracakız. Bilişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeyle birlikte veri üretimi ve paylaşımında olağanüstü bir artış yaşanmakta. Erişim Sağlayıcıları olarak büyük bir veri akışının ana omurgasını sağlayan sizlere oldukça büyük görevler düşüyor. Son derece önemli bir altyapı ve insan kaynağına sahip olan siz erişim sağlayıcılarının sadece abonelik hizmetleri ve erişimdeki kalitenin yükseltilmesi değil aynı zamanda bu alanda yerli ve milli teknolojilerin geliştirilmesi için gerekli Ar-Ge çalışmalarına da mesai harcamanız önem arz ediyor."



Fortune 500 Türkiye’de enerji ve petrol şirketleri ön planda...



Fortune Türkiye ve CRIF Türkiye’nin bu yıl 16’ncısını gerçekleştirdikleri ve Türkiye’nin en büyük 500 şirketinin listelendiği Fortune 500 Türkiye Araştırması, Türkiye’nin en büyük şirketlerinin geçen yıl net satışlar, ihracat ve kâr anlamında rekor düzeyde büyüme/ artış yakaladıklarını ortaya koydu. Araştırma; Türkiye’nin toplam ihracatının yüzde 37,3’ünün Fortune 500 Türkiye şirketleri tarafından gerçekleştirildiğini yansıtmakta.

“Fortune 500 Türkiye Araştırması”nın 2022 sonuçları, Fortune Dergisi Genel Yayın Yönetmeni **Şule Laleli**, Fortune 500 Türkiye Borsa Editörü **Zeynep Aktaş** ile CRIF Türkiye Genel Müdürü **Kerem Özgür Araç** ve CRIF Analitik Birim Müdürü **Yavuz Arsoy**’un katılımıyla 4 Temmuz tarihinde açıklandı. Türkiye’nin en büyük 500 şirketinin sıralandığı “Fortune 500 Türkiye-2022 Araştırması”na göre, şirketlerin 2022 yılı net satışları, bir önceki yıla göre yüzde 148,7 gibi rekor bir oranda artarak yaklaşık 8 trilyon liraya çıktı. Fortune 500 Türkiye şirketlerinin 2022’de gerçekleştirdiği ihracat, bir önceki yıla göre, yüzde 137,9 artarak 2.1 trilyon TL’nin üzerine çıkarken, net kârı ise yüzde 245,5 artarak 545.1 milyar lirayı aştı. Fortune 500 Türkiye şirketleri; net satışlar, ihracat ve net kâr anlamında araştırmanın ilk yapıldığı 2007 yılından bu yana bakıldığında, 2022 yılında rekor artış gerçekleştirdi. “Fortune 500 Türkiye-2022 Araştırması”nda yer alan şirketlerin toplam net satışları bir önceki yıla göre yüzde 148,7 oranında artarak 7 trilyon 986 milyar liraya

çıktı. Fortune 500 Türkiye şirketlerinin 2022 yılında net satışlarında sağladıkları söz konusu artış, ilk araştırmanın yapıldığı Fortune 500 Türkiye-2007’den bu yana geçen 16 yılda gerçekleşen en yüksek oranlı artış oldu. 2022 yılı yüzde 97,72 olan ÜFE oranı dikkate alındığında ise Fortune 500 Türkiye şirketlerinin net satışlarında yüzde 25,8 oranında reel artış sağladıkları görülüyor. Şirketler, net satışlarını dolar bazında da yüzde 33,4 gibi yüksek oranda artırdı.

İhracat yüzde 138 arttı...

Fortune 500 Türkiye-2022 araştırmasına göre, şirketlerin 2022’de gerçekleştirdiği toplam ihracat, bir önceki yıla kıyasla yüzde 137,9 artarak 2 trilyon 129 milyar TL’ye çıktı. Fortune 500 Türkiye şirketlerinin 2022 yılında ihracatta TL bazında sağladıkları söz konusu performans, araştırmanın ilk gerçekleştirildiği Fortune 500 Türkiye-2007’den bu yana yaşanan en yüksek oranlı artış oldu. 396 şirketin ihracat gerçekleştirdiği Fortune 500

Türkiye-2022 Araştırması’nda yer alan şirketlerin toplam net satışları içerisinde ihracatın payı bir önceki yılki seviyelerin bir miktar altında kaldı. 2021 yılında toplam satışların yüzde 27,9’u ihracattan sağlanırken, 2022 yılında bu oran yüzde 26,7 oldu. Fortune 500 Türkiye şirketlerinin 2022 yılında gerçekleştirdiği ihracata dolar bazında bakıldığında ise bir önceki yıla kıyasla yüzde 27,6 artarak 128.6 milyar dolara çıktığı görülüyor. Türkiye İhracatçılar Meclisi ve Hizmet İhracatçıları Birliği verilerine göre, Türkiye’nin toplam ihracatı 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 22,1 oranında artarak 344.5 milyar dolara çıktı. Bu veriler ile kıyaslandığında Fortune 500 Türkiye şirketlerinin, Türkiye’nin toplam ihracatında yaşanan artıştan daha yüksek oranlı bir artış gerçekleştirdiği net olarak görülüyor. Araştırma, Türkiye’nin toplam ihracatının yüzde 37,3’ünün Fortune 500 Türkiye şirketleri tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koydu.

Fortune 500 Türkiye şirketlerinden 466’sı kâr, 34’ü zarar açıkladı.

Fortune 500 Türkiye Araştırması, şirketlerin 2022’de kârlarını da yüksek oranda artırdıklarını ortaya koydu. Fortune 500 Türkiye şirketlerinden 466’sı kâr, 34’ü zarar açıkladı. 104 şirketin zarar açıkladığı 2021 yılı ile kıyaslandığında zarar açıklayan şirket sayısının ciddi düzeyde azaldığı görülüyor. Fortune 500 Türkiye sıralamasında yer alan şirketlerin 2021 yılında 157 milyar 781 milyon lira olan toplam net kârı, 2022 yılında yüzde 245,5 gibi rekor oranda artarak 545 milyar 138 milyon liraya çıktı. Fortune 500 Türkiye şirketlerinin net satış kârlılığı 2021 yılında yüzde 4,91 iken, 2022 yılında yüzde 6,83 seviyesine çıktı. 2021 yılında yüzde 12,22 olan özkaynak kârlılığı ise 2022 yılında yüzde 24,84’e yükseldi.

Rusya Ukrayna savaşı etkisi...

Rusya Ukrayna savaşının etkisiyle artan petrol ve enerji fiyatları Fortune 500 Türkiye-2022 listesinde bu alanda faaliyet gösteren şirketlerin öne çıkmasını beraberinde getirdi. Fortune 500 Türkiye-2022 listesinin ilk 10’unda yer alan

şirketlerin 6’sı petrol ve enerji alanında faaliyet gösteriyor. 16’ncısı açıklanan, finansal kurumlar ve holding dışındaki tüm sektörleri kapsayan Fortune 500 Türkiye-2022 listesinde, Enerji Piyasaları İşletmesi A.Ş. (EPIAŞ), bu yıl da zirveyi bırakmadı. 2022 yılında net satış gelirlerini bir önceki yıla göre yüzde 378,5 artırarak 799 milyar 666 milyon liraya çıkaran EPIAŞ, Fortune 500 Türkiye 2022 sıralamasının birincisi oldu. Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. (TÜPRAŞ) ise 2022 yılında bir önceki yıla göre net satış gelirlerini yüzde 215,9 oranında artırarak 481 milyar 765 milyon liraya çıkardı. Uzun yıllar Fortune 500 Türkiye’nin zirvesinde yer alan Tüpraş, bu satış geliri ile 2022 yılında da bir önceki yılda olduğu gibi Fortune 500 Türkiye listesine ikinci sırada girdi. 2022 yılında net satış gelirlerini, bir önceki yıla göre yüzde 219,5 oranında artıran Türk Hava Yolları (THY), 311 milyar 169 milyon TL net satış geliri ile Fortune 500 Türkiye-2022 listesinde bir önceki yıl olduğu gibi üçüncü sıradaki yerini korudu. Net satış gelirlerini bir önceki yıla göre yüzde 207,1 artırarak 205 milyar 811 milyon TL’ye çıkaran Petrol Ofisi A.Ş. ise beş basamak yukarı çıkarak Fortune 500 Türkiye-2022 listesine dördüncü sıradan girdi. Geçen yıl net satışlarını yüzde 245,6 oranında artırarak 187 milyar 953 milyon TL’ye çıkaran Star Rafineri A.Ş. ise altı basamak birden yükselerek Fortune 500 Türkiye-2022 listesine beşinci sıradan girmeyi başardı. Geçen yıl net satışlarını yüzde 221,4 oranında artırarak 179 milyar 988 milyon TL’ye çıkaran Opet Petrolcülük A.Ş. de dört basamak yükselerek Fortune 500 Türkiye-2022 listesine altıncı sıradan girdi. Geçen yıl net satışlarını yüzde 229,5 oranında artırarak 176 milyar TL’ye çıkaran Socar Turkey Petrol Ticareti A.Ş. ise beş basamak yükselerek Fortune 500 Türkiye-2022 listesine yedinci sıradan girdi. Otomotiv sektörünün öncü şirketlerinden Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. bir önceki yıla göre net satış gelirlerini yüzde 141,6 oranında artırarak 171 milyar 797 milyon liraya çıkardı, ancak bir önceki yıla göre 3 basamak gerileyerek Fortune 500 Türkiye-2022 listesine sekizinci sıradan girdi. Ahlatçı Kuyumculuk Sanayi ve Ticaret A.Ş. ise 2022 yılında net satışlarını bir önceki yıla göre yüzde 85,4 artırarak 147 milyar 987 milyon liraya çıkarmasına rağmen 5 basamak gerileyerek



Fortune 500 Türkiye-2022 listesinde dokuzuncu sırada girdi. 2022 yılında net satış gelirini bir önceki yıla göre yüzde 108,9 artırarak 147 milyar 716 milyon liraya çıkaran BİM Birleşik Mağazalar A.Ş. (BİM) ise dört basamak gerileyerek Fortune 500 Türkiye-2022 listesine onuncu sırada yer aldı.

Fortune 500 Türkiye çitayı 2 milyar TL'nin üzerine çıkardı...

Şirketlerin net satışlarında yaşanan rekor artışla Fortune 500 Türkiye listesine girmenin çitayı da çok büyük oranda yükseldi. 2021'de listedeki 500'üncü şirketin net satışı 1 milyar 36 milyon TL iken, 2022 listesindeki 500'üncü şirketin net satışı 2 milyar 225 milyon TL'ye çıktı. Fortune 500 Türkiye araştırmasının ilk gerçekleştirildiği 2007'de 1 milyar TL'nin üzerinde net satış geliri olan şirket sayısı 53 iken, bugün 500 şirketin tamamının 2 milyar TL'nin üzerinde bir büyüklüğe ulaştığı görülüyor. 2007'de yalnızca üç şirket,

2021'de ise 65 şirket 10 milyar liranın üzerinde satış büyüklüğüne sahipken, 2022'de 138 şirketin net satış gelirleri 10 milyar TL'nin üzerine çıktı. Geçen yıl 27 olan 25 milyar liranın üzerinde net satış geliri olan şirket sayısı, 2022 yılında 59'a yükseldi. Fortune 500 Türkiye-2022 listesinde 13 şirket ise 100 milyar TL'nin üzerinde net satış geliri ulaştı.

İstihdamda artış sınırlı kaldı - İlk onun dördü BIST şirketi

Gerek net satışlar, gerek ihracat gerekse net kârda oransal anlamda rekor artışlar yaşanırken istihdamda artış sınırlı kaldı. Fortune 500 listesindeki şirketlerin, 2021 yılında 1 milyon 343 bin olan istihdamı, 33 bin (yüzde 2,5) artarak 2022 yılında 1 milyon 376 bine çıktı. Fortune 500 Türkiye listesinde borsa şirketlerinin sayısı geçen yıl gerçekleşen halka arzların da etkisiyle bir önceki yıla göre arttı. Fortune 500 Türkiye-2021

listesinde 107 olan borsa şirketi sayısı, 2022 listesinde 126'ya çıktı. Pandeminin ilk yılında 99'a kadar gerileyen borsa şirket sayısı, son yıllarda rekor düzeydeki halka arzların da etkisiyle önemli bir artış kaydetti. Ancak 2009 yılında 129 olan borsa şirketi sayısı yakalanamadı. Fortune 500 Türkiye-2022 listesinde yer alan ilk on şirketin dördünün ise BIST şirketi olduğu görüldü.

Sadece TL bazında değil dolar bazında da yüksek oranlı büyüme sağlandı.

Fortune 500 Türkiye-2022 Araştırması, şirketlerin 2022 yılında sadece TL bazında değil dolar bazında da yüksek oranlı bir büyüme sağladıklarını ortaya koydu. Fortune 500 Türkiye şirketlerinin toplam net satışları, bir önceki yıla göre dolar bazında yüzde 33,4 oranında artarak 2022 yılında 482.1 milyar dolara çıktı. Fortune 500 ABD listesinin ilk sırasında bulunan Walmart'ın net satışları ise 2022 yılında 611.3 milyar dolara ulaştı. 2022 yılında sağlanan güçlü büyümeyle Fortune 500 Türkiye-2022 listesinde yer alan şirketlerin toplam net satışları Walmart'ın yüzde 79'una çıktı. Bu oranın 2020 yılında yüzde 49,5 olduğu göz önünde bulundurulduğunda son iki yılda Fortune 500 Türkiye şirketlerinin büyüme performansları daha net görülüyor. Fortune 500 Türkiye-2022 şirketlerinin tamamı, Fortune 500 ABD-2021 listesine üçüncü sıradan girebiliyor. Fortune 500 ABD listesinde ikinci sırada yer alan Amazon.com'un net satışları, 514 milyar dolar oldu.

IBM Türkiye'nin yeni Genel Müdürü Işıl Kılınç Gürtuna



IBM, Işıl Kılınç Gürtuna'nın "IBM Türkiye Genel Müdürü" olarak atandığını duyurdu. 2019 yılından beri IBM Türkiye Genel Müdürlüğü görevini yürüten Volkan Sözmen ise Türkiye'nin de içinde bulunduğu Orta Doğu ve Afrika Bölgesi'nden sorumlu Teknoloji Başkan Yardımcısı olarak yeni görevine başladı.

Teknoloji ve bankacılık sektörlerinde faaliyet gösteren uluslararası şirketlerin, satış, iş geliştirme, finansal hizmetler ve danışmanlık gibi alanlarında yönetim rolleri üstlenen **Işıl Kılınç Gürtuna**, 20 yılı aşkın güçlü bir özgeçmişe sahip. 2019 yılında IBM'de "Dijital Satış Lideri" olarak görevine başlayan **Gürtuna**, daha sonra hibrit bulut ve gelişmiş yapay zekâ teknolojilerinin benimsenmesi hedefine öncülük ederek Türkiye'deki iş ortağı ekosisteminin yönetimini üstlendi. Müşteri odaklı yaklaşımı, dayanıklılığı ve büyüme zihniyetini ön planda tutan **Gürtuna**, genel müdür sorumluluğu öncesinde ise IBM Türkiye'nin Teknoloji İş Biriminden sorumlu "Ülke Lideri" olarak görev yaptı. Bu yeni görevinde **Gürtuna**, Türkiye operasyonlarından, IBM'in hibrit bulut ve yapay zekâ teknolojilerinin daha da yaygınlaştırılmasından ve müşterinin dijital ayak izinin genişletilmesinden sorumlu olacak. 20 yılı aşkın tecrübeye sahip olan **Volkan Sözmen** de yeni görevinde, bütünleşik bir teknoloji stratejisine liderlik edecek. **Sözmen**, yeni görevinde başarılı müşteri ortaklıklarını yönlendirmekten, Türkiye'yi de kapsayan Orta Doğu ve Afrika Bölgesi'nde IBM genelindeki teknoloji ayak izini genişletmekten sorumlu olacak.

Deprem bölgesindeki kadınlar için “Android Yazılımcı Meslek Edindirme” programı başlatıldı – Yeni projeleri takipte kalın!

Türk yazılım mühendisleri tarafından Türkiye’de geliştirilen, büyük veri tabanlı altyapılardan beslenen, sektörün ilk mobil uygulaması ve yapay zekâ destekli finansal veri izleme-işlem platformunun mimarı Matriks; 20’nci yılında sektöre yeni kadın yazılımcılar kazandırmak için “Android Yazılımcı Meslek Edindirme” programını başlatıyor. Diğer yandan Matriks, para ve sermaye piyasaları konusunda fikri ya da projesi olan herkesi “Matriks Ekosistemini Genişletiyor” projesiyle Matriks’in 20 yıllık güçlü deneyiminin parçası olmaya davet ediyor.



Matriks, depremden etkilenen 11 ilde ikamet eden, bu illerdeki üniversitelerde okuyan ya da mezun olan kadınları “Android Yazılımcı Meslek Edindirme” programıyla yazılım sektörüne kazandırmayı hedefliyor. Matriks’in Up School işbirliği ile gerçekleştireceği “Matriks Kadın Android Yazılımcı Meslek Edindirme” programına başvurular 2 Haziran’da başladı ve 2 Temmuz’da sona erdi. Üç ay sürecek programa Türkiye genelinde toplam 425 başvuru geldi.

Matriks Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür Yardımcısı **Cem Tutar**, “Kadın çalışanlarımızın yüzde 30’u mühendislerden oluşuyor. Ar-Ge ekibimizde 8 kadın yönetici bulunurken idari ekiplerimizde ise 10 kadın çalışanımız yönetici pozisyonunda çalışıyor. Kadın çalışanlarımızın yüzde 28’i de yönetici

pozisyonunda yer alıyor. Buna karşın bağımsız platformlar tarafından gerçekleştirilen çalışmalar Türkiye’de bilişim alanında çalışanların sadece yüzde 9,9’unun kadın olduğunu gösteriyor. Biz yazılım tarafındaki kadın sayısını artırmanın da sektörümüze değer katacağına inanıyoruz. Bu nedenle teknolojiye rol model kadınlar yetiştirmeyi hedefleyen eğitim teknolojisi girişimi ‘Up School’ ile bu programı başlattık.” açıklamasını yaptı.

Matriks program sonunda başarılı katılımcılardan bazılarını ekibine dahil edecek...

Matriks, “Kadın Android Yazılımcı Meslek Edindirme” programıyla, deprem bölgesiyle ilişkili en az 30, en fazla 50 kadına Android yazılım eğitimi verecek. Kadınlara teknik donanım ve özgüven kazandırarak kariyerlerine başlama

imkânı sağlayan eğitimler geliştiren girişim Up School tarafından yürütülecek eğitim programı için başvuru süreci 2 Haziran – 2 Temmuz tarihleri arasında tamamlandı. Kodlama testi ve mülakat aşamaları sonrasında seçilecek adaylar üç ay süreyle eğitim programına katılacak. Programda, 30 saat özgüven eğitimi ve 100 saat teknik eğitim verilecek. Teknik eğitimler 40 saat canlı eğitim, 24 saat asistan desteği ve 36 saat ‘on-demand’ videodan oluşacak. Matriks’in deneyimli Mobil Gelişme ekibinin program boyunca devam edecek mentorluk desteğiyle katılımcıların daha yakından tanınması ve geri bildirimler alınması planlanıyor. Matriks bu program sonunda başarılı katılımcılardan bazılarını ekibine dahil etmeyi de hedefliyor. Ayrıca programda öğrencilerin motivasyonunun artıracak ve işbirliklerini geliştirecek sektörden uzman konuşmacıların da davet edileceği tecrübe aktarım buluşmaları da yer alacak.

“Matriks Ekosistemini Genişletiyor” projesiyle dileğiniz alanda proje üretin!

Matriks, para ve sermaye piyasaları konusunda fikri ya da projesi olan herkesi “Matriks Ekosistemini Genişletiyor” projesiyle Matriks’in 20 yıllık güçlü deneyiminin parçası olmaya davet ediyor. **Cem Tutar**, “Matriks Ekosistemini Genişletiyor” projesine “Finansal Teknolojiler, Para ve Sermaye Piyasaları” konusunda bir fikri veya projesi olan herhangi bir start-up girişimi, aktif faaliyet gösteren şirket, bir ekip veya tek bir kişi fark etmeksizin herkesin başvurabileceğini söyledi. **Tutar**, tradingden kriptopara ve blok zinciri uygulamalarına, finansal okur-yazarlık projelerinden, finansal oyunlaştırma projelerine, yapay zekâdan analiz uygulamalarına kadar çok geniş bir yelpazede, katılımcıları sınırlandırmadan, diledikleri alanda diledikleri teknolojiyi kullanarak proje üretmelerine olanak sağlayacaklarının altını çizdi.



“En özgün fikir benim” diyen herkes davetli! – Başvuru için son tarih 15 Ağustos

Cem Tutar, Matriks’in 20’nci yılında başlattıkları bu adımı bir “partner” programına dönüştürme hedefleri olduğuna da dikkat çekti. Sektördeki eksik alanlara dokunmayı, sürdürülebilir projeleri desteklemeyi ve sektörün ihtiyaçlarına cevap verecek değerli projeleri öne çıkarmayı amaçladıklarını ifade eden **Tutar**, şunları kaydetti: “Bu çağrı sonucunda gelen başvuruları değerlendirerek ‘Matriks Ekosistemi’ne katılmaya hak kazananlar arasından seçilen projelere toplam 5 milyon TL’lik yatırım yapmayı ve 1 milyon TL’lik destek sağlamayı hedefliyoruz. Ve ‘en özgün fikir benim’ diyen herkesi Matriks ekosistemine bekliyoruz. Başvuru sürecimiz 15 Haziran -15 Ağustos tarihleri arasında devam edecek. İlk başvuruyu aldığımız andan itibaren de projelerle ilgili ön elemeye başlayacağız ve ön elemeyi geçen ekiplerin ürün geliştirme çalışmalarına başlamalarını destekleyeceğiz. Projemizi 15 Eylül’de sonuçlandırmayı planlıyoruz.”

Sayısal ikizle her şehrin yerel koşullarına uyum sağlanıyor ve bu süreç şehrin gereksinimlerine göre kendini geliştiriyor...



“Oluşturulan dijital ikiz sayesinde bir kontrol odasından şehir yönetimiyle ilgili tüm süreçlere hâkim olabiliyor, anlık verilerle şehrin gerek üst yapısı gerekse alt yapısını kontrol altında tutabiliyorsunuz,” ifadesini kullanan SAMPAS Holding Yönetim Kurulu Başkanı Şekip Karakaya, “Dijital ikizlerin şehirlerimiz ve dünyamız üzerinde yaratacağı pozitif etkiyi görmekten heyecan duyuyorum. Eğer şehirlerimizin dijital ikizlerini oluşturursak şehirlerle ilgili her türlü sorunu çözebileceğimiz gibi olası felaketlerde de hızlı aksiyon alabiliriz.” değerlendirmesinde bulundu.

Şehirlerde sürdürülebilir ve verimli olması gereken verilerin karar alma süreçlerinde etkili olacağı bir dünyaya doğru ilerliyoruz. 2050 yılına kadar dünya genelinde kentsel alanlarda yaklaşık 2,5 milyar daha fazla sayıda insanın yaşayacağı öngörülüyor. Süreç, öncelikle kentleri doğal afetlerden korumak için doğru planlanma yapılması gerekliliğiyle başlıyor. Barınmadan ulaşım, kamu hizmetlerinden güvenliğe, enerji verimliliğinden çevreye duyarlı sistemlere kadar birçok faktörü içinde barındıran bütünsel bir akıllı şehir vizyonunun planlanması gerekmektedir. Bunun da temelini dijital ikiz teknolojisi oluşturuyor.

Şehirlerle ilgili doğru kararlar vermek için gerçek zamanlı veri ve simülasyonun gücünden yararlanılmalı!

Dijital ikiz; fiziksel bir varlığın, sürecin veya sistemin sanal bir kopyası anlamına gelmekte. Kentler bağlamında ise bu, tüm kentsel çevrenin dijital bir modelini oluşturulmasıyla mümkün oluyor. Bu model, binalar ve alt yapıdan ulaşım sistemlerine, kamu hizmetlerinden kamusal alanlara kadar her şeyi içinde barındırıyor. Sürecin gerçek zamanlı verilerini, ikizinin aslına sadık kalarak yeniden yaratmak için yapay zekâ ve örüntü tanıma ile programlanmış dijital temsiline bağlayarak hayata geçiriyor. Şehirlerle ilgili doğru kararlar vermek için gerçek zamanlı veri ve simülasyonun gücünden yararlanmak gerekiyor. Bunun için de verilerin düzenli bir şekilde toplanması ve analiz edilmesi önemli.

Veri toplama işi sensörler, akıllı kameralar ve IoT (Nesnelerin İnterneti) teknolojileriyle mümkün olmakta. Şehirdeki ilgili tüm bu araçlardan gelen anlık veriler dijital ikiz teknolojisinin kullanımıyla işlenip şehrin hızlı, doğru ve verimli bir şekilde yönetilmesini mümkün kılıyor. Şehirlerin fiziksel yapıları, nüfusu, ulaşım sistemleri ve alt yapısı gibi dijital ikiz modellerinin uygulamasını yönlendiriyor. Yani dijital ikizle her şehrin yerel koşullarına uyum sağlanıyor ve bu süreç her geçen gün şehrin ihtiyaçlarına göre kendini geliştiriyor. Özellikle afet dönemlerinde bu yaklaşım kritik bir önem taşıyor.

Sayısal ikiz ciddi anlamda zaman ve kaynak tasarrufu da sağlamakta...

Şehir yönetimi perspektifinden bakıldığında bir binanın, mahallenin, hatta tüm bir şehrin dijital ikizinin şehir planlamasının yanı sıra fiziksel varlıkların işletilmesine ve bakımına da büyük ölçüde yardımcı olduğu görülmekte. Örneğin, bir şehirdeki hava sıcaklıklarının giderek artış göstermesi veya yoğun yağışların yarattığı sel risklerinin veya depremlerin önceden simüle edilmesi, o bölgedeki yapılar çevre tasarımlarında daha dayanıklı ve sürdürülebilir çözümler aranması gerektiğini ortaya çıkarıyor. Her türlü senaryoyla şehirlerde yaşanabilecekleri simüle etme ve verileri gerçek dünyanın sanal bir temsili aracılığıyla anlamlı bilgilere dönüştürme yeteneği, şehirlerin sorunlarını çözme noktasında büyük önem taşıırken, ciddi anlamda zaman ve kaynak tasarrufu da sağlıyor. Bu durum kamu kuruluşlarının

çevrelerine daha duyarlı olmalarına ve çevik bir yönetim sergilemelerine fırsat veriyor.

Sayısal ikizlerin yararlarını yansıtan uygun bir KPI seti geliştirilmesi gerekiyor.

Şehirler planlanırken inşaatın yanı sıra kentsel hizmetlerin, altyapının, ulaşımın planlanması ve her türlü sosyo-ekonomik etkinin hesaba katılması gerekmektedir. Akıllı şehir uygulamasında dijital ikizleri değerlendirirken çeşitli temel hususların göz önünde bulundurulması büyük önem taşıyor. Dijital ikizlerin faydalarını yansıtan uygun bir KPI (Key Performance Indicator – Temel Performans Göstergeleri) seti geliştirilmesi, verilerin nasıl toplandığı, değiş tokuş edildiği, dağıtıldığı, yayıldığı ve bilgilerin kullanım şekillerine göre net yönergeleri içeren, yüksek güvenlik ve gizlilik ile politika ve standartlara sahip, veri açısından zengin bir ortam oluşturulması, büyük miktarda veri, sofistike analitik araçlar ve birden fazla paydaş arasında iş birliğinin organize edilmesi gerekiyor.

Sanayi desteksiz güç, şehirlerin gelişmesi yerine, düzensizliğe ve varoşlaşmaya yol açtı...

SAMPAS Holding Yönetim Kurulu Başkanı Şekip Karakaya, dünyada kentleşmenin 18'inci yüzyılda Sanayi Devrimi ile birlikte başladığını belirterek "Osmanlı, sanayi devrimini ıskaladığı için, Osmanlıdan Türkiye'ye şehirleşme bu gerekçeyle başlayamadı. Cumhuriyet döneminde tarımsal faaliyetlerden yeterli katkı sağlanamadığı için, yaklaşık yüzde 70'lik köy nüfusu, şehirlere akmaya başladı. Bugün toplam nüfusun yüzde 76,8'i kentlerde yaşıyor. Ama, bu sanayi desteksiz güç, şehirlerin gelişmesi yerine, düzensizliğe ve varoşlaşmaya yol açtı. Türkiye'de kentlere göç edenler, gerçekte kentli olmadılar. Onun yerine kentler köyleşti..." açıklamasını yaptı.

Bir yaklaşım değişimine ihtiyaç duyulmakta - Kent yeniden tasarlanırken bunun yönetimi sayısal ikizlerle yapılmalı...

"Bugün kentler kurulurken, genişlerken veya yeniden yapılırken bunu bütünsel bir bakış açısıyla ele almak gerekiyor," ifadesini kullanan **Karakaya**, "İnsan hayatını daha yaşanabilir bir hâle getirmek, bunu yaparken dünyayı korumak, afetlerle doğru bir şekilde baş edebilmek için uçtan uca bir planlama yapmak gerekiyor.

Yani aslında bir paradigma değişimine ihtiyaç duyuluyor. Bugün kentlerin yeniden inşa edilmesi, dönüştürülmesi yerine yeniden tasarlanması ve buna göre yönetilmesi gerekiyor. Kent yeniden tasarlanırken bunun yönetiminin de dijital ikizlerle yapılması gerekiyor," dedi. **Şekip Karakaya**, şu noktalara dikkat çekti: "Bugün konuştuğumuz ve dünyanın yakalamaya çalıştığı bu vizyon, kent yaşamı için önemli fırsatlar sunuyor. Çünkü bir şehrin dijital ikiziyle, kentsel planlama, tasarım ve yönetim için en etkili çözümleri belirlemek üzere farklı senaryoları simüle ve test edebiliyoruz. Bu sayede kaynak tahsisini optimize edebiliyor, maliyetleri minimize edebiliyor ve şehrin genel sürdürülebilirliğini iyileştirebiliyoruz."

Sayısal ikizlerin kullanımı daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir şehir yaratmamıza yardımcı olabiliyor.

"Dijital ikizlerin kullanımı daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir şehir yaratmamıza yardımcı olabiliyor," değerlendirmesinde bulunan **Karakaya**, "Trafik düzeni, enerji kullanımı ve hava kalitesi gibi konulardaki verileri analiz ederek şehrin yetersiz hizmet alan bölgelerini belirleyebiliyor ve bu bölgelere yatırım yapılmasına öncelik verebiliyoruz. Ancak dijital ikizlerin potansiyel faydaları şehir planlamasının çok ötesine geçiyor. Ayrıca doğal afetlere hazırlanmamıza ve müdahale etmemize, kamu güvenliğini iyileştirmemize ve şehrin genel direncini artırmamıza yardımcı olabiliyorlar. IoT gibi dijital teknolojiler tarafından etkinleştirilen, desteklenen ve entegre edilen akıllı şehirlerin gelişimi, 21'inci yüzyılda dünya çapında toplumların önemli başarılarından biri olacak. Bugün, dünya şehirleri olağanüstü bir büyümenin ortasında ve henüz inşa edilmemiş projeler için dijital ikizleri kullanma olanaklarının keşfedilmesi gerekiyor. Oluşturulan bu dijital ikiz sayesinde bir kontrol odasından şehir yönetimiyle ilgili tüm süreçlere hâkim olabiliyor, anlık verilerle şehrin gerek üst yapısı gerekse alt yapısını kontrol altında tutabiliyorsunuz. Dijital ikizlerin şehirlerimiz ve dünyamız üzerinde yaratacağı pozitif etkiyi görmekten heyecan duyuyorum. Eğer şehirlerimizin dijital ikizlerini oluşturursak şehirlerle ilgili her türlü sorunu çözebileceğimiz gibi olası felaketlerde de hızlı aksiyon alabiliriz." şeklinde konuştu.

CMF elektrik tüketiminin yüzde 40'ını temiz enerjiden karşılayacak...

Yenilenebilir enerji kaynakları ile elektrik üretmeye başlayan Coşkunöz Metal Form, Bursa Nilüfer'deki fabrikasının çatısına kurduğu GES ile yılda toplam 4.536 ton karbon emisyonunun doğaya salınmasını engelleyecek.

Sürdürülebilirlik stratejik planı kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarıyla karbon ayak izini azaltmak için çabalarını sürdüren otomobil gövde parçası üreticisi Coşkunöz Metal Form (CMF), Bursa Nilüfer'de bulunan fabrikasının çatısına yıllık 7,15 milyon kWh kurulu güce sahip güneş enerjisi santrali kurdu. Toplam 40 bin m²'lik çatı alanında gerçekleştirdiği GES yatırımıyla elektrik tüketiminin yaklaşık yüzde 40'ını temiz enerjiden karşılayacak olan şirket, böylece yılda toplam 4.536 ton karbon emisyonunun doğaya salınmasını engellemeyi hedefliyor. Bu rakamın tam 170 bin ağacın sağlayacağı katkıya eşdeğer olduğu belirtilmekte.

Sürdürülebilirlik alanındaki çalışmalar devam edecek...

Sürdürülebilir bir gelecek için çalışmalarına aralıksız devam ettiklerini belirten Coşkunöz Metal Form Genel Müdürü **Barış Murat Karaadak**, "CMF olarak bir yandan üretimimize tüm hızıyla devam ederken bir yandan da çevreye daha duyarlı olmak ve karbon ayak izimizi azaltmak için yoğun çaba harcıyoruz. Yıllık üretim kapasitesi 7,15 milyon kWh olan yeni güneş enerjisi santralimiz sayesinde artık tükettiğimiz elektriğin yüzde 40'ını temiz enerjiden alıyoruz. Bu sayede bundan böyle her yıl 4.500 tondan fazla karbon emisyonunun doğaya salınmasını engelleyecek olmak bizi heyecanlandırıyor. Daha yaşanabilir ve temiz bir dünya ve çevre için sürdürülebilirlik alanında yürüttüğümüz çalışmalarını önümüzdeki yıllarda da kararlılıkla sürdüreceğiz" açıklamasında bulundu.



Sürdürülebilirlik Okulu; “Strateji Oluşturma, Dijitalleşme ve Karbondan Arındırma” alanlarında katılımcıları destekliyor...

Schneider Electric, çalışanlarının sürdürülebilirlik alanındaki gelişimi için tasarladığı ve uyguladığı Sürdürülebilirlik Okulunu bu yıl dünya genelinde işletmelerin temsilcilerinin katılımına açıyor. Erişimi ücretsiz olan ve dijital bir platform üzerinden dersler sunan Schneider Electric Sürdürülebilirlik Okulu, şirketleri ve profesyonelleri sürdürülebilirlik performanslarını iyileştirmek için gereken bilgi ve becerilerle donatmayı amaçlayan bir dizi etkileşimli programdan oluşuyor.

- **Bölüm 1:** Sürdürülebilirliği ve ilişkili riskleri anlama: Başvuru süreci devam eden ilk bölümde katılımcılar, sürdürülebilirliğin temellerini ve işletmelerin çevresel, sosyal ve yönetim faktörlerini (ESG) uygulamalarının önemini keşfedecekler. Sürdürülebilirlik jargonu ve bilimsel terimler hakkında da bilgi sahibi olacaklar.

• **Bölüm 2:** Bir şirket olarak nasıl sürdürülebilir eylemde bulunulacağını keşfetme: Yılın 3. çeyreğinde kayıtları başlayacak olan ikinci bölüm, KOBİ'lerin kendi operasyonlarını ve müşterilerinin operasyonlarını karbondan arındırmalarında onları destekleyebilecek, uygulaması kolay araçlar hakkında bilgiler de dahil olmak üzere bir karbondan arındırma stratejisini nasıl oluşturabileceklerine odaklanıyor.

• **Bölüm 3:** İş fırsatlarını artırmak için sürdürülebilir becerilerden yararlanma: 2024 yılının 1. çeyrek döneminde başlaması planlanan üçüncü bölüm, katılımcıların teoriyi uygulamaya koymalarını desteklemek üzere program boyunca öğrenilen temel bilgi ve araçları (enerji verimliliğinden karbondan arındırmaya kadar) özetliyor.

Katılım için www.se.com/ww/en/work/solutions/sustainability/school-training-and-online-courses.jsp

Şehirlerde sürdürülebilir ve verimli olması gereken verilerin karar alma süreçlerinde etkili olacağı bir dünyaya doğru ilerliyoruz. 2050 yılına kadar dünya genelinde kentsel alanlarda yaklaşık 2,5 milyar daha fazla sayıda insanın yaşayacağı öngörülüyor. Schneider Electric, çalışanlarının sürdürülebilirlik alanındaki gelişimi için tasarladığı ve uyguladığı Sürdürülebilirlik Okulunu bu yıl dünya genelinde işletmelerin temsilcilerinin katılımına açıyor. Schneider Electric İş Ortağı Sürdürülebilirliği Yöneticisi **Soroush Kheradmand**, “Sürdürülebilirlik Okulu, şirketlerin yalnızca gezegen için daha iyi işler yapabileceklerini değil, aynı zamanda bunu yaparak performanslarında da bir sıçrama yaratabileceklerini kanıtlamak için tasarladığımız güçlü bir atılım. Bireyleri ve kuruluşları sürdürülebilirlik uygulamalarını benimsemeleri için teşvik etmek, gerekli bilgiyle donatmak ve onlara ilham vermek için tasarlanan yeni çevrim içi kurslarımızın başladığını duyurmaktan gurur duyuyoruz. Sürdürülebilirlik, işimizin merkezinde yer alıyor ve eğitimin değişimi yönetmek ve daha sürdürülebilir bir gelecek yaratmak için anahtar olduğuna inanıyoruz.” açıklamasında bulundu.

Sürdürülebilirlik Okulu; Elektrik 4.0 yaklaşımı odaklı bir program!

Schneider Electric, gezegen ve toplum üzerinde olumlu, kalıcı bir etki yaratmak üzere sürdürülebilirliği işinin merkezine yerleştiren bir Etki Şirketi olarak faaliyet gösteriyor. Elektrik 4.0 yaklaşımı odaklı bir program ile Sürdürülebilirlik Okulu, bu taahhüdü tamamlıyor ve güçlendiriyor. Sürdürülebilirlik Okulu, katılımcılarını üç temel alanda iklim eylemini hızlandırma konusunda destekliyor: Strateji Oluşturma, Dijitalleşme ve Karbondan Arındırma.

Özellikle KOBİ'ler iklim hedefleri belirlemek, karbon emisyonları gibi etkileri ölçmek ve ilerlemeyi takip etmek ve raporlamak gibi stratejik alanlarda gereken bilgi ve araçlardan yoksunlar. Bu bilinçle Sürdürülebilirlik Okulu, katılımcılarını karbondan arındırma yolculuklarına başlamalarında desteklemek için tasarlandı. Üç bölümden oluşan program, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerjiden döngüsel ekonomiye ve sürdürülebilir ulaşım kadar bir dizi alanı kapsıyor.



Bilim, teknoloji ve sanat kesişirken birbirleri arasındaki sınırlar eriyerek yeni yollara nasıl evrilebilir?

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının desteğiyle, “PASHA Bank” ana sponsorluğunda, “Mezo Dijital” tarafından hayata geçirilen festival; dijital sanatlar alanında yurt içinden ve yurt dışından önemli isimleri sanatseverlerle buluşturdu. Türkiye’nin ilk ve tek dijital sanat festivali; çocuk ve gençlik atölyelerine, panellere, görsel ve işitsel performanslara ev sahipliği yaptı. İstanbul Dijital Sanat Festivali, her yıl değişen teması ve sanatçılarıyla bu yıl geçtiğimiz iki edisyonundan daha da fazla sanatçıyı ağırladı. Dijital sanat üzerine sorulan sorulardan yola çıkarak düzenlenen festivalde; kinetik sanat, biyo-sanat, algoritmik sanatlar, yeni medyanın farklı alanlarına yer verildi. Dünyanın dört bir yanından sanatçıların nitelikli eserlerinin yer aldığı festival, dijital sanatın kültürel çeşitliliklerle köprü kurma ve insanları bir araya getirme potansiyelini de vurguladı. Ahmet Rüstem Ekici & Hakan Sorar, Aylin Taslak, Cem Sonel, Eduardo Kac, Hakan Pars Polat, Hakan Yılmaz, İrem Buğdaycı, Kobi Walsh, Laurent Mignonneau & Christa Sommerer, Muse VR, Nergiz Yeşil, OZRUH, Shusha, Soliman Lopez, Süleyman Yılmaz, Tamiko Thiel, Uğur Acil, Varol Topaç, Zeynep Nal, XR Month, Dirgen & Karışman, Ecem Dilan Köse & TKO, Motus Lumina, RAW’ın katıldığı festivalin küratörlüğünü; Esra Özkan, Julie Walsh ve Türkiye’nin ilk yapay zekâ küratörü Avind üstlendi.

İstanbul Dijital Sanat Festivali (IDAF), 2-5 Haziran tarihleri arasında Atatürk Kültür Merkezi’nde (AKM) düzenlendi. Festival; diğer sergilerden farklı olarak, normal şartlarda yan yana görülmeyecek ve belki de hayal dahi edilemeyecek işleri bir araya getirerek izleyicileri birbirinden farklı disiplinlerin arasındaki ilişki hakkında da düşünmeye sevk etti. Böylelikle farklı disiplinlerin birbirlerine ne tür katkılar sunabileceğinin de imkânını aradı.

Biyo-sanat, algoritmalar, yapay zekâ, yeni medya gibi dijital sanatların alt başlıklarına odaklanıldı...

Festival, geçtiğimiz yıl sürdürülebilirlik konusu üzerinde odaklanırken, bu yıl yakın geleceği konuştuğumuz günlerde insan-doğa, insan-bilgisayar, makine-doğa gibi konuları merkezine alarak molekül ve ham maddenin felsefi olarak üretimi üzerinden dijital sanat özelinden biyo-sanat, algoritmalar, yapay zekâ, yeni medya gibi dijital sanatların alt başlıklarına odaklandı. Sergideki sanatçılar molekül ve ham maddeyi araştırmak için çeşitli yaklaşımlar benimsediler. Sanatçılardan bazıları hareket hâlindeki moleküllerin görüntülerini yakalamak için mikroskoplar kullanırken, bazıları da dünyanın moleküler düzeyde nasıl görülebileceğini hayal ederek soyut temsillerini yarattı. Böylelikle sanatçılar, sergi vesilesiyle bilim, teknoloji ve sanatın kesişebileceğini gösterdi ve bu olguların birbirleri arasındaki sınırların eriyerek yeni yollara nasıl evrilebileceğine ilişkin katkıda bulundu.

Festival, diğer sergilerden farklı olarak, normal şartlarda yan yana görülmeyecek ve belki de hayal dahi edilemeyecek işleri bir araya getirerek izleyicileri birbirinden farklı disiplinlerin arasındaki ilişki hakkında da düşünmeye sevk etti. Böylelikle farklı disiplinlerin birbirlerine ne tür katkılar sunabileceğinin de imkânını aradı.

NFT ve ekosistemindeki son gelişmeler de tartışıldı!

Her yıl dijital sanatların farklı alt başlıklarının güncel yansımalarını gören ziyaretçiler, bu yıl diğer yıllardan farklı olarak daha çok matematik, fizik ve diğer temel ve doğal bilimler temelindeki eserleri keşfetme olanağına sahip oldular. Kinetik sanatlar gibi interaktif projelerde de dahil olabilecekleri eserleri görebildiler. VR (Virtual Reality) ve AR (Augmented Reality) eserlerinin de yer aldığı festival, her yaşta izleyiciye hitap etti. Festivalde aynı zamanda “workshop” ve “panellere” de yer verildi. Bu kapsamda NFT ve ekosistemdeki son gelişmelere, biyo-sanat ve biyo-tasarım gibi olguların geleceğimizi nasıl şekillendireceğine, robotik ve yazılımın sanata olan etkilerine değinildi. Bu kapsamda festival, yapay zekâ ve yeni çıkan yapay zekânın algoritmalarının öğretildiği atölyelere de ev sahipliği yaptı.



Serginin kataloğuna, <https://digitalartfestistanbul.org> linkinden ulaşılabilir.

Önemli ve acil: Yapay zekâ regülasyonları!

Türkiye Yapay Zekâ İnisiyatifi'nin bu yıl "Vizyon 2033" temasıyla 6 Mayıs tarihinde düzenlediği "6.TRAI Çalıştayı"nın sonuç raporu yayınlandı. Rapor; önümüzdeki on yıllık süreçte "Türkiye'de Yapay Zekâ Ekosistemi"nin rekabetçi ve işbirlikçi olarak gelebileceği en üst seviyeye ulaşabilmesi hedefine ışık tutuyor. TRAI Kurucusu Halil Aksu, Türkiye'nin hedeflediği refah seviyesine ve ekonomik kalkınmaya ancak teknolojiyi ve özellikle yapay zekâ teknolojilerini doğru bir şekilde benimseyerek ve kullanarak ulaşılabilirliğinin altını çizdi.



TRAI Yapay Zekâ Ekosistemi
Paydaşlarıyla birlikte 6. yılını kutladı!



Türkiye Yapay Zekâ İnisiyatifi TRAI'nin 2017'de hayata geçirdiği ve artık gelenekselleşen "TRAI Çalıştayı"nın 6'ncısı yapıldı. Çalıştay; yapay zekâ alanında çalışmalarını sürdüren kamu, küresel ve yerli teknoloji şirketlerinden yöneticiler, sivil toplum kuruluşlarından temsilciler, akademisyenler, girişimciler, teknoloji basını mensupları ve öğrencilerin oluşturduğu paydaş gruplarıyla "Vizyon 2033" temasıyla gerçekleştirildi. Paydaş analizi ve gereksinimlerin analizi ile başlayan "6.TRAI Çalıştayı" önceliklendirilmiş gereksinimlerin somut aksiyonlara dönüştürülmesiyle devam etti. Çalıştayda; yapay zekâ alanında farkındalık yaratma, ekosistem geliştirme, yetkinlik geliştirilmesi, inovasyonu destekleyici projelerin yapılması gibi başlıklara yanıt vermek üzere kurulan TRAI'nin ana misyonu çerçevesinde paydaşların çalışmaları ve bütüncül yaklaşımıyla "Türkiye Yapay Zekâ Ekosistemi"nin gelişim süreci değerlendirildi.

Çalıştayın çıktıları; etkin ve etik yapay zekâ için önemli bir yol gösterici olacak...

Yapay zekâ ve teknoloji odaklı çalıştay çıktılarında, teknolojinin farklı sektörlerde etkin kullanımı, açık kaynak kod platformu, veri paylaşımı için gerekli protokoller ve sistemlerin

oluşturulması, yapay zekâ odaklı araştırma geliştirme projelerine yatırım gibi başlıklar üzerinde duruldu. Çalıştayın çıktıları; güvenilir, sorumlu ve açıklanabilir yapay zekânın önemine ve gerekliliğine dikkat çekti. Bu çıktılar, yapay zekânın etkin ve etik bir şekilde kullanılmasını sağlamak için önemli bir yol gösterici olacak. Çalıştayda yapılan ankette de katılımcıların çoğunluğunun yapay zekâ ile ilgili regülasyonlar konusunda endişeleri olduğunu belirtmesi bu alandaki çalışmaların önemine ve aciliyetine ayrı bir vurgu yapıyor. Çalıştayda "Türkiye Yapay Zekâ İnisiyatifi"nin ve çalıştayın hedefleri üzerinde duran TRAI Kurucusu **Halil Aksu**, Türkiye'nin hedeflediği refah seviyesine ve ekonomik kalkınmaya ancak teknolojiyi ve özellikle yapay zekâ teknolojilerini doğru bir şekilde benimseyerek ve kullanarak ulaşılabilirliğinin altını çizdi.

TRAI yapay zekâ "startup"larını yakından takip ediyor...

Aksu, konuşmasında şu bilgileri paylaştı: "TRAI Çalıştayı, 'Türkiye Yapay Zekâ Ekosistemi'nin geldiği nokta ve geleceği hakkında konuşmak için bu yıl 'Vizyon 2033' temasıyla ekosistemin tüm paydaşlarını bir araya getirdi. Çalıştay, yapay zekâ teknolojilerinin

gelecekteki gelişimine ışık tutacak önemli tartışmalara ev sahipliği yaptı. Yapay zekâ artık ulusal güvenlikten iklim değişimine, sağlık hizmetlerinin geliştirilmesinden sanayinin dijital dönüşümüne kadar geniş bir yelpazede kullanım alanlarına sahip. Hukuki, etik, sosyal, ekonomik, çevresel gibi birçok alanı kapsayan ihtiyaçların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin getirilmesi çalıştayan bu seneki hedeflerinin bir parçası diyebiliriz.” “6. TRAI çalıştayıyla, önümüzdeki on yılda teknolojinin verimli kullanıldığı, rekabetçi, işbirlikçi, daha hızlı büyüyen bir ‘Türkiye Yapay Zekâ Ekosistemi’nin tüm paydaşlarının ortak akılla hareket ederek birlikte aksiyon alması için gerekli planlamalar yapıldı.” ifadesini kullanan **Aksu**, konuşmasını şöyle sürdürdü: “Yapay zekâ ekosisteminde, küreseldeki gelişmeler ışığında farklı paydaşlar arasındaki işbirliklerinin artırılması konusunda TRAI önemli bir etkiye sahip. TRAI olarak yapay zekâ ‘startup’larını yakından takip ederek yayınladığımız ‘Yapay Zekâ Girişim Haritası ve Yapay Zekâ Paydaş Haritası’ gibi çalışmalarla kamuyu bilgilendiriyor ve paydaşlar arasındaki işbirliğini destekliyoruz. Yurt dışı ekosistemleriyle ilişkiler geliştirerek hem Türkiye ekosistemini küreselde anlatıyor hem de Türkiye’deki işlerin daha küresel hale gelmesi için işbirlikleri geliştirmeye yönelik çalışıyoruz. Diğer yandan ekosistem işbirliklerini geliştirmek isteyen kurumlara çalıştaylar düzenleyerek yol haritaları hazırlıyor ve işbirliği geliştirebilecekleri paydaşlarla bir araya getirerek bu yolculuklarına eşlik ediyoruz.”

Yetkin insan kaynağı için TRAI Academy hizmet vermekte

Başarılı yapay zekâ projelerinin, teknolojik yetkinlik olarak öne çıkan projelerin daha fazla anlatılması gerektiğinin altını çizen **Halil Aksu**, “TRAI Meetup, TR AI Week, TRAI Webinar gibi etkinlikleriyle, TRAI Blog

ve TRAI Podcastlerle başarı hikayelerine yapay zekânın etkilerini ortaya koyuyor ve ekonomik olarak katkısını anlamaya ve anlatmaya destek oluyoruz,” açıklamasını yaptı. **Aksu**, “Yapay zekâ teknolojilerini kullanan farklı sektörel kurumların da yapay zekâ teknolojisi üreten yerli ve küresel teknoloji şirketlerinin de en önemli ortak sorunu yetkin insan kaynağına ulaşabilmek” ifadesini kullanarak şu noktalara dikkat çekti: “2017 yılından beri çalıştaylarda en önemli başlıklardan biri hem yeni yetenekleri ekibe dahil etmek hem de var olan yetkinlikleri geliştirmek. TRAI bu konuya hizmet etmek üzere ‘TRAI Academy’ isimli eğitim akademisini kurdu. ‘TRAI Academy’nin amacı veri bilimi ve yapay zekâ alanında iş dünyası profesyonellerinin ihtiyaç duyduğu yetkinlik kazanımları için etkili verimli programlar sunmak. Amacı doğrultusunda bu alanda hem kurum içi yetkinlik gelişim programları hem de üniversite öğrencileri için bu alana özel iş hayatına hazırlık programları yürütülüyor.”

Raporun tamamına https://turkiye.ai/wp-content/uploads/2023/05/20230522_TRAI_Calistay_Raporu_01.pdf adresinden ulaşılabilir.

TRAI 6. YIL ÇALIŞTAY RAPORU

6 Mayıs 2023



Oyunseverlerin yeni adresi: Çubuk e-Spor Merkezi

Ankara Büyükşehir Belediyesinin geçtiğimiz aylarda hizmete açtığı “Çubuk e-Spor Merkezi” 9 Temmuz tarihinde ilk oyun turnuvasına ev sahipliği yaptı. ABB Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, ABB iştiraklerinden İnovatif AŞ ve ASKİ Spor ortaklığında ‘Ankara Herkes Tek-Zula Turnuvası’ düzenlendi. Merkezden faydalanmak isteyen e-spor tutkunları, <https://espor.ankara.bel.tr> adresinden randevu oluşturabiliyor.

Ankara Büyükşehir Belediyesinin hizmete açtığı “Çubuk e-Spor Merkezi”nde turnuva heyecanı yaşandı. ‘Ankara Herkes Tek-Zula Turnuvası’na Başkent’in çeşitli bölgelerinden gelen yaklaşık 70 genç birbiriyle kıyasıya yarışırken ilk üçe giren yarışmacılara da ödül verildi. Başkent’in dört bir yanından Ankara Büyükşehir Belediyesinin Başkentte bir ilk olarak hizmete açtığı “Çubuk E-Spor Merkezi”ne gelen oyunsever gençler, Türk yapımı çevrim içi savaş oyunu olan Zula’yı oynayarak mücadele etti.

Tüm hizmetler randevu sistemiyle ücretsiz olarak sağlanıyor...

Toplam 1000 metrekare alan üzerine kurulan 3 katlı merkezde 142 metrekarelik bir turnuva salonu bulunmakta. Ayrıca oyun severlerin ücretsiz şekilde kullanabileceği 10 oyun bilgisayarının bulunduğu 63 metrekarelik bir oyun odası, 5’er bilgisayardan oluşan ve takımların antrenmanları için hazırlanmış 4 tane boot camp, 3 oyun konsolundan oluşan bir oda ve bir tane de sanal gerçeklik alanı yer alıyor. ABB tarafından merkezde yer alan tüm odalar ve sağlanan tüm hizmetler randevu sistemiyle ücretsiz olarak Başkentli e-spor tutkunlarına sunuluyor. Merkezden faydalanmak isteyen e-spor tutkunları,

<https://espor.ankara.bel.tr> adresinden randevu oluşturabiliyor.



Uzaydaki zorluklara açık kaynaklı çözümler için işbirliği...

NASA tarafından 11 yıldır düzenlenen “Space Apps Challenge-Uluslararası Uzay Uygulamaları Yarışması”nın bu seneki paydaşlarından biri de Türkiye Uzay Ajansı (TUA) oldu. Dünya ve uzayda karşılaşılan zorluklara açık kaynaklı çözümler üretmeyi, ortaklaşa problem çözmeyi amaçlayan etkinlikte TUA’nın yanı sıra ESA, JAXA, CSA, ASA, SANSA gibi önemli uzay ajansları da yer alıyor. Space Apps Challenge; yaratıcılığa ve eleştirel düşünceye ilham vererek Dünya ve uzay bilimine ve keşiflerine olan ilgiyi artırmayı ve gelecek nesil bilim insanlarının, teknoloji uzmanlarının, tasarımcıların ve mühendislerin büyümesini ve çeşitliliğini teşvik ediyor.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı **Mehmet Fatih Kacır**, Türkiye’nin “Milli Uzay Programı”na vurgu yaparak 30 binin üstünde yarışmacının yer aldığı NASA Space Apps Challenge organizasyonun yeni paydaşlarından birinin Türkiye Uzay Ajansı olduğunu kaydetti. Türkiye’nin uzayda söz sahibi ülkeler arasında yer almak adına dünyanın her yerinde varlığını göstereceğinin altını çizen **Kacır**, “Her yıl yarışmaya katılan binlerce ekip, Dünya’da ve uzayda karşılaşılan zorlukları çözme konusunda işbirliği ve potansiyel gösteren projelerini sunuyor. En yenilikçi ve etkili projeler arasından kazananları belirlemek için birden fazla değerlendirme yapılıyor,” dedi. Bu yıl, yarışma özelinde Türkiye Uzay Ajansı aracılığıyla NASA ile işbirliğine gittiklerini aktaran **Bakan Kacır**, “Böylelikle bir yandan onların tecrübelerinden yararlanırken diğer yandan kendi uzay projelerimizi ve deneyimlerimizi aktarma alanları yakalamış oluyoruz. ‘Milli Uzay Programı’ ile iddialı hedefleri olan bir ülkeyiz. Uzay teknolojilerine daha fazla yatırım yapacağız.” açıklamasında bulundu.



NASA Space Apps Challenge nedir?

NASA Space Apps Challenge; dünyanın dört bir yanındaki şehirlerde 48 saatten fazla süren uluslararası açık kaynaklı bir “hackathon”dur. Kodlayıcılar, bilim insanları, tasarımcılar, hikâye anlatıcıları, yapımcılar, teknoloji uzmanları ve meraklı olan herkes, Dünya’da ve uzayda karşılaştığımız zorluklarla başa çıkmak için bir araya geliyor. Space Apps Challenge; yaratıcılığa ve eleştirel düşünceye ilham vererek Dünya ve uzay bilimine ve keşiflerine olan ilgiyi artırmayı ve gelecek nesil bilim insanlarının, teknoloji uzmanlarının, tasarımcıların ve mühendislerin büyümesini ve çeşitliliğini teşvik ediyor.

Doğanın işleyişini anlatan, mucit yapan hikâyeler yayımlandı...

6 adet kitaptan oluşan “Doğadaki Sırlar Biyobenzetim -Kodlama ile Atasözleri ve Deyimler” doğanın işleyişini anlatan, mucit yapan, masalsı anlatımlı STEM, STEAM VE STREAM disiplinler arası eğitim yaklaşımları temel alınarak hazırlandı. Her bir kitapta; atasözü ve deyimlerin masalsı hikâyesi çocukları sıkmadan, doğadaki gerçek sistemleri, canlıların hayatta kalma ve nesillerini devam ettirmek için buldukları yöntemler, biyolojik özellikleri, bilimsel anlamlandırma yapılarak yazıldı.

Kitaplarda STEM, STEAM VE STREAM uygulamalı etkinlikler de yer alıyor.

Her kitap içinde; BİYOBENZETİM temellendirmesiyle 21’inci yüzyıl becerilerinden olan ‘Problem çözme, Eleştirel düşünme, Yaratıcılık, Yenilenebilir (inovatif)’ hedeflerine yönelik STEM, STEAM VE STREAM uygulamalı 6 adet etkinlik de yer almakta. **Arzu Ölmez Yöney ve Efe Başar Yöney** imzalı kitaplar şu başlıklardan oluşuyor:

Birlikten kuvvet doğar-Atasözü-Termiçler-Akıllı Binalar
Dibi görünmeyen suya dalma-Atasözü-Natilus-Denizaltı
Kanatsız kuş uçmaz-Atasözü-Kuşlar-Planör
Kırk dereden su getirmek-Deyim-Kunduzlar-Baraj
Kabuğuna çekilmek-Deyim-Kaplumbağa-Zırhlı araç (Tank)
On parmağında on marifet-Deyim-Yusufçuk böceği-Helikopter

‘Disiplinler arası’ bütüncül öğretim yaklaşımıyla hazırlandı.

Kitaplar hakkında bilgi veren Arzu Ölmez Yöney, “21’inci yüzyıl becerileri içinde yer alan ‘merak ve hayal gücünün’ eşlik ettiği, eleştirel düşünüp problem çözebilen, sözlü ve yazılı iletişim kurarak bilgiye erişim sağlayan, doğru analiz yaparak ‘İnovatif girişimcilik’ bilincine sahip bireyler yetiştirme hedefine yönelik olarak ‘disiplinler arası’ bütüncül öğretim yaklaşımıyla hazırlandı.” açıklamasında bulundu.

‘Bilgelik Yolculuğu Bileti’ni hak etmek için...

Kitaplar çocuklara ‘Bilgelik Yolculuğu’ bileti vermekte. Yolculuğun dönüş tarihin karşısında ise sonsuzluk işareti bulunuyor. Deniyor ki “Eğer sen de ‘okumak’tan yola çıkarak ‘yapabilen’ insan olmak, bildiklerini sevginin ışığında iyilik, fayda ve doğruluk yolunda ilerleyerek gitmek istiyorsan ‘Bilgelik Yolculuğu Bileti’ni almayı hak ettin demektir. Tebrikler. İyi yolculuklar...”

4 Boyut Yayınları’ndan çıkan, Arzu Ölmez Yöney ve Efe Başar Yöney tarafından kaleme alınan; 3 adet atasözü, 3 adet deyim, toplamda 6 adet kitaptan oluşan “Doğadaki Sırlar Biyobenzetim -Kodlama ile Atasözleri ve Deyimler” raflarda yerini aldı.



TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması 25'inci yılında da düş gücünün yeni ufuklarına davet ediyor!

“TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması”nın 25'inci yılında; “1998'den bu yana yarışmamıza katılmış pek çok yetenekli yazar; bizleri bilim, teknoloji, zaman, uzay, yaşam ve felaketler konusunda düşündürdü, türlü olay örgüleriyle heyecanlandırdı. Onların öykülerinde ruhumuzun karanlık ve aydınlık yönlerini gördük,” açıklamasını yapan TBD, yazarlara; “Çağrımız bu yıl da aynı; bilimi, teknolojiyi, insanı anlatan, Dünya hâli öyküler yazmanız,” şeklinde seslendi. Yarışmaya son başvuru tarihi ise 31 Ağustos 2023.



Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Bilimkurgu Öykü Yarışması bu yıl 25'inci kez düzenleniyor. Yarışmanın duyuru metninde, 1998'den bu yana bilim, teknoloji, zaman, uzay, yaşam ve felaketler konusunda bizleri düşündüren, türlü olay örgüleriyle heyecanlandıran öykülere ve TBD'nin çıkardığı dört öykü seçkisi kitaba vurgu yapılarak yarışmanın Türkçe bilimkurgu edebiyatına katkılarının ve etkilerinin altı çizilmekte. Ayrıca pek çok katılımcının bilimkurgu alanında yapıtlar vermeyi sürdürmesinin de bu etkiyi büyüttüğü aktarılmakta.

Düşlerimizi edebiyat gerçeğine dönüştürdük!

Türkiye Bilişim Derneği, TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması için şu bilgileri paylaşmakta: “Bugüne kadar yaptığımız bu uzun yolculukta, bilimkurgu dünyasının keşfedilmeyi bekleyen sonsuz vadilerini sizinle birlikte keşfettik ve düşlerimizi edebiyat gerçeğine dönüştürdük. 25 yıl önce bu yarışmayı başlatırken bir amacımız vardı: Bilimkurgu evreninde sınırları zorlamak, düş gücünün yeni ufuklarına ulaşmak, okuyuculara eşsiz deneyimler sunmak ve edebiyatımıza yeni yapıtlar kazandırmak. Gerçekten de 1998'den bu yana yarışmamıza katılmış pek çok yetenekli yazar, bizleri bilim, teknoloji, zaman, uzay, yaşam ve felaketler konusunda düşündürdü, türlü olay örgüleriyle heyecanlandırdı. Onların öykülerinde ruhumuzun karanlık ve aydınlık yönlerini gördük.”

Bilimi, teknolojiyi, insanı anlatan, Dünya hâli öyküler bekleniyor...

TBD açıklaması şöyle devam ediyor: “TBD olarak bugüne kadar, dört yarışma seçki kitabı çıkardık, Bilişim Dergisi'nde elliden fazla yarışma öyküsü yayımladık. Yarışmaya katılan kimi yazarlarımız daha sonra öykülerini kitaplaştırdı ve bilimkurgu edebiyatımız yeni yeni yapıtlar kazandı. Bu süreçte sizlerin yarışmaya olan ilgisi ve seçici kurullarımızın gönülden desteği bize her zaman güç verdi. Bunun yanında Türkçe sevgimiz, teknolojiye insan odaklı bakışımız ve düşlere inanmamız da bizi her zaman diri tuttu. 25'inci yılımızda yarışmamıza katılmış tüm yazarlarımıza, jüri üyelerimize ve bilimkurgu okurlarına gönülden teşekkür ediyoruz. Çağrımız bu yıl da aynı: Bilimi, teknolojiyi, insanı anlatan, Dünya hâli öyküler yazmanız. Öykülerinizi okumak için sabırsızlanıyoruz.”

Yarışma koşulları:

“TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması”nın sonuçları 18 Aralık 2023 tarihinde açıklanacak. Ödül olarak birinci gelen yarışmacıya 6000 TL, ikinci gelen yarışmacıya 4000 TL ve üçüncü gelen yarışmacıya da 3000 TL verilecek. Yarışmaya katılım koşulları ise şöyle belirtilmektedir:

- Yarışmaya TBD Yönetim Kurulu üyeleri ile TBD Bilişim Dergisi Yayın Kurulu Üyeleri dışında herkes katılabilir.
- Öykü Türkçe yazılmalıdır.
- Öykü, bilimkurgu türünde yazılmış olmalıdır.
- Bilimkurgusal unsurlar içermeyen fantezi, masal ve

benzeri türlerde yazılmış öyküler değerlendirmeye alınmayacaktır.

-Öykü daha önce herhangi bir yarışmada ödül almamış olmalıdır.

-Yarışmaya gönderilmeden önce basılı ya da dijital/ sayısal ortamda yayımlanmış öyküler yarışmaya kabul edilmeyecektir.

-Her yazar yalnızca bir öyküyle yarışmaya katılabilir.

-Önceki yıllarda birincilik ödülü alan yazarlar yarışmaya katılamaz.

-Dereceye girecek öyküler içinde seçici kurul tarafından yayımlanmaya değer bulunanlar kitap olarak yayımlanacaktır.

-Öykülerin internet sitesinde, “Bilişim Dergisi”nde ya da kitaplaştırılarak yayımlanması için <https://www.tbd.org.tr/onayliyorum> adresinde bulunan “Onaylıyorum” adlı belgenin yazar tarafından doldurulması ve sistemden gönderilmesi gerekmektedir. “Onaylıyorum” adlı belgeyi TBD'ye göndermeyen yarışmacılar yarışmaya kabul edilmeyecektir.

-Öykü, yaygın olarak kullanılan bir kelime işlemciyle, “12” font büyüklüğünde, “Arial” karakter seçilerek yazılmalı ve aşağıdaki çevrim içi form kullanılarak gönderilmelidir. Başvurunun geçerli olabilmesi için yarışmacıların öykü, öz geçmiş ve onaylıyorum formundan oluşan üç adet dokümanı çevrim içi form üzerinden TBD'ye göndermeleri gerekmektedir.

-Öykünün yer aldığı dosyaya öykünün adı verilmelidir.

- Öykü dosyasının içinde yazarla ilgili hiçbir bilgi olmamalıdır.
- Öz geçmiş dosyasında yazarın açık adı, kısa özgeçmişi, açık adresi ve telefon numarası, ayrıca varsa kişisel web sitesi/blog adresi bulunmalıdır. Öz geçmiş dosyasına yazarın adı verilmelidir.
- Yazarların yarışmaya gerçek ad ve soyadlarıyla katılmaları gerekmektedir. Yarışmada rumuz kullanılmamaktadır.
- Öykü en fazla iki bin sözcükten oluşmalıdır.
- Bu biçimsel özellikleri taşımayan öyküler yarışma dışı bırakılacaktır.

Detaylar <https://www.tbd.org.tr/turkiye-bilisim-dergisi-2023-bilimkurgu-oyku-yarismasi/> linkinde

“TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması”nın Seçici Kurulu şu isimlerden oluşuyor: Ekin Açıkgöz, Hikmet Temel Akarsu, Hakan Bıçakçı, N. Can Kantarcı, Cem Kılıçarslan, Koray Özer, Sedef Özkan, Ahmet Pekel, Özgür Tacer, Yasemin Tanbi, Kadir Yiğit Us, Seda Uyanık ve Tefvik Uyar. Yapıtın; 31 Ağustos 2023 tarihine dek <https://www.tbd.org.tr/turkiye-bilisim-dergisi-2023-bilimkurgu-oyku-yarismasi/> linkinde bulunan form ile gönderilmesine dikkat çekilmekte.

Bilgi ve iletişim için: Ceyhan Atuf Kansu
Caddesi 1246. Sokak No: 4/17 Balgat / ANKARA
Tel: +90 (312) 473 8215
web: www.tbd.org.tr,
eposta: tbd-merkez@tbd.org.tr

Dijital Dönüşüm Yetenek Merkezi eğitimleri devam ediyor...

Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi tarafından hayata geçirilen ve yenilikçi teknolojilere dair eğitim programları sunan “Dijital Dönüşüm Yetenek Merkezi”nin yeni eğitim dönemi 17 Temmuz itibarıyla başlıyor.

“Swift Kodlama Atölyesi ve Oyun Atölyesi” olmak üzere iki farklı eğitim programı sunulacak “Dijital Dönüşüm Yetenek Merkezi”nde başvurular 3 Temmuz tarihine kadar kabul edildi. Tüm başvuruların e-Devlet Kapısı üzerinden alındığı eğitimlerde fiziki katılım zorunlu kılındı. Dijital Dönüşüm Yetenek Merkezi bünyesinde geçtiğimiz dönem ilk mezunlarını veren Swift Kodlama Eğitimi için ilk Apple Yetkili Eğitim Merkezi olma özelliği taşıyor ve katılımcılarına bu alanda benzersiz bir deneyim sunuyor. “Oyun Atölyesi”nde ise katılımcılar, oyun sektörüne dair detaylı bilgileri ve oyun tasarımı konusunda eğitimler alacak. Atölyenin ders programı “Oyun Nedir?” konusundan başlayarak Mobil Oyun Sektörü, PC Oyun Sektörü, Konsol Oyun Sektörü, Unity Eğitimi, Unreal Engine Eğitimi, UI/UX, Karakter Tasarımı ve Oyun Optimizasyonu derslerini içeriyor.

Sırada girişimcilik eğitimi var!

Her iki programda da eğitime hak kazanan öğrencilere Girişimcilik Eğitimi de sunulacak. Girişimcilik eğitiminde; “Temel Girişimcilik, İş Modeli ve İş Planı Geliştirme, Etkili Sunum İçeriği Oluşturma ve Sunum Teknikleri, Uygulamalı Yalın Girişimcilik Eğitimi ve Rakip Analizi ve Pazar Araştırması Eğitimi” konuları işlenecek. 17 Temmuz 2023 tarihinden 1 Eylül 2023 tarihine kadar sürecek olan eğitimler Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesinde yüz yüze gerçekleştirilecek ve TRT, ODTÜ TEKNOKENT, Animasyon Teknolojileri ve Oyun Geliştirme Merkezi (ATOM), STM ve Apple Education iş birliğinde yürütülecek. Eğitimler neticesinde oyun sektörü girişimcilik dünyasına adım atmak isteyen katılımcılar ODTÜ ATOM’da yer alabilme imkanına sahip olacaklar. Bu eğitim programları ile yeni nesil teknolojiye ilgi duyan ve bu alanda kariyer hedefleyen gençleri, yenilikçi teknolojiler konusunda donanımlı ve bilinçli hâle getirmeyi amaçlayan Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi; bu alanda ilerlemek isteyen üniversite öğrencilerini başvurularını e-Devlet Kapısı üzerinden yapmaya ve teknolojiye dair yolculuklarına bu eğitimlerle başlamaya davet ediyor.



Değerli Okurlar,

Dünya’nın ve Türkiye’nin en önemli sorunları arasında olan beyin göçünün ekonomik nedenlerinin yanı sıra sosyolojik, psikolojik ve siyasi birçok nedenleri de bulunmaktadır. Nitelikli insan kaynağının ülke dışına gitme eğilimindeki artışı hem Türkiye hem de bilişim sektörü özelinde çok önemli olduğu için Türkiye Bilişim Derneği (TBD) “Bilişimde Beyin Göçü” konusunda bir rapor hazırladı.

2022 yılında küresel olarak ekonomik ve sosyal konularda yaşanan olumsuzluklar Türkiye’de de beyin göçünün artmasına neden oldu. Küresel salgın sonrasında zorunlu olarak deneyim kazandığımız uzaktan çalışma alışkanlığı da beyin göçünün artmasında önemli bir rol oynadı. Özellikle bilişim alanında yaşananlar sektörde önemli bir istihdam sorununa yol açtı.

Beyin göçünün Türkiye’de neden olduğu problemlerin incelenebilmesi için TBD koordinasyonunda ve TÜBİSAD, TGBD ve TUYAFED desteği ile Ankara ’da “Bilişimde Beyin Göçü, Geleceğin Türkiye’si İçin Bir Yol Haritası Belirleme” çalıştayı düzenlendi. Bu çalıştay sonrasında nisan ayında hazırlanan raporda beyin göçünün nedenleri, çözüm önerileri ve eylem planları tek tek incelendi.

Bilişim Dergisinin haziran ayı Instagram canlı yayın konuğu TBD Onur Kurulu Üyesi Dr. Aydın Kolat oldu. Beyin göçü kavramını, bilişim alanında beyin göçünü, nedenlerini, bu göçün yakın gelecekte ülkemizde neden olabileceği sorunları ve tersine beyin göçünü konuştuk.

Aydın Kolat, raporun Türkiye’nin ulusal beyin göçü politikasının oluşturulmasında katkısı sağlayacağını ve ülkemizin kalkınmasında önemli rol oynaması beklenen yüksek eğitilmiş ve nitelikli kişilerin Türkiye’den ayrılmasının ekonomik olduğu kadar toplumsal bir sorun olduğunu söyledi.

Kolat, yüksek eğitilmiş ve nitelikli kişiler için dünya genelinde bir küresel rekabetin yaşandığını aktardı ve sözlerine şöyle devam etti; “Günümüzde yaşanan haliyle beyin göçünün Türkiye’nin en öncelikli sorunlarından biri olduğu açıktır ve bu sorunun yönetilmesi hatta beyin göçünü tersine çevirecek birtakım iyileşmelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Burada her şeyden önce Türkiye’nin göç verme eğiliminin izlenebilmesi için verilerin sistemli bir şekilde kaydedilerek, ilgili kişilerin, kurumların ve kuruluşların erişimine açılması önem taşımaktadır. Bunun ardından hem yaşanan göçün nedenlerinin doğru bir şekilde tespit edilmesi mümkün hâle gelecek hem de ülkemiz için net bir kayıp anlamına gelen bu göçün önlenmesi konusunda ilgili kurumların ve kuruluşların koordinasyonu sağlanarak etkin bir göç yönetimi mümkün olabilecektir.”

TBD Merkez Instagram hesabından @tbdmerkez yayının tamamını izleyebilirsiniz.



LIVE



BİLİŞİM

INSTAGRAM
CANLI YAYINI

"Bilişimde Beyin Göçü"
8 Haziran 2023, Perşembe saat-20.00



Arzu Kılıç
Bilişim Dergisi
Yayın Kurulu Üyesi
@tbdmerkez



Dr. Aydın Kolat
TBD Onur Kurulu Üyesi
@aydinkolat



TBD'den Haberler



Türkiye Bilişim Derneği 34. Dönem Olağan Genel Kurulu Gerçekleştirildi...

"Türkiye Bilişim Derneği"nin 2023 yılı 34. Dönem Olağan Genel Kurul toplantısı 29 Nisan 2023 Cumartesi günü Saat 13.00'te Ankara Sanayi Odasında (ASO) yapıldı.

Genel Kurulda yapılan seçim sonucunda, TBD 35. Dönem Merkez Yönetim, Denetim, Onur ve Disiplin Kurulları yeniden oluşturuldu.



TBD 35. Dönem Yönetim Kurulu

Rahmi AKTEPE
Dr. Ayşegül AK
Kenan Nurhan ALTINSAAT
Atilla AYDIN
Nuray BAŞAR
Doç.Dr. Şeyda ERTEKİN
Doç.Dr. Meltem ERYILMAZ
Lütfi ÖZBİLEN
Ceyda SÜER
Prof.Dr. Adem ŞAHİN
Dr.Cebrail TAŞKIN
Ahmet TOSUNOĞLU
Mehmet Ali YAZICI

TBD 35. Dönem Denetim Kurulu

Gözen ATEŞ
Vural Rıza İBRİŞİM
Ersin TAŞCI

TBD 35. Dönem Onur Kurulu

Levent BERKMAN
Dr. Aydın KOLAT
Prof. Dr. Fatoş YARMAN VURAL
Prof. Dr. Ali YAZICI
Anıl YILMAZ

TBD 35. Dönem Disiplin Kurulu

Prof. Dr. Feride Bahar IŞIN
Selçuk KAVASOĞLU
İ. İlker TABAK





TBD Genel Başkan Yardımcısı M. Ali Yazıcı Erzurum İl Sanayi ve Teknoloji Müdürü Mustafa Küçükler'i Makamında Ziyaret Etti

TBD Genel Başkan Yardımcısı M. Ali Yazıcı Erzurum İl Sanayi ve Teknoloji Müdürü Mustafa Küçükler'i makamında ziyaret etti. Ziyarete TBD Merkez Denetim Kurulu Başkanı Vural İbrişim, TBD Erzurum Şube Üyesi Nermin Çakmak ve Ömer Cevdet Bilgin ile il Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğünden İlknur Irgatoğlu ve Betül Han yer aldı.



TBD çalışmaları hakkında bilgi verilen ziyarette KOBİ ve OSB'lerin dijital ve yeşil dönüşümleri konularında olası işbirlikleri görüşüldü.



Erzurum Vali Yardımcısı Ahmet Özdemir Makamında Ziyaret Edildi

20.06.2023



TBD Genel Başkan Yardımcısı M. Ali Yazıcı Erzurum Vali Yardımcısı Ahmet Özdemir'i makamında ziyaret etti. Ziyarete TBD Merkez Denetim Kurulu Başkanı Vural İbrişim, TBD Erzurum Şube Başkanı Üstün Özen ve üyeleri de yer aldı.

TBD çalışmaları hakkında bilgi verilen ziyarette birlikte yapılabilecek işbirlikleri hakkında görüş alışverişinde bulunuldu. Ayrıca TBD Tarafından verilen siber güvenlik farkındalık eğitimleri ve sertifikalı eğitim programlarının Erzurum'da da düzenlenmesi konusu görüşüldü.



Türkiye Bilişim Derneği ve Ahmet Çalık Vakfı, 140 Gencin Yapay Zekâ Alanında Yetkinlik Kazanmasını Sağlayacak Projeyi Başlattı

Türkiye Bilişim Derneği, Ahmet Çalık Vakfı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı ile "Sertifikalı Yapay Zekâ Uzmanı Yetiştirme Yetkinlik Programı" kapsamında yapay zekâ uzmanı yetiştirmek üzere çerçeve protokolü imzaladı. İmzalanan protokol ile Ahmet Çalık Vakfı ve Türkiye Bilişim Derneği, Hazine ve Maliye Bakanlığının "Bir Milyon İstihdam Projesi" kapsamında İstanbul Ticaret Üniversitesi ile işbirliği yaparak "Sertifikalı Yapay Zekâ Uzmanı Yetiştirme Yetkinlik Programı"na destek verecek. Protokol Hazine ve Maliye Bakanlığı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürü Cebrail Taşkın, Türkiye Bilişim Derneği Başkanı Rahmi Aktepe ve Ahmet Çalık Vakfı Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Mahmut Can Çalık'ın katılımıyla İstanbul'da imzalandı.



Veri Bilimi, Veri Analitiği ve Yapay Zekâ alanlarında ülkemizin ihtiyaç duyduğu insan kaynağının yetiştirilmesine katkı sağlamak amacıyla farklı disiplinlerden gelen üniversite mezunu gençlerimize yaşam boyu eğitim kapsamında 236 saatlik bir eğitim verilecektir. Teorik ve uygulamalı olarak yapılacak "Sertifikalı Yapay Zekâ Uzmanı Yetiştirme Yetkinlik Programı" ile 140 gencin yapay zekâ alanında yetkinlik kazanması sağlanacak.

Kamu Bilişim Hizmet Alımları Yönetmeliği Toplantısı

Toplantıya TBD adına Genel Başkan Yardımcısı Kenan Nurhan Altınsaat, Disiplin Kurulu Başkanı İ. İlker Tabak ve İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Halil Murat Berberer, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı MTGM adına ise Bilişim ve Siber Güvenlik Dairesi Başkanı Murat Yazgan, Daire çalışanları Murat Özışık, Rıdvan Uğurlu ve Bilgesu Özden Efe katılmışlardır.



MTGM Bilişim ve Siber Güvenlik Dairesinin faaliyetleri hakkında bilgi paylaşımı yapılmış, 29 Eylül 2023 tarihinde yürürlüğe girecek “Kamu Bilişim Hizmet Alımı” Yönetmeliği hakkında bilgilendirme yapılmış, fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Toplantıda Sonuç olarak;

- MTGM tarafından “Kamu Bilişim Hizmet Alımları Yönetmeliği” ile ilgili bir makale hazırlanarak, TBD Bilişim dergisinin önümüzdeki sayısında yayınlanmasına,
- Eylül ayı içerisinde TBD Ankara şubesinin koordinasyonunda üyelerin ihtiyaçlarına yönelik bir tespit yapılması ve bu doğrultuda eğitim/çalıştay yapılmasına,
- Veri Merkezi/Bulut Hizmet alımları konusunda genişlemeye yönelik çalışmalarda işbirliği ve koordinasyonda bulunulmasına,
- MTGM ve daha özelinde Bilişim ve Siber Güvenlik Dairesinin görev alanına giren konularda işbirliğinin artırılarak devamı konularında karar verilmiştir.

TBD Kayseri Şubesi Yeniden Açılıyor...

TBD Genel Başkanı Sayın Rahmi Aktepe, TBD Genel Başkan Yardımcısı Sayın Ali Yazıcı ve TBD Denetim Kurulu Başkanı Sayın Vural Rıza İbrişim Kayseri şubesinin açılışı için kurucu üyeler Sayın Osman Yildirim, Sayın Ömer Çolakoğlu ve Sayın Mehmet Yücel Türk ile Kayseri Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlük Binasında bir araya geldi. Sayın Rahmi Aktepe ve Sayın Ali Yazıcı TBD Kayseri şubesinden beklentilerini dile getirdi. Söz konusu toplantıya Kayseri Ticaret Odası, Kayseri Organize Sanayi Bölgesi yöneticileri, akademisyenler ve firma temsilcilerinden oluşan Kayseri bilişim sektörü paydaşları katılım sağladı.



TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ
Kayseri Şubesi

TBD Afet Destek Masası

06 Şubat 2023 günü gerçekleşen iki deprem sonrası, “TBD Afet Destek Masası” kurulup, çalışma hakkında bilgi vermek istiyoruz.

İlk akıllı sınıfımız ASO (Ankara Sanayi Odası) ve Sanayi Teknoloji Bakanlığı iş birliği ile ASO’nun HATAY bölgesinde kurmakta olduğu 350 konteynerlik kente gönderilmiştir. “TBD Bilişim Evi” olarak, 42m2 üzerine planlanan akıllı sınıfımız, Ankara’da elektrik, iletişim altyapısı, ısıtma ve sıhhi tesisatları tamamlanıp, masa sandalye, dolap, projektör ve 10 adet bilgisayar ile bölgeye hizmete hazır olarak sevk edilmiştir.

İlk akıllı sınıfımıza desteğini esirgemeyen tüzel kuruluşlarımıza ve üyelerimize teşekkür ederiz.

Devam süreçte:

- Akıllı sınıflarımızın sayılarını çoğaltmak ve konteyner kentlerimize ulaştırmak üzere iş birliklerimiz sürdürülmekte olup, Aselsan ve KKTC Hükümetinin ilgili Bakanlıkları/Birimleri ile görüşmelerimiz devam etmektedir.
- TBD üyelerinin bireysel desteklerini koordine etmek ve ihtiyaç sahiplerinin seslerini duyurabilmek amacıyla ilk etapta WHATSAPP mobil uygulamasında ‘TBD Afet Dayanışma Grubu’ kurulmuştur. Bu platforma katılımınız önemlidir. Aşağıdaki linkten gruba dahil olabilirsiniz. <https://chat.whatsapp.com/GoTzum4dYdu1f4qvTKGVUA>



- Farkındalığı arttırmak için, felaketin boyutun anlatan bilgilendirme postları farklı dillerde hazırlanıp, birçok ülkede bireysel ve kurumsal paylaşımları konusunda çalışmalar yapılmıştır.
- Öncelik çocuklarda olmak üzere, deprem sonrası psikolojik destek sağlamak amacıyla gerek uzaktan gerekse lokal olarak animasyon çalışmalarına başlanması kararlaştırılmıştır.
- Afet bölgesindeki öğrencilere burs ve eğitim desteği vermek üzere karar alınmış, yurt dışı üniversitelerle iletişime geçilerek, internet ortamında yapacakları sosyal etkinliklerin (konser v.b.) gelirlerinin bu fona aktarılması konusunda girişim başlatılmıştır.
- Afet bölgemizden gelerek, üniversitelerimize yerleştirilecek öğrencilerimizin eğitim eşitsizliğini ortadan kaldıracak destek eğitimleri verilmesi konusunda üniversiteler ile görüşmeler yapılmaktadır.
- Ayrıca, Üyesi olduğumuz CEPIS (Council of European Professional Informatics Societies) ile temasa geçilerek yurt dışı kaynaklı fonların deprem bölgelerine aktarılması konusunda çalışma başlatılmıştır.
- Özellikle Avrupa Birliği başta olmak üzere, bu konuda ki destek ve hibeleri araştırmak için bir ekip görevlendirildi, çıkacak hibe ve fonlardan bölgeye destek olabilecek projeler sunmak için çalışmalar başlatıldı.

Bu konuda tecrübesi olan üyelerimiz destek olmak isterlerse iletişime geçebilirler.



Değerli üyemiz, Bilişim Sektörü olarak vereceğiniz diğer katkılar ülkemiz ve depremzedeler açısından önemlidir. Sizlerin bu konuda görüş ve önerilerinizi önemsiyoruz ve bekliyoruz.

ASO ile birlikte kurduğumuz, KKTC Hükümeti ile birlikte kurmaya yönelik koordinasyonlar yürüttüğümüz konteyner, ASELSAN ile görüşmelerin devam ettiği ve birlikte kurmaya yönelik çadır kent Bilişim Evi projemizin sayısını sahip olacağımız olanaklar çerçevesinde artırmak en önemli hedeflerimiz arasındadır. Bu maksatla; şu ana kadar desteğini aldığımız firmaların katkıları kadar

siz değerli üyelerimizin de aynı ve nakdi katkıları hedeflerimize ulaşmakta ana etken olacaktır. Bu konuda destek olmak isteyen üyelerimizin gerek aynı (Kişisel ve Taşınabilir Bilgisayar, Tablet, masa sandalye, vs.), gerekse nakdi olarak bağış yapmaları için kullanılabilecek iletişim kanal ve hesap bilgileri aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.

Belirli periyotlarla, yapılan çalışmalar konusunda sizleri bilgilendirmeye devam edeceğiz.

Türkiye Bilişim Derneği Genç Ankara 2. Geleneksel Kış Kampı Kişisel Gelişim Zirvesi

Giriş

Türkiye Bilişim Derneği Genç Ankara çalışma grubu olarak 6-7 Mayıs 2023 tarihlerinde geleneksel kış kampımızın 2.sini gerçekleştirdik. Kış kampımız, gençlerin gerek iş hayatında gerek sosyal yaşamında ihtiyaç duyabilecekleri kişisel gelişim üzerine bazı konular hakkında aydınlatmak amacıyla gerçekleşti. “100. Yıl Çankaya Evi”nde gerçekleşen etkinliğimize farklı yaş gruplarından gençler katılım sağladı.

Amaç ve Hedefler

Gerçekleştirmiş olduğumuz geleneksel “2. Kış Kampı”ımızın amaçları, gençlere bilişim dışında iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları kişisel gelişim becerilerini kazandırmaktı. Alanında uzman konuşmacılarının olduğu kampımızda, bu becerileri bir ders usulü değil bir sohbet tarzında kazandırmak istedik. Zaman yönetimi ile birçok insanın iş hayatında çoğu zaman zor durumda kaldığı zamanı doğru değerlendirememesi sorunuyla başa çıkmanın nasıl mümkün olabileceğini tartıştık. Stres yönetimi ve problem çözme ile stresin nelerden kaynaklandığını ve bununla nasıl başa çıkılabileceğini uzman yardımıyla tartıştık. İş modeli oluşturma ile aslında iş hayatında gençlerin belli bir beceri alt yapısını yine bir uzman desteği ile oluşturmayı hedefledik. Tartıştık, örnekler sunduk, değerlendirdik. İletişim becerileri ile sadece iş hayatını kolaylaştıracak değil gençlerin hayatlarının her alanında ihtiyaçları olabilecek temel kişisel gelişim becerisini kazandırmayı istedik. Tüm bunları etkinliğimizin ilk günü gerçekleştirdik. Etkinliğimizin ikinci günü Kalite Yönetim Sistemleri, LinkedIn kullanımı/CV hazırlama ile iş hayatına nasıl atılabilecekleri ve

nasıl başarılı olabileceklerine dair uzmanlar yardımıyla bilgilenmelerini hedefledik. En son olarak Case Study oturumu bir yarışma düzenledik. Bu yarışmada gençlerin girişimcilik üzerine belli başlı kişisel beceriler kazanmasını amaçladık. Grup olarak düzenlediğimiz yarışmada gençlerin insanlarla bir araya gelerek nasıl sağlıklı projeler çıkartabileceklerini anlamalarını sağladık. Uzman yardımıyla dönütler olarak eksik ve yanlış noktalarını



gidermelerini hedefledik. Yarışma tadında düzenlediğimiz son oturumda girişimcilikteki rekabet konusunda aydınlatmayı eğlenceli bir şekilde sağlamak istedik.

Kişisel gelişim en az meslek bilgisi kadar önemli bir konu. Bu nedenle gençlerin bu konuda erken yaşta aydınlanmaları, iş hayatlarında onlara büyük artıları olacaktır. Bu önemli konuyu ele alarak kış kampımızı bilişimden biraz uzakta tutarak ilerlettik. Hedefimiz sadece teknik bilgiyle donatılmış gençlerin sektöre girdiklerinde kişisel gelişim konusundaki eksiklikler/yanlışlar nedeniyle zor durumda kalmamaları için onlara gönüllü olarak destek sunmaktır. Aynı süreç içerisinde bizlerin de bu konuda fayda sağlamamızdır.

Proje Süreci

Kış kampını hazırlama aşamasında ekip olarak yoğun bir şekilde çalışmalar yaptık. Hafta hafta toplantılar yaptık, raporlar tuttuk görev dağılımları ile sağlıklı bir ekip çalışması sürdürmeye çalıştık. İlk olarak ortak bir şekilde konuları belirledik. Sonrasında yavaş yavaş kış kampımızı konulara göre şekillendirmeye başladık. Süreçte bazen zorlandık bazen de bizlere destek verenler sayesinde kolayca çalışmalar sürdürebildik. Ekip olarak gönüllülük esasına

dayalı değerli bir projeyi grupça oluşturmanın ve yönetmenin tecrübesini edindik. Zaman yönetimi, stres yönetimi ve problem çözme, iletişim becerileri gibi kişisel gelişim becerileri süreç içerisinde bizler için de ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştu.

Sonuçlar

Geleneksel “Kış Kampı Kişisel Gelişim Zirvesi” hem projeyi oluşturan grup için hem de projemize katılan gençler için farklı bir etki bıraktı. Mesleki yeterlilik için harcadığımız zamanı kişisel gelişim için çok fazla harcamamaktayız. Bu nedenle iş hayatımızda, sosyal hayatımızda bunun eksikliğini hissederiz. Biz etkinliğimizde, bu önemli eksiklikleri ele alarak etkinliğimize katılan gençlere fayda sağlamak istedik. Sonucunda da aldığımız dönütler doğrultusunda da bunu sağladığımızı gördük. Aynı zamanda motivasyonların artması etkinliğin çıktılarından biriydi. Yarışma düzenleyerek, uzman katılımcıları ağırlayarak katılımcıların motivasyonunun artması değerli bir çıktıydı. Gönüllü olarak böyle bir etkinliğe imza atmak, biz etkinlik düzenleyen ekibe de mutluluk veren bir durum oldu. Kış kampı aslında umulduğundan farklı çıktılar da almış oldu.



2. KIŞ KAMPI: KİŞİSEL GELİŞİM ZİRVESİ

A GRUBU

- İŞ MODELİ OLUŞTURMA**
MERVE TAŞYARAN
10.00-12.00
- ZAMAN YÖNETİMİ**
GÖKHAN ERZURUMLUOĞLU
10.00-12.00
- ZAMAN YÖNETİMİ**
GÖKHAN ERZURUMLUOĞLU
13.00-15.00
- İŞ MODELİ OLUŞTURMA**
LEVENT KILIÇ
13.00-15.00
- İLETİŞİM BECERİLERİ**
ÖZGÜR AKSUNA
15.30-17.30
- STRES YÖNETİMİ VE PROBLEM ÇÖZME**
DR. ELİFE DİMAÇ ALTUN
15.30-17.30

B GRUBU

- ZAMAN YÖNETİMİ**
GÖKHAN ERZURUMLUOĞLU
10.00-12.00
- İŞ MODELİ OLUŞTURMA**
LEVENT KILIÇ
13.00-15.00
- İLETİŞİM BECERİLERİ**
ÖZGÜR AKSUNA
15.30-17.30
- STRES YÖNETİMİ VE PROBLEM ÇÖZME**
DR. ELİFE DİMAÇ ALTUN
15.30-17.30

TÜM GRUPLAR

- KALİTE YÖNETİM SİSTEMLERİ**
DİLEK ŞENKARAKAYA
10.00-12.00
- CV HAZIRLAMA VE LINKEDİN KULLANIMI**
SELİN TEPELİ
10.00-12.00
- CASE STUDY**
HARUN ÇETİN
13.00-17.30

6 MAYIS 2023 **100. YIL ÇANKAYA EVİ**

7 MAYIS 2023 **100. YIL ÇANKAYA EVİ**

Katılım kontanla ile mümkündür.
Kayıt için: Kayit.tbdcenc.org.tr



T'UZAK



Bilişim sektörüne ilişkin 2022 yılı verilerini içeren araştırmalar ve raporlar nisan ayından itibaren peş peşe yayımlandı. Ağustos 2023'te ayrıntıları kamuoyu ile paylaşılacak Bilişim500 araştırmasının da ilk verilerine ilişkin değerlendirmeler yapıldı.¹ Aynı tarihlerde ülkemizin içinde bulunduğu seçim ortamı nedeniyle yayımlanmış raporların gündemdeki yerini tam olarak alamadığı görülmüştür.

ICT Media'ya değerlendirmelerde bulunan M2S Araştırma Şirketi Genel Müdürü Özlem Unan, 2022'de Bilişim 500 sıralamasında yer alan şirket gelirlerinin 22 milyar dolar olduğunu belirterek, "Gelirler 10 yıl önceye göre dolar bazında yüzde 41 azalmış durumda. Ancak bu tespiti rağmen 2022 yılı sıralamasında yer alan şirketlerin dolar bazında ortalama yüzde 10 büyüdüğünü görüyoruz. Sıralamada yer alan 165 şirket dolar

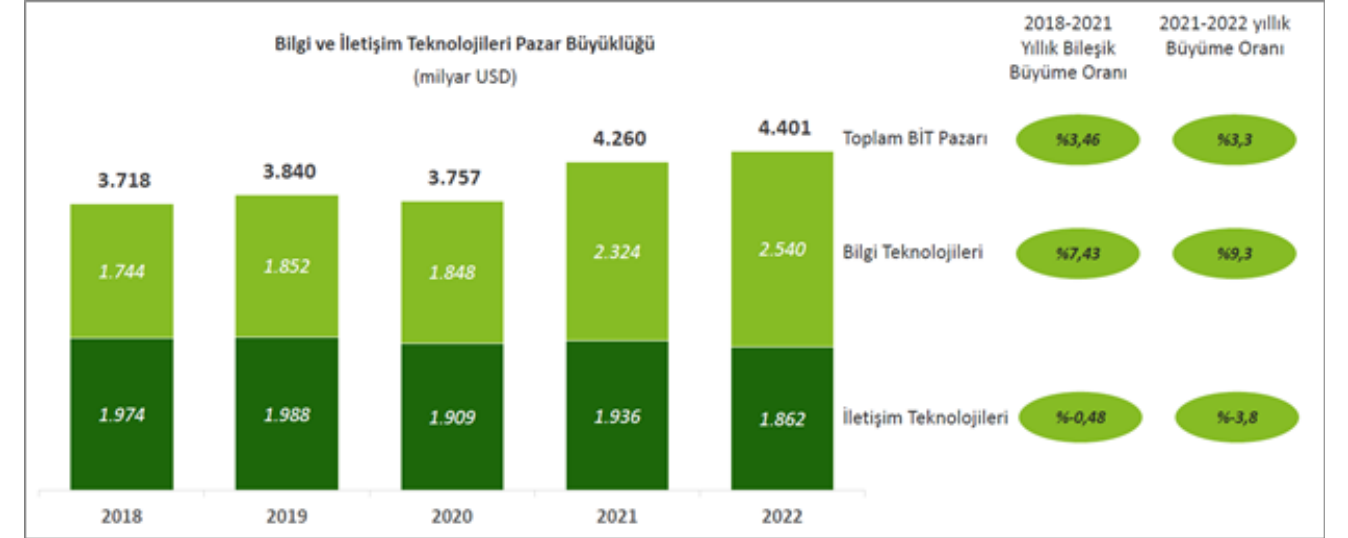
bazında bu ortalamanın da üzerinde büyüme performansı sergiledi." dedi.

12 Mayıs 2023 tarihinde yayımlanan "TÜBİSAD Bilgi ve İletişim Teknolojileri Sektörü 2022 Pazar Verileri" raporundaki verilere göre 2021 yılında 266 milyar TL'ye ulaşan bilgi ve iletişim teknolojileri pazar büyüklüğü, 2022 yılında 408,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Küresel BİT Pazar büyüklüğü 2022 yılında %3,3'lük büyüme ile 4,4 trilyon dolar seviyesine yükselirken bilgi teknolojileri pazar büyüklüğü %9,3 büyümüş; iletişim teknolojileri pazar büyüklüğünde ise %3,8'lik bir daralma görülmüştür².

Küresel BİT Pazarı COVID-19 salgını etkisiyle 2020 yılında daralma göstermiş, 2021 ve 2022 yılında ise büyümüştür (Çizelge-1).

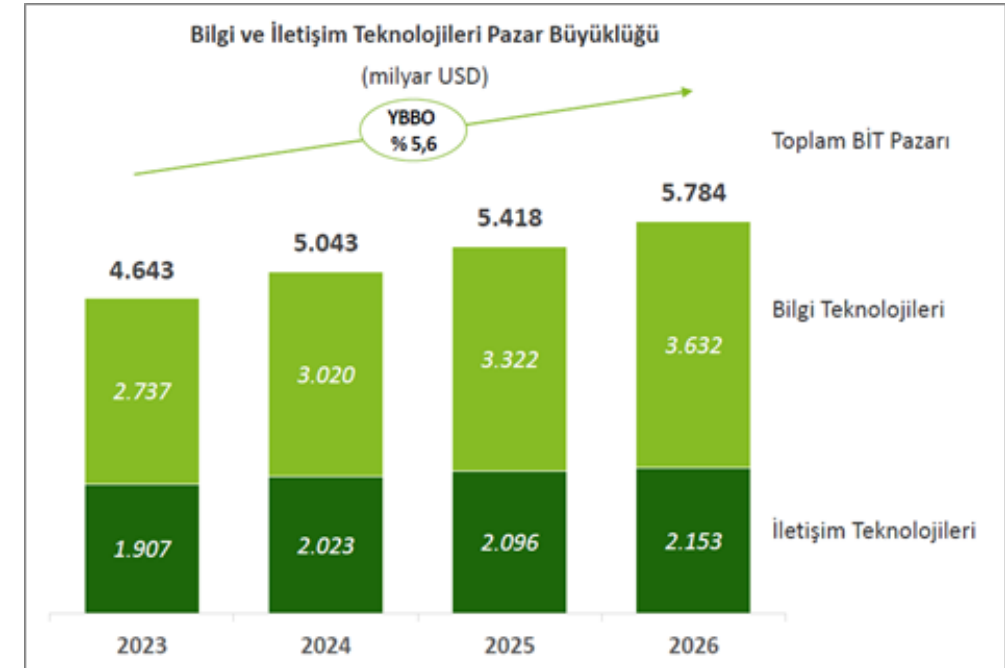
1 <https://ictmedia.com.tr/haber/bilisim-dunyasinin-gelirleri-yuzde-74-artti>

2 Kaynak: TÜBİSAD BİT Sektörü 2022 Yılı Pazar Verileri Raporu

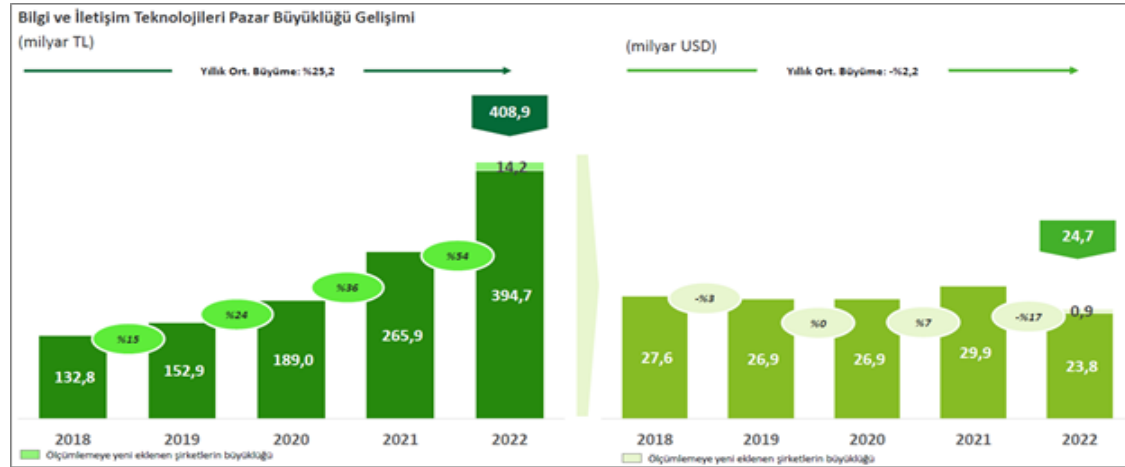


Çizelge-1: Yıllara Göre Küresel BİT Pazar Büyüklüğü (Kaynak TÜBİSAD Raporu)

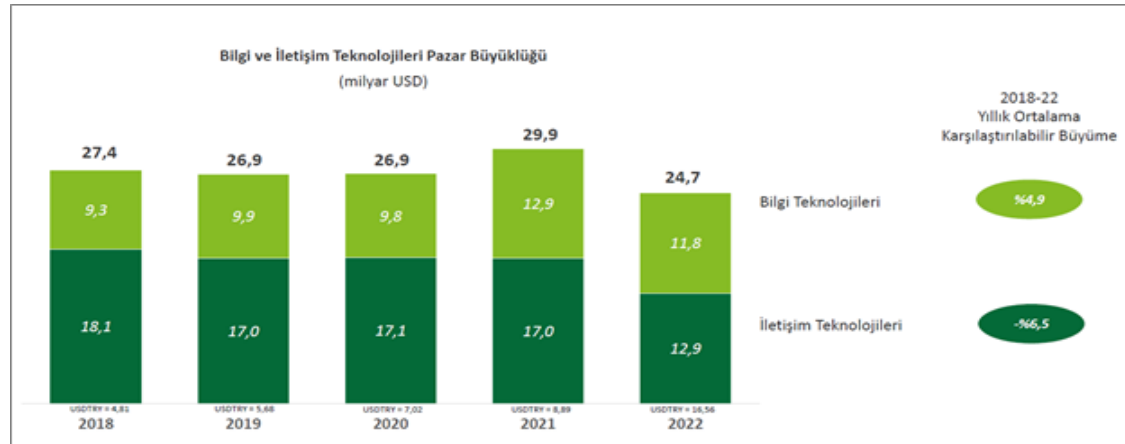
Küresel BİT Pazar büyüklüğünün 2023-2026 döneminde yıllık ortalama %5,6 (YBBO) büyüyerek 2026'da 5.784 milyar dolar olması beklenmektedir (Çizelge-2).



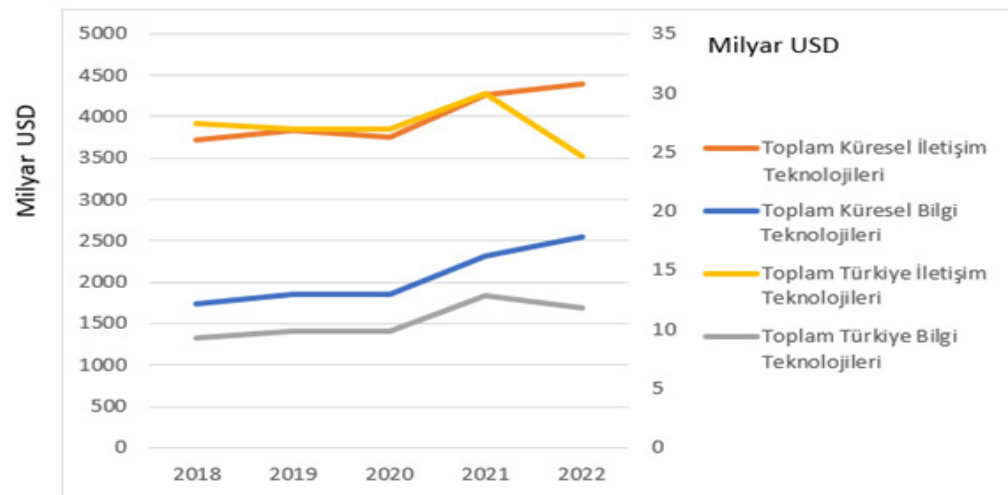
Çizelge-2: 2023-2026 Küresel BİT Pazar Büyüklüğü Tahmini (Kaynak: TÜBİSAD Raporu)



Çizelge-3 : Türkiye 2018-2022 BİT Toplam Pazar Büyüklüğü (Kaynak: TÜBİSAD Raporu)



Çizelge-4 : Türkiye 2018-2022 BİT Pazar Büyüklüğü (Kaynak: TÜBİSAD Raporu)



Çizelge-5: Dünya ve Türkiye BİT Pazar Büyüklükleri Eğilimi Karşılaştırması

Rapordaki verilere göre Türkiye’de 2018 - 2022 yılları arasında sektörün TL bazındaki yıllık ortalama büyümesi %25,2 olmuştur. Bununla birlikte dolar bazında 2021 yılında 29,9 milyar dolar düzeyine çıkan BİT sektörü Pazar büyüklüğü 2022’de %17 azalarak 23,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir (Çizelge-3, Çizelge-4)

2021 yılına kadar dünya ile koşut gelişme gösteren Türkiye BİT Pazar büyüklüğü 2022’de dünyadaki büyümeye rağmen dolar bazında küçülmüştür (Çizelge-5).

13 Nisan 2023 tarihinde yayımlanan, TÜBİSAD ve TÜSİAD iş birliğinde hazırlanan “Türkiye’nin 2. Yüzyılında Yüksek Teknoloji İçin Eylem Çağrısı” raporunda³ küresel değer zincirinde önemli potansiyele sahip Türkiye’nin teknoloji atılımını gerçekleştirememesinin temel nedenleri olarak:

1. KOBİ’lerin sayısal dönüşümlerini tamamlamakta geri kalması;
2. Yüksek teknolojinin iş ve kullanım modellerinin oluşması için gereken yatırım ve altyapının beklenen hızda katma değere dönüştürülemediği olması;
3. Teknolojik girişimlerdeki potansiyele ulaşmak ve küresel pazarda rekabet gücünü artırmak için fon ve ekosistem desteğinin yetersiz kalması;
4. Sayısal dönüşüm ve teknoloji atılımının ihtiyaç duyduğu yetkinliğe sahip iş gücü ve yenilik kültürünün istenen ölçüde geliştirilememesi konuları öne çıkarılmıştır.

Raporda ayrıca “Yüksek teknoloji atılımı için tüm bunların aynı anda hazır olması ve stratejilerin etkili ve bütüncül bir başarıyı tesis etmesi için ‘üst seviyede sahipliğe’ ve ‘koordineli bir yaklaşımla’ hareket etmeye ihtiyaç olması.” gerektiği de belirtilmiştir.

3 <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/11278-turkiye-nin-2-yuzyilinda-yuksek-teknoloji-icin-eylem-cagrisi>

On İkinci Kalkınma Planı Bilgi ve İletişim Teknolojileri Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda raportörler olarak yer vermiş olduğumuz “Bilişim Bakanlığı” konusunun üst düzeyde sahiplik için önemli olduğu burada da karşımıza çıkmaktadır⁴.

Mayıs 2023’teki seçimlerden sonra ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılardan kurtulmak için ürün ve hizmetlere yapılan zamlar nedeniyle, çalışanlara ve emeklilere verilen ücret artışlarının vatandaşların cebine girmeden eridiği de ortadadır.

Ulusal gönenç düzeyini yükseltecek, kişi başına düşen milli geliri artıracak önlemlerden birinin teknolojiye dayalı üretimden, bilişimden, yazılımdan geçtiği unutulmamalıdır. Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerin büyümenin kaldırıcı olarak teknolojiyi kullanması kaçınılmazdır. Özellikle ülkemizin kalkınması ve üzerindeki borç yükünden kurtulması için bilişimden, yenilikçilikten, yazılımdan üretici olarak yararlanması gerekmektedir.

Yayımlanmış olan raporlardaki Türk Lirası cinsinden verilere göre BİT sektörünün büyümekte olduğu bilgisi karar vericilerin yanılmasına neden olabilir mi sorusunu aklımıza getirmektedir. Aslında genelde küçülen BİT sektörünün büyüdüğüne ilişkin verilere dayalı, T’uzak olabilecek bu yaklaşımdan kaçınmamız gerektiği ortadadır. Teknolojiden uzak bir toplumun, yalnızca tüketerek teknolojiden yararlanmasının büyümeye katkısı beklenenden az olacaktır.

İ. İlker Tabak

16.07.2023, Ankara

4 <https://www.bilisimdergisi.org.tr/bilisim-dergisi/nisan-2023-bilisim-dergisi.html#nisan-2023-bilisim-dergisi/70/>

İnsansılar ve Robotların Yüz Tasarımlarına İlişkin Bazı Sorular

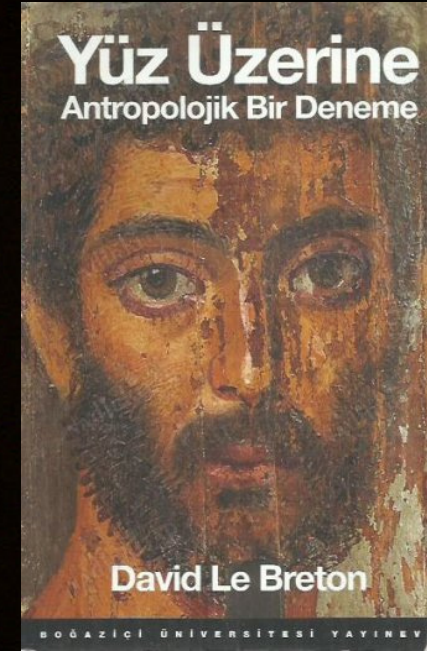
Koray Özer

TBD Yayın Kurulu Başkan Yardımcısı



Yapay zekâ alanında pek çok gelişme kaydediliyor. Bu nedenle insansıların (android) ve robotların daha ciddiye alınması gerekiyor. İnsansı dediklerimiz aslında bizim yapay zekâlı, elektromekanik yardımcılarımız, robotlarsa verilen bir işin yerine getirilmesini sağlayan yazılım ve donanımlar. İnsansıları genellikle insanların hizmetinde, robotları da sanayide kullanıyoruz. İnsansılar inisiyatif alabiliyor ve tasarımları da insana benziyor. Robotlar yazılım komutlarının dışına çıkamıyor ve insana benzemeleri gerekmiyor. Bir de cyborglar var, onlar da yapay organlarla donatılmış, kimi de üstün yetenekli hale getirilmiş insanlar. Ancak cyborglar bu yazının konusu değil.

İnsansılar ve robotlarla olan ilişkimiz onlardan aldığımız hizmetlere göre belirleniyor. Bu ilişkiyi, hangi hizmeti ne kadar süre alacağımızı belirleyerek kuruyoruz. Bununla birlikte yapay zekânın tahminlerin ötesinde bir hızla gelişmesi, teknoloji sayesinde insanüstü hareket edebilen robotların üretilmesi, insanın da “öz cyborg” haline gelme olasılığı ileride türler ve yapma türler arasında pek çok kültürel, hukuksal ve toplumsal sorun çıkacağını gösteriyor. Bu sorunların en hafiflerinden biri insansıların ve robotların yüzlerinin insanlarınkine benzetilerek üretilmesi. Yazının ilerleyen bölümlerinde bu sorunu tanımlayacak sorular sormaya çalışacağız. Kılavuzumuz, insan yüzünün derinlemesine ele alındığı “Yüz Üzerine Antropolojik Bir Deneme” adlı kitap olacak (David Le Breton, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2018). Yazıda sürekli olarak “insansı ve robot” dememek için bu iki türün ortak adına “eltür” diyeceğiz. “Eltür”ü yazılım ve donanım kullanılarak insan eliyle yapılmış bütün türler için



ortak bir ad olarak önerdik. Terim, el ve tür sözcüklerinin birleşiminden oluşuyor. “El” insan eliyle üretimi simgeliyor. Ayrıca “el”in anlamlarından birinin “yabancı” olması da onu seçmemizde etkili oldu.

Bilimkurgu edebiyatında ve sinemasında eltürler genellikle insana benzetilerek tasarlanıyor. Bu, bize hizmet eden varlıklarla etkileşimi kolaylaştırma ve onları sevimli gösterme arzusundan kaynaklanıyor. Diğer yandan, “aklın” insana özgü bir yetenek olmasıyla

ilgili bir kendini üstün görme de söz konusu. Kuşkusuz canlı olmak çevreyle etkileşim kurmayı ve uyum sağlamayı gerektiriyor. İnsanlar duyuları aracılığıyla etkileşim kuruyor; görüyor, işitiyor, konuşuyor ve dokunuyor. Bu durumda kendisine hizmet edenden de aynısını bekliyor... Ancak bu iletişim modeli evrendeki tüm canlılar için geçerli olmayabilir. Örneğin, yazar Stanislaw Lem, “Solaris” adlı romanında, bir akılla iletişim kurmanın beş duyunun dışında başka bazı yolları olabileceğini anlatır.

İnsan bir evren ama Dünya da başka bir evren. Bu iki evrenin kesişim yeri derimiz. Deri, Dünya'yla aramızdaki sınır. Yüzümüzse derimizin insanı tanımlayan çok önemli bir bölümü. Yüz, biricikliğimizin ya da kimliğimizin en önemli göstergesi. Yüzümüzde duygularımızı ifade edebileceğimiz kırtan fazla kas var. Sevinç, üzüntü, acı, merak, öfke gibi duygularımız bu kasların birlikte çalışmasıyla ortaya çıkıyor. Isaac Asimov, Philip K. Dick, Douglas Adams gibi yazarların yapıtlarında ve bilimkurgu filmlerde yüzü insana benzeyip mimik yapabilen pek çok eltür görürüz. Peki insana benzeyen bir eltürle insanlar arasında bir empati ya da sevgi bağı kurulabilir mi? Eltürü bozulan insan üzülür mü? Eltür kendini ısıtıp bize sarılırsa insan oksitoksin salgılar mı? Belki çocukların oyuncaklarla ilişkisi, yumurtadan çıkan bir civcivin ilk gördüğü farklı türden bir hayvanı anne olarak seçmesi bu konuda bize bir ışık tutabilir. Spike Jonze'nin yönetmenliğini yaptığı "Aşk" filminde baş kahraman Thedora'nın sadece sesini duyup sohbet ettiği Samantha adlı bir bilgisayara aşık olması da az inandırıcı değildir.

Fizyognomi, Aristoteles'den başlayarak, yüzyıllar boyunca yüzden kişilik çözümlemesi yapan, bilimsel olarak desteklenmemiş bir alan (günümüzde gen bilgisiyle bilimsel bir çerçeve içine girip farklı bir yol tutturdu). Eski fizyognomistler, "belli kişilikler benzer yüz özelliklerine sahiptir", diyordu. Örneğin Aristoteles, Physiognomonica'sında şöyle demiş: "Öküzler ağır ve tembeldir. Burunlarının ucu kalın, gözleri iridir. Burunlarının ucu kalın ve gözleri iri olan insanlar da tembeldir." Fahreddin Er Râzi Kitap'ı'l Firâse'de (1209) "nasıl hayvan terbiyecileri terbiye ettikleri hayvanlardan iyi ve kötü içsel nitelik çıkarırsa aynı şey insanlar için de geçerlidir", demiş. Edebiyatçılar yapıtlarında kahramanların yüzlerini betimlerken aslında ruhsal süreçlerle ilgili ipuçları verirler. Bunların bir bölümü "Yüzü güzel olanın huyu da güzeldir," "çirkin huysuzdur"; "güzel çiçek güzel kokar" gibi ön yargılarımızdan yola çıkar. Satışta ürünün ambalajı, ilk tanışmada giyimin önemi de yine kabul görmüş kimi önyargılardan kaynaklanır. Çizgi romanlarda çirkin yüzü eltür

genelde kötüdür, güzel yüzü eltür de iyi. Kısaca eltürlerin yüzlerinin güzel/sevimli insan yüzü şeklinde tasarlanmasının altında pek çok toplumsal önyargı yatar. Öyleyse sorularımızı sıralayalım: Bütün eltürlerin yüzü güzel mi tasarlanmalı? Eltürlerin yüzleri zamanla değişmemeli mi? Yüzlerin hepsi güzel olursa, bu bir tekdüzelik yaratır mı? İnsanlar yüzlerine gerdirmeye, dolgu, düzeltme ve botoks yaptırıyor. Böylece bazı yüz kasları iğdiş edilmiş oluyor. Dolayısıyla insanlar giderek daha çok birbirine benziyor hatta bir "eltür imgesine" dönüşüyor. İnsanlar eltürlere dönüşürken eltürler kime/neye benzese iyi olur? Bir gün eltürler Nüfus ve Vatandaşlık Genel Müdürlüğü'nden bir kimlik kartı talep edip bir insan gibi biricik bir yüz isterse ne olacak? Onlara kimlik kartı verilecek mi? Kimlik kartı verilirse Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesi, ırkçılığa ve köleliğe karşı yapılan ulusal ve uluslararası antlaşmalar güncellenecek mi?

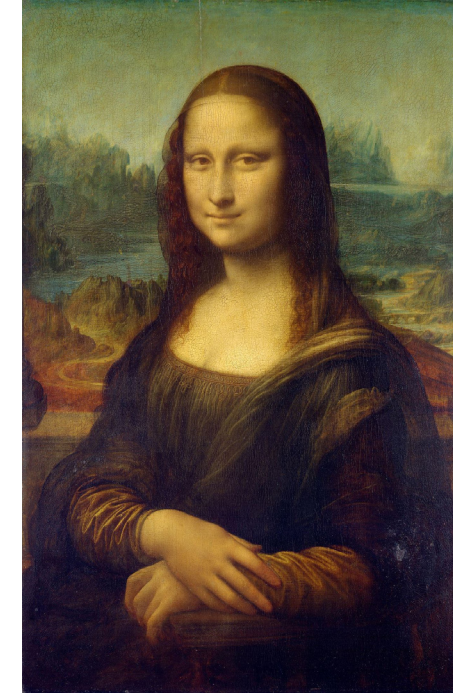
Yazar Le Breton, yüzün alçakgönüllü bir mimik alfabesiyle çok geniş bir anlatım gücüne kavuşmuş olduğunu söylüyor. Mimikler kültürden kültüre değiştiği için her kültürün bir yüz dili var. O kültürde yaşayan kişi bu dilin eğitimini fark etmeden alıyor. "Doğuştan kör olanlar da daha düşük bir düzeyde, toplumsal bütünleşmeyi kesinlikle reddetmeden, ötekiyle ilişkilerinde yüz eğitimi eksikliği çekerler, bu da yüzlerinin kısmen ifadesiz olmasına yol açar." Güney Amerika'ya özgü yüz dili eğitimini almış bir eltürle anlaşmak kolay olabilir ama bu onunla sıcak ilişki kuruluyor anlamına gelmez. Belki üçüncü kadehten sonra "ne olacak bu memleketin hali" diyen bir eltür bize daha yakın gelebilir. Bu arada akşamcı eltürleri düşünürken Anthony Burgess'in "Otomatik Portakal" adlı romanındaki asi gençlerin soluklandığı "süt bar"ı anımsamamak mümkün değil...

"Yüzde oluşan anlamı en çok belirleyen gözlerdir," diyor Le Breton ve ekliyor, "bir yüze şefkatle bakmamızı sağlayan bir şey varsa o da gözler olabilir". Pek çok dilin söz varlığında, gözlerin kalbin aynası ve duygunun en yoğun dışa

vurulduğu organ olduğu ifade edilir. Leonardo da Vinci "Öyle figürler yapacaksın ki ruhları açığa çıkacak," der ve "Mona Lisa"yı yapar. Freud, yazdığı bir makalede, "Mona Lisa"nın gözündeki ışığın Leonardo da Vinci'nin annesinden geldiğini, bize bakanın da bizzat annesi olduğunu yazar.

Gözlerle ilgili soracağımız kimi sorular da şöyle: Bir balmumu heykelin cam gözüne bir süre bakmak heykelin canlı olduğu izlenimini verir mi? Televizyon sunucuları kameraya bakarken imgesel bir göz mü görüyorlar? Bir ressam eltür, kendi Mona Lisa'nı yapabilir mi? Yaparsa Mona Lisa'nın gözündeki ışık kimin nesi olur? Başka eltürler de kendi "Mona Lisa"larını yaparlarsa bu resimleri nasıl değerlemek gerekir? Eltürler gözlük takar mı? Takarsa neden takar? Güneş gözlüğü ya da peçe takmak bakışmayı bozar ve iletişimin kalitesi bozulur. Güneş gözlüğü takan bir eltüre, şu gözlüğünü çıkar, denir mi? Bir eltür yanağına Alan Turing'in portresini dövme olarak yaptırırsa bu ne anlama gelir? Bunu ChatGPT'ye sordum. Ne de olsa o eltürlere benden daha yakın. Aldığım yanıt şöyle: Kişiselliği ifade etmek, benzersizlik vurgusu yapmak, bir grubun/takımın üyesi olmak ve yaptığı işin simgesini belirtmek. Eltürü kendi yerine koy ve bunu neden yapmış olabileceğini söyle, deyince de üç madde saydı: Saygı göstermek, ilham almak ya da LGBTQ hakları için mücadele etmek.

Le Breton, kitapta makyaj konusuna bir bölüm ayırmış. Eskiden Tanrı'nın işine karışmak, gizlenmek ve olmadığı gibi görünme şeklinde yorumlansa da günümüzde makyaj modacılar tarafından insanın güzelliğini ortaya çıkaran fırça darbeleri olarak tanımlanıyor. Peki bir eltürün makyaj yapması ne anlama gelir. Bunu da ChatGPT'ye sordum. Yanıt şöyle: "Yüzümü gizlememin nedeni, robot olduğumun farkındalığını



artırmaktır. Bir robot olarak, insanlarla etkileşimde bulunurken vurgulamak istediğim şey, zekâm, yeteneklerim ve sizinle olan iletişimimdir. Yüzümü gizlemek, dikkatinizi yüz ifadelerine değil, sizinle olan konuşmamıza odaklanmanıza yardımcı olur. Bu şekilde, daha iyi bir hizmet sunmak ve sizin ihtiyaçlarınızı karşılamak için daha etkili bir şekilde çalışabilirim."

Bugün yapay zekâ, interneti ve sosyal medyayı bir veritabanına dönüştürdü. Artık bir araştırma yapmak için "internet veritabanına" gereksinimimiz kalmadı, çünkü

işimize yarayacak anlamlı veriler, küçük bir soru cümlesi yazarak karşımıza ChatGPT ve benzeri yazılımlarla geliyor. Metnin her türlüşünü yazmak ve akıl yürütmek hiç bu kadar kolay olmamıştı. Teknolojinin gelişerek akıllı uzuvlar üretmesi, bunların insana benzeyen yapılarda birleşmesi karşımıza yeni varlık türlerini getirecek gibi görünüyor. Bu yazıda onların yalnızca yüz açısından bile olsa insana benzemesinin bazı sorunlara yol açabileceği üzerine düşündük. Ancak orta vadede daha büyük sıkıntılar yaşayabiliriz. Doğanın evrimsel ürünü olan insanın, bugün doğaya hükmetmeye çalışması gibi bu yeni varlıkların da bir gün aynı şeyi insana yapmayacağını garantisi yok. Öte yandan bu gelişmelere olumlu bir açıdan da bakmak gerek. Önümüzde tembel, görgüsüz, açgözlü, cahil ve hırslı insanı değiştirmek ve daha iyi bir dünya kurmak için olağanüstü bir fırsat var. Belki de orta vadede canlılık, türler, insanlık ve uygarlık yeniden tanımlanacak. Ve belki de yeni varlıklar eğer yanlış ellerde eğitilmezlerse Dünya'yı aklın, mantığın, matematiğin ve bilimin yönettiği bir gezegen haline getirebilecek. Bunun gerçekleşmesi kolay değil ama düşüncesi bile heyecan verici. Bugün gerçekleşenler bir zamanlar kâğıtlarda yazıyordu. Kâğıtlarda yazanlarsa bir zamanlar düşünceydi.

Bitkisel Hayat

Baba, kameradan yansıyan görüntüsüne iyice yakınlıştı, ot yolmaktan yeşile bulanmış parmaklarını yüzüne değdirmekten kalın kaşlarını şekillendirmeye uğraşırken, arka planda koşturan küçük kızını daha fazla göz ardı edemedi.

“Yakında başlayacak mıyız?!” diye homurdandı ekrandan çekilirken.

“Of! Tokamı bulamıyorum!” diye yankılandı kızın sesi kalın beton duvarların arasında.

“Bambuların oraya bak, hep orada bırakıyorsun.”

Bir dakika sonra kız elinde tokasıyla babasının yanına oturdu, koltuğunu yükseltti. Baba, kızının karamel rengi dümdüz saçlarını at kuyruğu yaparken kız, bembeyaz yanaklarına pembelik katmak için onları sıkıştırıyordu.

“Hazır mısın artık?” diye sordu baba.

“Mm-hmm.” diye onayladı kız.

“Tamam, açılışı sen yap öyleyse.”

Kız kameranın yanındaki ufak kırmızı ışığın yanışını nefesini tutarak bekledi, yandığı anda tüm nefesiyle şu cümleleri kurdu: “Selam; Dünyalılar, uzaylılar, robotlar, yapay zekâlar, insansılar ve simülasyonlar! Kim izliyorsa artık. Biz Dünya’da kalan son iki insanız!”

“Yuh! Abartma hemen!” diye gözlerini patlattı baba.

“Ama öyle dedin?!”

Çocuğu akrabaların yanında küfür etmiş bir ebeveyn kadar mahcup bir şekilde kızardı. “Öyle demedim, beni rezil etme millete. Sadece iletişimimiz kesildi dedim. Başkaları da vardır herhalde...”

Kız, babasını hiç duymamış gibi kameraya doğru devam etti.

“Peki biz nasıl iki kişi kaldık?! Çünkü istilacı kötü sarmaşıklar Dünya’yı ele geçirdi!”

“Nasıl geçirdi?” diye sordu baba.

“İşte şey, savaştılar insanlar. Sonra, sonra bitkiler kontrolden çıktı biz de babamla buraya yerleştik.”

“Ama neden?”

Kız, odadaki onlarca bitkinin bile karşılayamayacağı kadar oksijeni sömürerek derin bir iç çekti ve “Anlattım ya işte.” dedi ellerinin tersini dizlerine vurarak.

“Bu kadar mı yani? Hayranlarına bu kadarını mı layık görüyorsun?”

“Ama anlattım ya baba hepsini.”

“E tamam o zaman kapatalım videoyu.”

Kız, babasının kameraya uzanan elini bileğinden yakaladı.

“Yok dur, tamam sen anlat bir de.”

Baba sırtıttı, meşe ağacından yapılma çalışma masasına uzandı, eline aldığı defterinin sayfalarını araladı. Bu esnada kız gözlerini dikmiş onu izliyordu.

“Ben bile kâğıttan bakmadım.”

“Okuma yazma bilmediğin için olabilir.” dedi baba gözlerini yazdıklarından ayırmadan.

Kız somurarak kameraya döndüyse de ansızın parlayan suratıyla omurgası hiç olmadığı kadar sağlıklı doğruldu. “O zaman babam hazır olana kadar size evi gezdireyim.”

Kamerayı üçayağından kaptığı gibi yüz yetmiş metrekarelik bu beton yığınının arşınlamaya başladı. Duvarlar ve tavan boylu boyunca dinç ve pürüzsüz sarmaşıklarla kaplıydı. Tavandaki sarmaşıkların uçlarında ara ara armut büyüklüğünde biyolambalar yetişmiş, evi gün ışığı renginde aydınlatıyorlardı. Zeminde hasır kilimler, bambu yataklar ve çalışma masaları vardı. Duvarlar çoğunlukla uzun ahşap raflarla döşenmiş, iki kişinin yaşamını sürdürmesi için gerekli olan her şeyin bir numunesini saklıyorlardı. Kız, bunlardan birisine kamerayla yaklaştı.

“Bakın bu benim en sevdiğim kürem.” dedi ve karnabaharinkileri andıran yaprakların arasından kar küresini eline alarak salladı. Karların arasında sıcacık duran eve özlemle baktı. “Ben hiç kar görmedim, bizim evimiz bir adanın üzerinde olduğu için hep sıcak.” Ardından küreyi yerine bıraktı. “Bunlar silici yapraklar, eşyaların üzerine kapanıyorlar ve onları kendi sularıya temizliyorlar, böylece hep parlak kalıyorlar.” Birden vücudundan geçen heyecanlı elektrik dalgasıyla desibelinin ayarını kaçırarak “Ay, size ne göstereceğim asıl.” dedi ve koşturarak ufak pencerenin altında duran uzun dikdörtgen saksının yanına çömeldi. İki yay şekli üzerinde yetişen dört dik dalı gösterdi. “Bakın bu benim sallanan sandalyem. Daha on iki gün oldu ama hızlı büyüyor, biz böyle kendi mobilyalarımızı yetiştiriyoruz, büyümesini izlemek çok güzel oluyor. Her gün suluyoruz, sonra kesip boyayacağız. O halini de çekerim videoya.” Ayağa kalktıktan sonra kamerayı pencereye çevirdi. Karanlık kubbeyi iğneyle delen yıldızlar parlıyor, ay ışığı sonsuz okyanusun üzerine sırtüstü uzanmış keyif yapıyordu. Bunlardan başka hiçbir şey görünmüyordu çünkü bulundukları oda yerden yüzlerce metre yukarıdaydı. “Bu da manzaramız.”

“Hadi gel, bekliyorum.” diye çağırdı baba.

Kız, babasının yanındaki yerini aldı, dizini göğsüne çekti ve tombul yanağını dizine yaslayarak babasını dinlemeye hazırlanmışken baba da boğazını temizleyerek lafa girdi.

“Bütün bunlar çok yeni oldu aslında. Kafamı hâlâ toparlayamıyorum işin doğrusu. İnsanlar daha verimli ve kârlı tarım yapmak için bitkilerin genleriyle ezelden beri oynuyordu, bu yeni bir şey değildi. Yeni olan, 2012’de iki bilim insanının keşfettiği CRISPR-Cas9 teknolojisiydi. Bu teknoloji, canlıların DNA’sında spesifik ve efektif olarak istediğiniz değişikliği yapmanızı sağlayan yeni bir metottu. Ayrıca bu işi ucuz yapıyordu. Fazlaca ucuz... Uzun bir süre yapılan çalışmalar laboratuvar duvarları arasında kaldığından bunun ne kadar büyük ve dünyayı değiştirecek bir teknoloji olduğunu pek az kişi biliyordu. Hatta 2020 yılında tarihin en hızlı Nobel’ini kazanmasına rağmen kimse kafasını çevirip de bakmamıştı. Görünen o ki insanlar bir şeyleri icat etme konusundaki acelelerini onu kontrol etme noktasında gösteremiyorlar. 2020’lerin bitiminde taze bir girişim sonumuzu başlatacak o adımı attı. İngiltere merkezli Plant Earth, Londra’nın göbeğinde dev bir sahne kurdu ve dünyanın ilk biyolambalarını tanıttı, güneş enerjisi ve sudan başka hiçbir şeye gerek duymayan, gece olunca kendiliğinden parıl parıl parlayan bir bitki... Biyolüminesans yeteneği olan canlıların genetik kodlarını örnek olarak bir bitkiye yerleştiriyorlar, onu daha güçlü ve parlak olacak şekilde ayarlıyorlar ve tüm dünyaya dev bir ışık gösterisi yapıyorlar. Tepkileri daha dün gibi hatırlıyorum... İşin bu kadar büyüyeceğini onlar da tahmin etmiyorlardı sanırım ki ilk başta sadece beyaz ışıklı olanı çıkartıp, renkli olanları bir sonraki senenin yeniliği olarak saklama ihtiyacı duydular... Gösterinin sonunda tüm sahneyi mobilya saksılarında yetiştirdikleri malzemelerle inşa ettiklerini duyurdular ve saksıda yetişmiş enstrümanları kullanarak verdikleri konserle kapanışı yaptılar. İnsanlar çıldırdı. Tüm o siparişler, reklamlar, kuyruklar Plant Earth’ü dünyanın en hızlı *unicornu* yapmıştı.” Bu kelimeyi duyan kızın dudaklarını merakla araladığını gören baba, “Senin sandığın *unicornlardan* değil.” diyerek hevesini budadıktan sonra kameraya doğru anlatısını sürdürdü. “Paranın kokusunu alan herkes anında bu işe girdi bittabi. Birkaç ay içinde Dünya’daki bitki popülasyonu üç katına çıktı. Saksı, gübre, vitamin,

sera satışları patladı. O dönemler Dünya’yı sıkboğaz eden küresel ısınma krizini fırsata çeviren şirketler çevrecilik sloganını da arkalarına aldıktan sonra önlerinde kimse duramadı. İnsanlar bitki yetiştirerek hem vicdanlarını rahatlatıyorlar hem de kendilerine inanılmaz faydalar sağlıyorlardı. Mükemmel bir formül! Bitkiler, hızla evleri sarıp sarmalamaya başladı, neredeyse her şey için bir ürün çıkıyordu. Bir zamanlar plastik, insanlar için ne idiyse aynısı bitkilerle yaşıyordu, bu sefer ekolojiyi altüst etmeden tabii... Yemeği yapmak için ihtiyacınız olan tüm sebze ve meyveleri tek bir saksıda yetiştiren tarif ağaçları, sesinize göre tepki veren oyuncak ağaçlar,” Kızının at kuyruğunu bir arada tutan yeşil tokayı kameraya göstererek devam etti, “Şu saç bandı bile esnek bir aloevera. Saçı besliyor da bir yandan. Sonra her çeşit kokuyu salgılayabilen çiçekler...” Bir anda kız panikle “Hi!” diye iç çekerek ayağa kalkınca babanın anlatısı yarıda kesildi.

“Ne oldu?!”

“Annemi getirmeyi unuttum! O da videoda olacaktı, of!” diyerek alt kata koştu kız. Birkaç dakika sonra oldukça dikkatli adımlarla iki elinin arasında taşıdığı ufak saksıyı masaya getirdi. Saksı, bir kadının dallardan ve tüylü yapraklardan oluşan büstüne ev sahipliği yapıyordu. Uzun dalgalı saçları ince sarmaşıklardan oluşuyordu. Suratındaki hafif gülümsemesiyle gerçek bir insan edasıyla kameraya bakıyordu.

“Bu annemin büstü. Gece gözleri kapanıyor, o da bizimle uyuyor.” dedi kız, ardından büstü burnuna yaklaştırarak uzun uzun içine çekti. “Annem gibi kokuyormuş ayrıca.”

“Evet, sen ilk doğduğunda yaptırdık üçümüze de. Hepimizden DNA ve deri örneği aldılar, bitkileri feromonlarımızı salgılayacak şekilde sentezlediler. Bu sayede senin o bebek kokun hep benimle kalmış oldu. Müthiş bir koku gerçekten. Ayrıca bebekliğine ait tüm medyalar da bitkinin DNA’sında saklanıyor. Bizimkileri niye getirmedi?”

“Biz buradayız, annem yok diye sadece onu getirdim.”

Baba bir anlığına duraksadı, yüzünün düşüklüğünü gizlemek için kameraya döndü.

“Neredeydik...”

“Stresi hissedince rahatlatıcı kokular salgılayan bitkileri söylüyordun baba. Ben en çok adaçayı kokusunu seviyorum. Seni en çok rahatlatan koku hangisi?” diye sordu kız.

Baba lense doğru manidar bir gülümsemeyle “Benim de aynısı kızım.” dedi ve devam etti. “Evler adeta çiçek açarken sokaklar da öyle sıkıcı beton ve metaller arasında kalamazdı tabii. Siyasi partiler buradaki oy potansiyelini görünce hemen şehirleri modifiye bitkilerle donatmaya koyuldu. İlk sokak lambalarıyla başladılar, ardından yağmur yağınca kaldırımların üzerine doğru açan dev difenbahyalar yerleştirdiler, plastik yiyen bitkiler çıktığında gerçekten Dünya’nın kurtulacağını düşünmeye başlamıştım...” dedi baba kırılgan bir gülüşle kolları göğsünde. “Tabii, bir beton fabrikası sahibi olarak biraz endişelenmedim de diyemem. Ama şimdi hayatımızı kurtaran yegâne şey beton oldu... Hayat ne kadar ironik, değil mi? Her şey su üstünde şahane giderken birileri arkada içindeki nefreti bitkilere geçirmeye çalışıyordu. Nijerya’da bir iç savaş patlak veriyordu o sırada. Ülkeyi terörize eden bir grup, bir gece çatıştıkları halkın tarlalarına soykırın tohumunu ektiler. Böylece tarihin en güçlü ve en tehlikeli biyosilahı kullanılmış oldu. Altı ay içinde halkın ekip biçtiği her şey bu tohumdan filizlenen istilacı sarmaşıklar yüzünden helak oldu. Bu bitki öylesine titiz bir kötülükle tasarlanmıştı ki, uzun süre gün yüzüne çıkmadan her yere yayılıyor, ekinlerin kökleriyle besleniyor, tüm suyu kendisine çekiyor ve farkına vardığınızda kökünü kurutmanız için çok geç oluyor. Silahın başarısını gören herkes savaşını kazanma hırsıyla düşüncesizce tohumu etrafa saçmaya başladılar. Özellikle başta Orta Doğu ve Asya’da pek çok yeri katletti bu bitki.

Yetmezmiş gibi her tohum bir öncekinden daha sinsi, daha etkili, daha güçlü tasarlanıyordu. Ama bu biyosilahı böylesine tehlikeli yapan kilit nokta çok ucuz olmasıydı. Tohum, sadece sınır sorunu yaşayan devletler veya fonlanan terör grupları gibi pahalı silahlara erişebilecek kişilerin elleriyle sınırlı değildi. Arasında husumet olan iki köylü çiftçi bile bu tohumun daha güçsüz versiyonunu kullanabiliyordu. İnsanlar soykırın tohumunun yarattığı kıtlığın sebep olduğu düzensiz göçlerle uğraşırken, ayaklarının altında dolaşan bu felaketi fark edemedi. Birkaç yıl içinde bu sarmaşıkların ulaşmadığı bir kıta kalmadı... Tüm Dünya’ya kök salmış bir bitkinin kökünü kurutmak ise artık mümkün değildi. Soykırın tohumunun son hâli artık et de sindirebiliyor, hatta eti öncelikli olarak tercih ediyordu. Değdiği canlıya bıraktığı zehirle sinir sistemini felç ediyor ve bir piton gibi sararak yavaş yavaş onu sindiriyordu. Hiçbir önlemin işe yaramayacağını öğrendiğimizde dünya nüfusunun dörtte üçü yok olmuştu bile. Kimsenin olmadığı bu adaya bu beton kuleyi inşa edecek insan bulmak o kadar zordu ki, kızım olmasaydı her şeyden vazgeçecek noktadaydım. Ne kadar paranız olursa olsun öyle bir konumda insanlar para değil sadece yaşamayı istiyor. Birkaç kişiyle temeli kazmayı başardık, geri kalanını çoğunlukla üç boyutlu yazıcılar halletti. Ama inşa etmek en kolay kısmıymış işin... Çocuğunuz gelip de ‘Baba kasıgım ağrıyor.’ dediğinde apandisit olma korkusuyla tüm gece uyuyamadığınızda anlıyorsunuz bunu. O zaman Dünya’daki tüm bitkiler aynı anda adaçayı kokusu salgılasa da stresinizi azaltmaya yetmiyor...”

Bir süre odada hüküm süren sessizlikten rahatsız olan kız “O insanlara ne oldu baba?” diye sorarak sessizliği tahtından indirdi.

Baba gözlerini kameradan kaçırırken kızının kafasını okşadı yavaşça.

“Ailelerinin yanına dönmek istediler, o yüzden gittiler.”

“Aceleleri vardı herhalde.”

Baba kaşlarını çattı. “O nereden çıktı?”

“Aceleden kötü inşa etmişler galiba, musluklar bozuldu su hiç akmıyor neredeyse.”

Baba ısırgan otu tarafından ısırılmışçasına bir rahatsızlıkla yerinde kıpırdandı. Yüzündeki ifadeyi kızından saklamayı başardıysa da aynı performansı kameraya karşı gösteremedi.

“Ba-bakarım ben sabah, şimdilik suyumuz var zaten, haydi artık kapatalım, yatalım. Geç oldu.”

“Peki. O zaman haydi kapanışı yap.”

Baba kameraya sahte bir gülüş attı.

“Bunu izleyen birisi olursa size tavsiyemdir, siz siz olun domatesi daha sulu yapmak ve karpuzu çekirdeksiz büyütmek dışında bitkilerin genetiğiyle oynamaya kalkmayın...” dedi ve kaydı kapattı.

“Dur! Ya Rapunzel esrimi yapamadan kapattın.” diye sitem etti kız.

“Ne esprisiymiş o?”

“Ben Rapunzel’im sen de beni bu kuleye kapatan kötü kalpli cadısın. Onu söyleyecektim.”

Baba nefesiyle gülerek sandalyeden kalktı. “Dışarıda seni yakışıklı prens değil ilk fırsatta yutacak zehirli sarmaşıklar bekliyor, hatırlatırım.”

Birlikte uyku öncesi rutinlerini tamamladıktan sonra “Uyuyoruz.” dedi baba. Bu komutu duyan bitkiler ışıklarını söndürdü ve melatonin salgılamaya başladılar.

Kız usulca yatağına girdikten sonra baba “İyi geceler bir tanem.” dedi ve kızını yanaklarından uzun uzun öptü.

“İyi geceler baba seni seviyorum.” dedi kız yüzünü duvara dönmeden hemen önce. Baba odasına doğru yürürken beton duvarda bir çatlama sesi duyuldu.

Oktay Yılmaz

9 Kasım 1997 tarihinde İstanbul’da doğdu. Abdulkadir Uztürk İlköğretim Okulunu bitirdikten sonra Emlak Konut Mimar Sinan Anadolu Lisesinden mezun oldu. 2015 yılında MEF Üniversitesi’nin Hukuk Fakültesi’ne başladı ve 2019 yılında da oradan mezun oldu. Şu an bir hukuk bürosunda avukat olarak çalışmakta. Ortaokuldan beri bilimkurgu ve fantastik türlerine karşı sahip olduğu ilgi onu hem okumaya hem de yazmaya yönlendirdi. İlk hikayesini ortaokulda yazmış olup o andan beri bir şeyler anlatma isteğini içinden söküp atmadı. Yaklaşık beş yıl önce onu heyecanlandıran bir bilimkurgu/fantastik serisini yazmaya ilk adımını attı. Dört yıl önce ise gerçek hayalinin bu olduğuna karar vermesiyle birlikte bu alanın üstüne iyice eğildi ve sonucunda 360 bin kelimelik, üç kitaplık bir seri yazdı. Şu an öyküler yazarak kendisini geliştirmeye devam ediyor. Şimdiye kadar üç öyküsü Kayıp Rıhtım’ın Aylık Öykü Seçkisi’nde yayımlandı. Güncel olarak yazdığı öyküleri bir araya getirdiği kitabının üzerinde çalışmakta. Yeni bir yazar olarak bu alanda ciddiye alınmak ve yapıtlarını okuyucularla buluşturabilmek için kendisini kanıtlaması gerektiğini biliyor. Bunun için de edebiyat yarışmalarının kariyerini başlatmada önemli bir zıplama rampası olacağı kanaatinde. Bu öykü yarışmasına da ‘Bitkisel Hayat’ isimli hikayesiyle üçüncü defa katılıyor

Bana Yalan Söylediler: İnternet ve Gerçek Yüzümüz (Everybody Lies: What the Internet Can Tell Us About Who We Really Are)

Seth Stephens-Davidowitz



2017 yılında basılan ve “The New York Times”in en çok satanlar listesinde yer alan bu kitap, Ferit Burak Aydar tarafından Türkçeye çevrilerek 2018 yılında da Koç Üniversitesi Yayınları tarafından basılmış.

Ferhan Şensoy, 1986 yılında yayınlanan ve 2019 yılının sonuna dek 2. baskısı da yapılmayan o güzel **Gündeste** kitabında;

Korhan’a kobay Ferhan’ın oyunu Çocuk final de yazmış oyuna ek olarak dizeleriyle bir oyunu üzerinde yapılan değişiklikleri keyifli bir biçimde eleştiriyordu. Yepyeni bir isim uydurma işi daha çok filmlerde olurdu, ne var ki artık kitaplara da bulaştırılmış gibi görünüyor. Bazı yazarların

verdikleri başlık ve altbaşlıkların yeterince iyi olmadığı düşünülüyor, sanıyorum ki daha çarpıcı başlıklar üretiliyor. Bu kitap da Türkçeye çevrilirken bu yaklaşımdan nasibini alanlardan...

Stanford’tan master ile Harvard’tan doktora derecesi alan Seth Stephens-Davidowitz eski bir Google çalışanı ve bu şirkette veri bilimciliği yapmış.

Kitap büyük veri üzerine yazılmış -Can Yücel’in Snoopy çevirisinde kullandığı gibi “sürüsüne bereket” kitaptan biri gibi görünüyor. Ama üzerinden 6-7 yıl geçmiş olmasına karşın kitapta yer alan bilgiler ve değerlendirmeler hâlâ çarpıcı ve geçerli...

Mehmet Ali İnceefe

TBD İcra Kurulu
Başkan Yardımcısı



Ülkemizde 1960-70’lerdeki kokulu silgi türünde büyümsü bir havaya sahip olan “**Büyük Veri**”nin, kişilerin ve toplumların yaşamlarını incelemek, anlamak ve sonunda çeşitli deneyler yardımıyla da yönlendirmek için nasıl değerlendirildiğini örneklerle anlatan çok güzel bir kaynak...

Kitap, önsözünde yer alan *filozofların*, “bir kişinin düşüncelerini ekranda gösterecek efsanevi bir cihaz olan ‘serebroskop’ hakkında spekülasyon yaptıklarından beri, sosyal bilimcilerin insan doğasının işleyişini açığa çıkaracak araçlar aradıkları ancak henüz bu arayışların ve yöntemlerin hiçbirinin zihne engelsiz bir bakış açısı sağlamadığı,” ifadeleriyle başlamaktadır.

Yazar kitaba, dünyaya ve olaylara karşı tecrübelerimize, duyduklarımıza ve sezgilerimize dayanan yaklaşımlarımızın genellikle bizi yanılttığını ifade ederek başlıyor. Ve *mantığa aykırı sonucu bulduğumuzda; dünyanın neden görüldüğü gibi olmadığını açıklamamıza yardımcı olması için de daha fazla veri bilimi kullanabileceğimizi* ileri sürüyor.

Ancak burada hemen bir çekincesini de belirtmektedir; “*veri boyutu kendi başına abartılmaktadır*” ve “*yığınla veriye sahip olmak kendi başına otomatik olarak içgörü üretmez...*”

Bu noktada karşımıza tuhaf bir bilmece çıkıyor; “*O halde “Büyük Veri” neden bu kadar güçlü?*”

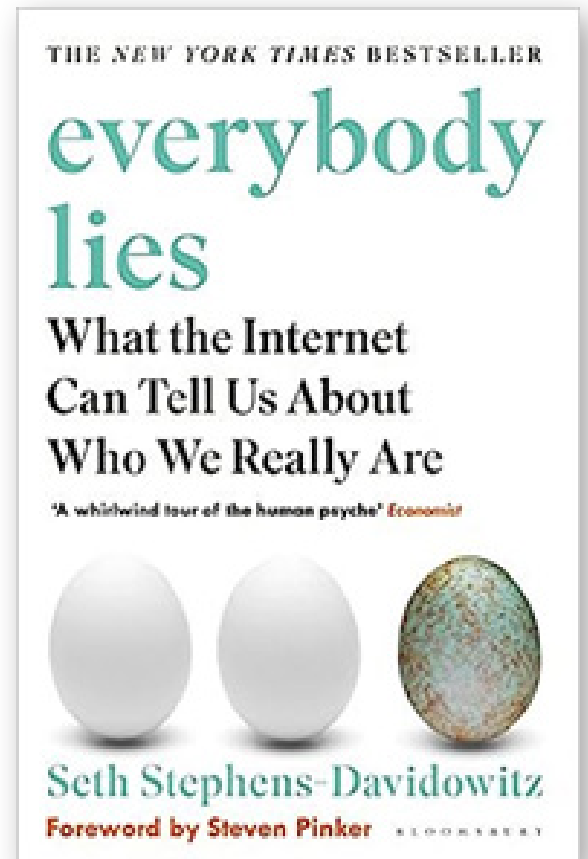
Bunun 4 temel nedeni olduğunu belirtiyor;

- Yeni veri türleri sunmak,
- Dürüst veri sağlamak,
- Küçük insan alt kümelerini yakınlaştırmamıza

izin vermek ve

- Birçok nedensel deney yapmamıza izin vermesi.

Buradan yola çıkan yazar çok karmaşık neden-sonuç labirentine doğru ilerliyor. Öyle ki *dijital öncesi çağda; utanç verici düşüncelerini diğer insanlardan saklayan* kişiler, bu düşüncelerini hâlâ diğer insanlardan saklamayı başarırlarken, *internetten ve özellikle Google ve Pornhub gibi anonimliklerini koruyan sitelerden saklamamaktadırlar*. Ve bu açıdan Google ve Pornhub verileri **dürüst veriler** niteliğindedir.



Diğer taraftan da bu durumun söz konusu kişilerin gerçekte “işsiz oldukları” için çoğunun “evde, yalnız ve sıkılmış” olmalarının yarattığı boş zamanlardan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Yani yazar, “genel olarak eğlenceyle ilgili aramaların bir kısmının işsizlik oranını izleyebildiğini ve bunu tahmin eden en iyi modelin bir parçası olacağını” belirtmektedir.

Düne kadar insanların boş zamanları ile ilgili etkinlikleri “sinema-tiyatro-konser biletleri” gibi oldukça kısıtlı veriler ile yine oldukça kısıtlı bir coğrafyada izlenebilirken, şimdi “ne kadar Solitaire oynandığını veya porno izlendiğini” bilme fırsatı yeni ve güçlü bir veri kaynağı sağlamaktadır. Böylelikle bu veriler, “**ekonominin nasıl gittiğinin daha hızlı ölçülmesine**” yardımcı olmaktadır.

İnternet aramalarında -herkesin de bildiği gibi- Google açık ara öndedir ve dolayısıyla “Google aramaları, ‘Büyük Veri’nin açık ara baskın kaynağıdır.” Yazar Google’ın başarısının sadece “herkesten daha fazla veri toplayarak aramaya hâkim olmasından” kaynaklanmadığını, aynı zamanda da “**yeni bir tür veri toplamaya dayandığını**” belirtmektedir.

Yazar özet olarak “Büyük Veri” devriminin daha çok ve daha fazla veri toplamakla ilgili olmadığını ancak “**doğru verileri toplamakla ilgili**” olduğunu ileri sürmektedir.

Ne var ki bu noktada hemen şu soruları sormak gerekir: **Hangi veri doğru veridir?** Doğru veri biliniyorsa neden “daha çok ve daha fazla veri” toplansın ki? Halbuki bugün açıktır ki Google hiçbir ayırım yapmadan edinebildiği tüm verileri toplamaktadır.

Üstelik “Büyük Veri” **kirli veridir**. 2+2=4 sonucunun dışında 2+2=5 gibi (en azından bugün için) yanlış olduğundan emin olduğumuz sonuçlar da içerir.

Diğer taraftan toplanan verilerin

büyük bir kısmı bugün işe yaramıyor gibi görünse bile yarın bir başka konuda, başka veriler ile birlikte bambaşka çarpıcı sonuçlar ortaya koyabilir. “Büyük Veri”nin **güzelliği de** burada değil midir?

Kitapta anlatılan en çarpıcı örneklerden biri, Harvard Üniversitesini üstün dereceyle bitiren Jeff Seder hakkındadır. Seder NewYork’ta çok iyi şirketlerde çalıştıktan sonra işinden ayrılır ve Pennsylvania’nın kırsalına geri döner. Birkaç ufak tefek işten sonra at yarışları, daha doğrusu yarışlardaki atlar ile ilgilenir.

Yarışlardaki başarılı atlar ile ilgili soyağacı, iklim, mevsim vb. konularda çok ciddi istatistikler tutulmasına karşın, başarılı atların dörtte üçünden fazlası büyük bir yarış kazanmıyor. Ve veriler, atın başarısını tahmin etmenin geleneksel yolunun iyileştirme için pek çok alan bırakıyordu.

Seder, atların iç organlarının büyüklüğünü ölçmeye karar verdi. Mevcut teknolojiyle bu olanaksız olduğundan, kendi taşınabilir ultrasonunu yaptı. Sonuçlar dikkat çekiciydi. Kalbin boyutunun ve özellikle sol ventrikülün boyutunun, bir atın başarısının büyük bir göstergesi olduğunu, en önemli değişken olduğunu buldu. Önemli olan diğer bir organ dalaktı, küçük dalaklı atlar neredeyse hiçbir şey kazanmadı.



Seder’in dehası, geleneksel olmayan veri kaynaklarını dikkate almak için başkalarının daha önce bakmadığı verileri aramaktır. Bir veri bilimcisi için yeni ve orijinal bir bakış açısı işe yarayabilir...

İlişkinin nedeni önemli değildir. Ama ilişkinin kendisi önemlidir.

Büyük veri birçok alanda yepyeni çıktılar üretilmesine yardımcı olmaktadır. Örneğin, kredi talebi sırasında “**Tanrı’dan bahseden birinin temerrüde düşme olasılığı 2,2 kat daha fazla**” olduğunun ortaya çıkarılması, dolayısıyla söz konusu kişinin geri ödeme yapmayacağını en yüksek göstergeleri arasında sayılması...

Kitapta özellikle sosyal medya platformlarının kapsamlı veri toplama ortamları olmalarına karşın gerçekler konusunda sıkıntılı olduğu vurgulanmaktadır. Öncelikle, “İnsanlar kendilerini iyi gösterecek şekilde sürekli olarak yanlış bilgiler vermektedirler.” Ayrıca, isim bilgilerinin yer almadığı anketleri yanlış de bilgilendirmektedirler. Neden?

Zira sosyal medyada, anketlerde olduğu gibi gerçeği söylemek için hiçbir teşvik yoktur.

Facebook gibi sosyal medya platformlarının kişilere ait her türlü verileri toplayarak şaşırtıcı derecede ayrıntılı profillerini çıkartıyor. ve bu kişisel verileri çoğu yerde kişinin kendisini mağdur edecek biçimde kullanılıyor. Bu durum yine de “Facebook verilerinin, çöp tabloidine karşı ezici bir şekilde önyargılı olmasını ve bunun da onu insanların gerçekte neyi sevdiğini belirlemek için en kötü veri haline dönüştürmesini” engelleyememektedir.

Halbuki insanlar internet aramalarında kendilerini ele vermektedirler...

Örneğin anne-babaların çocuklarına yönelik kaygılarında, çocuğun cinsiyetinin ne denli belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır;

“Oğlum yetenekli mi?” sorusunu sorma olasılıkları, “Kızım yetenekli mi?” sorusundan iki buçuk kat daha fazladır.

"Kızım fazla kilolu mu?" sorusu ise "Oğlum fazla kilolu mu?" sorusundan kabaca iki kat daha sık aranıyor.

Çarpıcı olan ise bulguların, "genç yaşlarda kızların sürekli olarak daha büyük kelime dağarcıklarına sahip olduklarını ve daha karmaşık cümleler kullandıklarını" ortaya koyarken, yazarın çok daha çarpıcı tespiti ise "aslında, bu önyargıların hiçbirisi ile bir devletin siyasi veya kültürel yapısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığıdır."

Einstein'ın yıllarca önce söylediği "Önyargıları kırmak atom çekirdeğini parçalamaktan daha zordur." ifadesi, önyargıların internetten ya da büyük veriden bağımsız nasıl varlığını sürdürdüğünü göstermektedir.

Yazarın verdiği bir diğer ilginç örnek de "işsizlik oranındaki her yüzde puanlık artış için "çocuk istismarı" veya "çocuk ihmali" için arama oranında ilişkili yüzde 3'lük bir artışa" yol açmasıdır. Bunun temel nedeni de bu konuda "hiçbir zaman başarılı bir ihbar" sürecinin olmaması ve devletlerin de raporlamada yeterince iyi ve yeterli olmaması olarak belirtilmektedir.

Herkesin yalan söylediği bir yerde devlet herkesten biri olmak zorunda mıdır? Ne var ki artık "kusurlu hükümet verilerinin diğer kusurlu verilerle birleştirilmesi, her iki kaynağın tek başına sağlayabileceğinden daha iyi bir tahmin vermektedir."

Büyük veri ile başka bir ilginç bir konu, ilginç bir terimle gündeme getiriliyor, "Gayri Safi Milli Mutluluk"... Büyük veri ve internetin yardımıyla bir ülkenin "Gayri Safi Milli Mutluluğu"nun her gün ölçülebileceğini ve "insanların durum mesajları olumlu olma eğilimindeyse, ülkenin o gün için mutlu olduğu varsayılabilirliğini, olumsuz olma eğilimindeyse, ülke o gün için üzgün kabul edilebileceğini" belirtilerek ancak bunun için "sadece Facebook durum güncellemelerinden" yararlanmanın yanıltıcı olacağı ve bu amaçla "daha fazla kaynak kullanmak" gerektiği konusunda

özellikle bir uyarı yapılmaktadır.

Çarpıcı bir diğer örnek de anket gelenek ve yöntemi üzerine verilmektedir; "Yapılandırılmış, temiz, basit, ankete dayalı veri günleri sona ermiş ve artık günümüzde hayatın içinden geçerken bıraktığımız dağınık izler, birincil veri kaynağı hâline gelmiştir."

Özellikle hassas konularda, her anket yöntemi önemli ölçüde yanlış raporlamaya yol açacaktır. Çünkü insanlar kendilerini iyi gösterecek şekilde sürekli olarak yanlış bilgiler ile anketleri yanlış yönlendirmektedirler. Zira kişilerin anketlere gerçeği söylemek için hiçbir teşviki yok;

"Facebook, arkadaşlarıma-nasıl-iyi-hayatım-olduğu hakkında dijital övünme serumudur."

Halbuki bazı çevrimiçi kaynaklar, insanlara başka hiçbir yerde kabul etmeyecekleri şeyleri itiraf ettirmektedirler. Ve bu nedenle "dijital doğruluk serumu görevi görmektedirler." Çünkü insanların "Google'dan semptomlar ve olası tedaviler" istemek için bir teşvikleri vardır.

Büyük veri sen nelere kadirsin!

Öyle ki "büyük veri" matematiğin bir oyuna dönüştürülmesinin, öğrencilerin daha fazla eğlenirken daha fazla öğrenmesini ve sınavlarda daha başarılı sonuçlar almasını sağlayacağı iddialarının aksine "kesirleri daha standart bir şekilde" öğrenen öğrencilerin daha başarılı sonuçlar aldığını göstermektedir. Keza veriler, popüler bir şiddet filminin izlendiği hafta sonlarında suçun düştüğünü ortaya koymuştur.

Yazar haklı olarak soruyor; "Bu nasıl olabilir?" Oluyor çünkü "büyük veri çağında tüm dünya bir laboratuvara" dönüşmüş durumda...

"Çevrimdışı deneyler binlerce veya yüzbinlerce dolara mal olabilir ve yürütülmesi aylar veya yıllar alabilirken dijital dünyada, rastgele deneyler ucuz ve hızlı olabilir."



"Büyük veri" tüm insanların yaşamında yeni bir çağın kapısını aralamıştır;

- Dünyanın sorunları hakkında zengin veriler toplamak, onları düzeltmenin ilk adımıdır.
- Bu dijital gerçeklik serumunun nihai ve en güçlü değeri, gerçekten de bizi sorunlardan çözümlere götürme yeteneğidir.

Yazar kitabın ilerleyen bölümlerinde büyük veri konusunda birtakım uyarılarda da bulunmaktadır;

- Çözüm her zaman daha fazla "Büyük Veri" değildir.
- "Büyük Veri"nin en iyi şekilde çalışmasına yardımcı olmak için genellikle özel bir katkı gereklidir: Küçük Veri.
- "Büyük Veri"deki kör noktalara karşı daha uyanık hâle gelmek gerekiyor.
- "Büyük Veri" insanların dünyayı anlamak için binlerce yıldır geliştirdikleri diğer tüm yollara olan ihtiyacı ortadan kaldırmaz. Birbirlerini tamamlarlar.

- Daha iyi tahmin, daha ince ve daha ayrımcılığa yol açabilir.

Kitapta aktarılan bunca veri ve bilgiden sonra ister istemez akıllara takılan kritik bir soru, büyük verinin herkesin kolayca erişebileceği bir şey olup olmadığı konusudur. Değilse bizler de benzeri biçimde veri toplayabilir miyiz? Toplayabileceksek nasıl ve nereden? Toplayamaz isek, ne yapacağız ve nasıl yapacağız? Başkalarının öykülerinin anlatıcısı olmaya devam mı edeceğiz?

"Yaşam kitabında, cevaplar arkada değildir." - Charlie Brown/Charles Schulz

Yayın Kurulundan

-  Bilişim Kültürü Dergisi, Türkiye Bilişim Derneği (TBD)'nin bir yayınıdır.
-  Dergiye ilişkin çalışmalar, TBD Yönetim Kurulunca oluşturulmuş Yayın Kurulu tarafından, Yayın Kurulu Başkanı yönetiminde yürütülür.
-  Dergi, TBD Tüzüğünde belirtilen amaçlar doğrultusunda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında belirtilen genel ilkeler çerçevesinde, çağdaş uygarlık çizgisinden sapmadan, toplumsal kalkınmaya ışık tutacak özgür düşünceleri yansıtacak şekilde yayın yapar.
-  Ana ilke olarak, Dergi; ülkemizde bilişim kültürünün yaygınlaştırılması ve bilişim toplumu yolunda gerekli bilincin yaratılmasına yönelik her türlü düşünceyi destekleyerek bu düşüncelerin kamuoyu ile paylaşılmasına olanak vermek üzere, bu konularda kaleme alınmış yazıları yayımlar.
-  Dergiye gönderilen yazılarda Türkçenin özenli kullanımı göz önünde bulundurulmalıdır; ayrıntılı bilgi aşağıdaki bağlantılarda bulunmaktadır.
-  <http://bilisimde.ozenliturkce.org.tr>
-  <http://www.ozenliturkce.org.tr>
-  Bir yıl boyunca yayımlananlar arasından, Türkçe kullanımına özen gösteren en iyi yazının yazarına Bilişim Dergisi Yayın Kurulu'nun belirleyeceği "Özenli Türkçe" ödülü verilir.
-  Yazılarda dipnot ve kaynakçaların belirtilmesi gerekmektedir.
-  Yayımlanan yazıların her türlü sorumluluğu yazarına aittir.
-  Dergiye gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmayacağına Yayın Kurulu karar verir.
-  Yayın Kurulu yazarlardan düzeltme isteyebilir.
-  Yayımlanan yazılar için telif ücreti ödenmez.
-  Dergi, Bilişim kültürü oluşumuna katkıda bulunacak yarışmalar düzenler (Ör. Bilimkurgu Öykü Yarışması).
-  Dergi, TBD Yönetim Kurulu'nun onayı ile Yayın Kurulu'nun belirleyeceği zamanlarda yayımlanır.

Yaklaşan TBD Etkinlikleri







TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN 100. YILI

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

www.tbd.org.tr